

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Katedra Geografie

Petr JIRÁSEK

OBYVATELSTVO V OKRESE HAVLÍČKŮV BROD: REGIONÁLNĚ GEOGRAFICKÁ ANALÝZA

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Václav Toušek. CSc

Olomouc 2010

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Doc. RNDr. Václava Touška, CSc. a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další zdroje.

Olomouc, 5. května 2010

.....
podpis

Rád bych na tomto místě poděkoval panu Doc. RNDr. Václavu Touškovi, CSc. za poskytování cenných rad a připomínek při zpracování této bakalářské práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr JIRÁSEK**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Obyvatelstvo v okrese Havlíčkův Brod: regionálně
geografická analýza**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je zpracování regionálně geografické studie zaměřené na problematiku vývoje obyvatelstva i věkové struktury obyvatelstva v okrese Havlíčkův Brod. Struktura práce 1. Úvod (obsahující i vlastní formulaci dílčích cílů práce) 2. Přehled literatury k řešené problematice 3. Zdroje dat a zvolená metodika 4. Stručná geografická charakteristika studovaného území 5. Vývoj obyvatelstva v letech 1869 - 2001 6. Vývoj obyvatelstva v letech 2001 ? 2008, přirozená měna a migrace 7. Města versus venkov, suburbanizace 8. Stárnutí populace 9. Hlavní závěry

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 10 000 - 12 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

a) publikace a články týkající se vývoje obyvatelstva ve studovaném území, b) učební texty Demografie a další demografické publikace a články zaměřené na problematiku vývoje obyvatelstva na území ČR (včetně retrospektivního a historického lexikonu), dále na problematiku urbanizace a suburbanizace i problematiku stárnutí populace, c) učební texty a další publikace věnované alespoň okrajově problematice metod sociálně geografického výzkumu

Vedoucí bakalářské práce: Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 26. října 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 26. října 2009

OBSAH

1 ÚVOD A CÍLE PRÁCE	8
2 PŘEHLED LITERATURY	9
3 ZDROJE DAT A METODIKA	11
3.1 Základní ukazatele	12
4 STRUČNÁ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA OKRESU.....	14
4.1 Vymezení zájmového území.....	14
4.2 Historický vývoj oblasti.....	17
4.2.1 Historický vývoj oblasti před rokem 1848	17
4.2.2 Historický vývoj oblasti po roce 1848.....	18
4.3 Socioekonomická charakteristika	19
4.4 Fyzicko-geografická charakteristika.....	21
5 VÝVOJ OBYVATELSTVA V LETECH 1869 - 2001	25
5.1 Vývoj obyvatelstva v okrese Havlíčkův Brod v letech 1869 - 2001	25
5.2 Vývoj obyvatelstva v letech 1869 - 2001 v SO ORP Havlíčkův Brod.....	27
5.3. Vývoj obyvatelstva v letech 1869 - 2001 v SO ORP Chotěboř.....	28
5.4. Vývoj obyvatelstva v letech 1869 - 2001 v SO ORP Světlá nad Sázavou	29
6 POHYB OBYVATELSTVA OKRESU	32
6.1 Porodnost	32
6.2 Úmrtnost	35
6.3 Přirozená měna	37
6.4 Migrační saldo	40
6.5 Celkový přírůstek.....	44
7 MĚSTA VERSUS VENKOV	48
7. 1 Vzdělanostní struktura	48
7.2 Náboženské vyznání	49

7.3 Ekonomická aktivita	50
7.4 Trh práce	51
7.5 Urbanizace a suburbanizace.....	52
8 STÁRNUTÍ POPULACE	55
9 HLAVNÍ ZÁVĚRY	63
SUMMARY	65
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	66
ZDROJE DAT	67
Internetové stránky	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	69

1 ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Již je to přes 20 let, co revoluční rok 1989 přinesl celou řadu ekonomických a sociálních změn, které se odrazily ve všech oblastech našeho života. K podstatným změnám došlo i v demografickém chování obyvatelstva. Česká republika se svou ekonomickou úrovní přibližuje k západoevropským zemím a projevují se zde nyní demografické jevy, které se již v minulosti uskutečnily v západní Evropě. Díky zdokonalování zdravotní péče výrazně klesá úmrtnost a roste naděje populace na dožití. Snížením státní podpory pro rodiny s dětmi, větší možnost seberealizace související s rozvojem soukromého podnikání a možnost cestování se projevilo na snížení porodnosti. Negativní trend nízké porodnosti zvrátil i fakt, že početně silné ročníky narozené v sedmdesátých letech začaly zakládat rodiny.

Cílem bakalářské práce je zpracování regionálně geografické studie zaměřené na problematiku vývoje obyvatelstva i věkové struktury obyvatelstva v okrese Havlíčkův Brod. Prioritně se klade důraz na porovnání údajů správních obvodů obcí s rozšířenou působností Havlíčkův Brod, Chotěboř a Světlá nad Sázavou mezi sebou. Výsledky byly také porovnávány s vývojem kraje Vysočina a České republiky. Studoval jsem také diferenciaci demografických charakteristik na úrovni jednotlivých obcí okresu.

První část bakalářské práce se zabývá literaturou věnující se obyvatelstvu České republiky a okresu Havlíčkův Brod a poskytuje informace o nejvýznamnějších vědeckých pracovištích studující téma obyvatelstvo. Následuje stručná geografická charakteristika studovaného území, vymezení studovaného území a shrnutí základních socioekonomických a fyzicko-geografických charakteristik. Dále je zpracován stručný popis historického vývoje území s důrazem na správní vývoj po roce 1848. Na historický vývoj území navazuje dlouhodobý vývoj obyvatelstva v letech 1869-2001. Další a také nejobsáhlejší část bakalářské práce se zabývá vývojem obyvatelstva v letech 2001- 2008 s důrazem na přirozenou změnu a migraci obyvatel. Toto doplňuje i následující část zabývající se porovnáním městských a venkovských obcí v okrese Havlíčkův Brod. V poslední části je nastíněn již probíhající proces – stárnutí populace.

Grafy a tabulky jsem zpracoval v programu Microsoft Excel. Pro psaní a úpravu textu jsem použil textový editor Microsoft Word. Tematické mapy, schémata a kartogramy jsou zpracovány programem ArcGis 9.3.

2 PŘEHLED LITERATURY

V první fázi zpracování bakalářské práce bylo nutno prostudovat odbornou literaturu související s vývojem obyvatelstva okresu Havlíčkův Brod.

Informace týkající se fyzicky-geografických poměrů území jsem čerpal z několika zdrojů. Geomorfologické, geologické a hydrologické informace jsem zpracoval na základě poznatků získaných z knih Jihlavsko od autorů L. Čecha, J. Šumpicha, V. Zabloudila a kol., vydaná v roce 2002. Tato publikace se zabývá komplexní fyzicko-geografickou charakteristikou kraje Vysočina a poté následně charakterizuje jednotlivé okresy téhož kraje. Problematiku geomorfologie a geologie jsem zpracovával také z knihy *Zeměpisný lexikon - Hory a nížiny* od J. Demka a P. Mackovčina z roku 2006. Hydrologické poměry jsou zpracovány ze *Zeměpisného lexikonu ČSR - Vodní toky a nádrže* vydané v roce 1984 od V. Vlčka a také z již zmíněné knihy od L. Čecha. Klimatologické poměry jsem zpracoval podle mapového podkladu *Klimatické oblasti ČSR* od E. Quitta z roku 1971. Kapitoly zabývající se Pedologickými a biogeografickými charakteristikami vycházejí z knihy *Biogeografické členění ČSR* od autora M. Culka z roku 1996. Téma ochrany přírody bylo zpracováno na základě mapového podkladu Kraje Vysočina vydaného v roce 2003.

Historický vývoj oblasti Havlíčkův Brod je čerpán z knihy *Historie a současnost podnikání na Havlíčkobrodsku* od J. Beránkové z roku 2004, ve které je středověký vývoj osídlení napsán Zinou Borovskou, stručnou všeobecnou historii v letech 1850 - 1918 zpracoval M. Tajovský a historický vývoj v období 1918 - 1989 J. Beránková. Kniha se mimo jiné věnuje vzniku a vývoji podnikání, ale i vývoji různých odvětví úzce s tím spjatých.

Literaturu zabývající se vývojem obyvatelstva v celé České republice lze čerpat z několika zdrojů. Nejvýznamnějším pracovištěm, které zkoumá demografický vývoj je Katedra demografie a geodemografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Pro tvorbu bakalářské práce jsem využil díla *Populační vývoj České republiky 1990 – 2002* a *Populační vývoj České republiky 2001 - 2006* od autorů Z. Pavlíka a kol. Na této publikaci vydané v roce 2007, se podíleli další pracovníci Katedry demografie. Tyto publikace se zabývají nejen populačním vývojem České republiky, ale také problematikou přirozené měny, kterou zpracovali B. Burcin a J. Rychtaříková. Otázkou migrace a suburbanizace v České republice se zde zabývá Dagmar Bartoňová. V roce 2005 byla vydána kniha *Demografie poprvé* od autora F. Koschina z Fakulty

informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze, ve které jsou vysvětleny základní demografické charakteristiky.

Historie vývoje demografických dat na území naší republiky je velmi podrobně popsána v publikaci V. Srba ml. *1000 let obyvatelstva českých zem z roku 2004*.

Na Universitě Palackého v Olomouci se studiem obyvatelstva, respektive jeho vnitřní migrací, věnují P. Ptáček a V. Toušek, kteří společně s V. Poláškem v roce 2005 napsali studii *Regionální aspekty vnitřní migrace v České republice*. Tato publikace se zabývá problematikou vnitřní migrace v regionálním a časovém pohledu na území České republiky.

Významným zdrojem informací o demografickém vývoji České republiky je časopis *Demografie*, který je vydáván Českým statistickým úřadem. Zveřejňuje články, analýzy, přehledy o demografickém vývoji České republiky i o zahraničí.

O demografickém vývoji pojednává také internetový portál provozovaný absolventy Katedry demografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze, *demografie.info*.

Otázkou suburbanizace se zabývá publikace *Suburbanizace*, která je sborníkem ze semináře Asociace pro urbanismus a územní plánování České republiky z roku 2009. V této publikaci se řeší mnoho témat spojených s procesem suburbanizace; pro mou bakalářskou práci jsem použil kapitolu *Změny a trendy ve vývoji osídlení po roce 1990 od J. Müllera*. Suburbanizaci se také věnuje M. Ouředníček v knize *Suburbanizace.cz* z roku 2008 nebo také Luděk Sýkora v knize *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*, z které jsem aplikoval kapitolu od M. Ouředníčka *Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu* z roku 2002.

3 ZDROJE DAT A METODIKA

Mnoho publikací o vývoji obyvatelstva poskytuje Český statistický úřad. Kapitola vývoj obyvatelstva v letech 1869 - 2001 byla sepsána podle *Historického lexikonu obcí České republiky* od J. Růžkové a kol. Od roku 2002 se nachází v archivech webových stránek Českého statistického úřadu publikace *Vývoj obyvatelstva České republiky*. Pro analýzu vývoje obyvatelstva v letech 2001 - 2008 v okrese Havlíčkův Brod byly použity data z *Databáze demografických údajů za obce ČR*. Tato databáze obsahuje informace o územních změnách, počtu obyvatel, narozených, zemřelých, přistěhovalých, vystěhovalých v letech 1971 - 2008. Z těchto absolutních dat byly pomocí středního stavu vypočteny relativní hodnoty porodnosti, úmrtnosti a migračního salda pro jednotlivé obce okrese Havlíčkův Brod a jeho správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Absolutní údaje pro kraj Vysočina a Českou republiku jsou čerpány z *Demografické ročenky krajů 1999 až 2008*.

Pro problematiku stárnutí populace byla použita různá data. Data pro analýzu struktury obyvatel podle věku za jednotlivé obce jsou prezentovány na stránce *Věkové složení obyvatel podle obcí kraje Vysočina*. Struktura obyvatelstva všech obcí okresu Havlíčkův Brod, správních obvodů obcí s rozšířenou působností, kraje Vysočina a České republiky za roky 2001 - 2008 podle pohlaví a průměrného věku je uvedena v publikaci *Počet obyvatel v obcích*. Data věkové struktury do úrovně správních obcí s rozšířenou působností poskytuje *Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností*). Do úrovně okresu je to *Demografická ročenka okresu 1999 až 2008*, do úrovně krajů je to publikace *Demografická ročenka krajů 1999 až 2008*. V těchto publikacích se nacházejí pouze absolutní data věkových skupin a průměrného věku. Přepočtením těchto hodnot získáme index stárí, index ekonomické závislosti, index závislosti I a index závislosti II. Data pro naději dožití poskytuje publikace *Naděje dožití v okresech ČR a její vývoj v uplynulých dvaceti letech*. Informace o trhu práce jsou poskytovány Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Hlavní metodou bakalářské práce je regionálně geografická analýza obyvatelstva okresu Havlíčkův směřovaná ke komparaci správních obvodů uvnitř okresu mezi sebou a jejich další komparací s krajem Vysočina či Českou republikou. Zkoumané jevy jsou komentovány a vysvětlovány. Práce byla vytvořena za pomoci studia literatury, týkající se zájmového území a jednotlivých řešených problematik. Pro znázornění vývoje počtu obyvatel v letech byl použit bazický a řetězový index. Pohyb obyvatelstva v letech 2001

- 2008 je demonstrován pomocí absolutních a relativních údajů. Absolutní údaje reprezentují střední stav obyvatelstva, počet živě narozených dětí, počet zemřelých, přirozený přírůstek, migrační saldo a celkový přírůstek. Relativní údaje reprezentuje hrubá míra porodnosti, hrubá míra úmrtnosti hrubá míra migračního salda, hrubá míra přirozeného přírůstku a hrubá míra celkového přírůstku. Migrace obyvatel je zpracována na základě počtu přistěhovalých, vystěhovalých a migračního salda. Pro charakteristiku celkové bilance obyvatel je aplikována tzv. Webbova typologie.

V dílčí části bakalářské práce bylo nutné vymezit městské a venkovské obce podle určitého kritéria. Jako kritérium jsem stanovil statut obce. Již takto stanovené městské a venkovské obce jsem dále porovnával ve vybraných ukazatelích struktury obyvatelstva – nejvyšší dosažené vzdělání, náboženské vyznání, ekonomická aktivita a trhu práce. Stejně ukazatele jsem porovnával i s okresními, krajskými a celorepublikovými údaji. Na závěr této kapitoly jsem vymezil pomocí kartogramu intenzity bytové výstavby v letech 2001 - 2007, vývoje obyvatelstva a hrubé míry migračního salda v letech 2001 - 2008 suburbanizovaného území nalézající se v okrese Havlíčkův Brod.

V kapitole stárnutí populace je nastíněn tento proces pomocí demografických charakteristik, jako jsou index stáří, průměrný věk, index ekonomické závislosti, index závislosti I, index závislosti II a naděje dožití.

3.1 Základní ukazatele ¹

Nejběžnějšími demografickými charakteristikami popisující stav, vývoj, pohyb a strukturu obyvatelstva jsou:

Celkový přírůstek - vyjadřuje rozdíl přirozeného přírůstku a migračního salda

Hrubá míry - jsou definovány poměrem počtu příslušných demografických událostí a středního stavu obyvatel (obvykle se vyjadřují v promile)

Index ekonomického zatížení - vyjadřuje poměr počtu ekonomicky aktivní (15 - 64) a závislé složky (0 - 14 a nad 65 let) na 100 obyvatel

Index stáří - vyjadřuje poměr počtu postreprodukční složky (nad 65 let) a předreprodukční složky (0 -14) na 100 obyvatel

---

¹ Kapitola zpracována na základě publikace TOUŠEK, Václav; KUNC, Josef; VYSTOUPIL, Jiří. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 411 s

Index závislosti I - vyjadřuje poměr ekonomicky aktivní složky a závislé (pouze 0 – 14) složky populace na 100 obyvatel

Index závislosti II - vyjadřuje poměr ekonomicky aktivní složky a závislé (pouze nad 65 let) složky populace na 100 obyvatel

Naděje dožití - vyjadřuje počet roků, který v průměru ještě prožije osoba právě x-letá za předpokladu, že po celou dobu jejího dalšího života se nezmění řád vymírání, zjištěný úmrtnostní tabulkou, zkonstruovanou pro daný kalendářní rok nebo jiné období

Migrační saldo - rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých

Průměrný věk - je aritmetickým průměrem věku všech jedinců v dané populaci úmrtnostní tabulkou, zkonstruovanou pro daný kalendářní rok nebo jiné období

Přirozený přírůstek - vyjadřuje rozdíl mezi počtem živě narozených dětí a zemřelých v určité populaci za určité časové období

Realizovaná plodnost - vyjadřuje počet dětí, které se ženě skutečně narodily

Registrovaná míra nezaměstnanosti - vyjadřuje podíl, kde v čitateli je počet dosažitelných neumístěných uchazečů a ve jmenovateli součet zaměstnaných

Střední stav obyvatelstva - je počet obyvatel bilancovaný k 1. 7. sledovaného roku

Průměrný věk - je aritmetickým průměrem věku všech jedinců v dané populaci úmrtnostní tabulkou, zkonstruovanou pro daný kalendářní rok nebo jiné období

Webbova typologie - tato metoda pracuje na principu porovnávání hodnot přirozeného přírůstu (PP), přirozeného úbytku (PÚ), migračního přírůstu (MP) a migračního úbytku (MÚ). Ze vzájemně možných kombinací těchto složek lze odvodit čtyři typy populací s celkovým přírůstkem ($C > 0$) a celkovým úbytkem obyvatelstva ($C < 0$).

Typ A: $P > 0, M < 0, C \geq 0$

Typ E: $P < 0, M > 0, P < M, C < 0$

Typ B: $P > 0, M \geq 0, P > M, C \geq 0$

Typ F: $P < 0, M \leq 0, P > M, C < 0$

Typ C: $P > 0, M > 0, P \leq M, C \geq 0$

Typ G: $P < 0, M < 0, C < 0$

Typ D: $P \leq 0, M > 0, C \geq 0$

Typ H: $P \geq 0, M < 0, C < 0$

4 STRUČNÁ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA OKRESU

4.1 Vymezení zájmového území

Zájmový územím bakalářské práce je okres Havlíčkův Brod, ležící v severní části kraje Vysočina. Na severozápadě sousedí s okresem Kutná Hora, na severovýchodě s okresem Chrudim, na východě s okresem Žďár nad Sázavou, na jihu s okresem Jihlava, na jihozápadě s okresem Pelhřimov a na západě s okresem Benešov. Administrativní členění okresu Havlíčkův Brod ² a poloha území v rámci České republiky a kraje Vysočina ukazuje příloha 1.

Na území okresu Havlíčkův Brod působí tři správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP) - Havlíčkův Brod, Chotěboř a Světlá nad Sázavou. Správní obvody byly ustanoveny na základě vyhlášky Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností a aktualizovaný vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2004 Sb. Po ukončení činnosti okresních úřadů k 31. 12. 2002 začaly obce s rozšířenou působností svá území spravovat na základě §64, odstavce 1. Zákona č. 320/2002 Sb. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010) Do okresu Havlíčkův Brod náleží i obec Věžnice, která po ustanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností byla připojena k obvodu ORP Jihlava.

Do obvodu ORP Havlíčkův Brod spadají tři obce s pověřeným obecním úřadem³ - Havlíčkův Brod, Golčův Jeníkov a Přibyslav. V rámci obvodu ORP Světlá nad Sázavou se nacházejí dvě a obce POÚ - Ledec nad Sázavou a Světlá nad Sázavou. Na Chotěbořsku se obvod ORP kryje s POÚ. Obec POÚ je typ obce, která vykonává v rozsahu jí svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.

Obvod ORP Havlíčkův Brod (Havlíčkovobrodsko) zahrnuje celkem 56 obcí spadajících pod pověřené úřady Havlíčkův Brod, Přibyslav a Golčův Jeníkov. Nejstarší obcí jsou Habry doložené již z roku 1101, dále pak Lipnice nad Sázavou a Havlíčkův Brod. Většina obcí je písemně zmiňována až ve 14. a 15. století. Počtem obyvatel je obvod třetí největší v kraji a na celkovém počtu obyvatel kraje se podílí 10 procenty. Ve čtyřech městech - Golčův Jeníkov, Habry, Havlíčkův Brod a Přibyslav žije více než dvě třetiny obyvatel správního obvodu. (ČSÚ, 2009a)

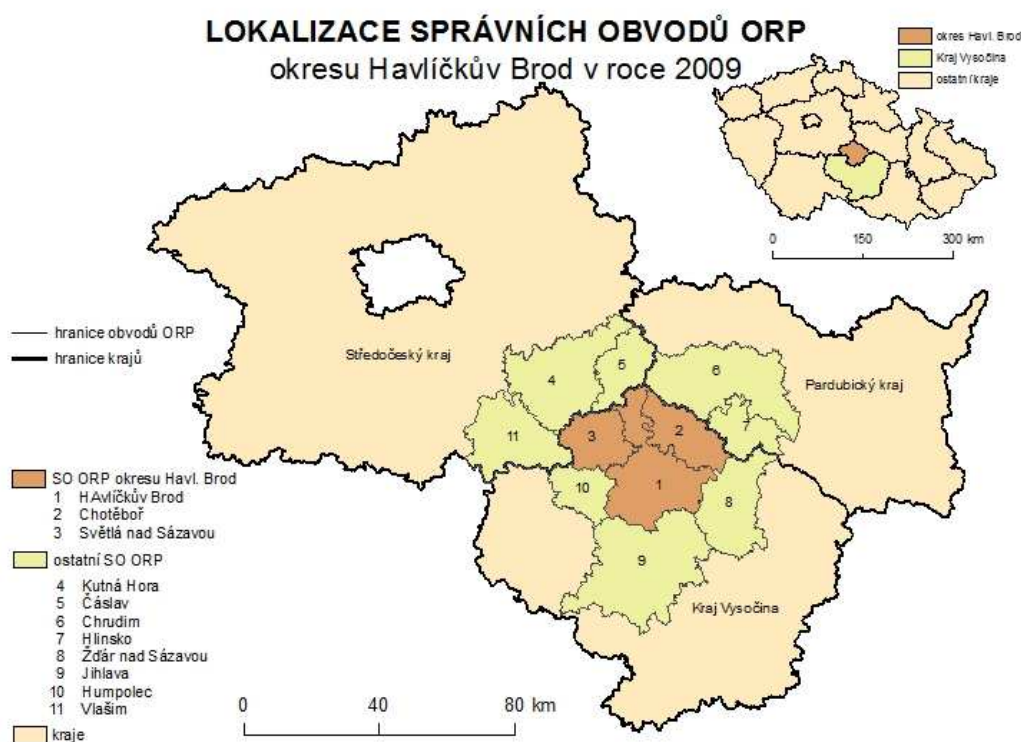
---

² K 31. 12. 2009

³ Dále jen POÚ

Obvod ORP Chotěboř (Chotěbořsko) se řadí k menším v kraji jak rozlohou, tak počtem obyvatel. Správní území zahrnuje 31 obcí, což je pátý nejmenší počet v rámci kraje. Na celkovém počtu obyvatel kraje se podílí více než čtyřmi procenty, na území kraje téměř pěti procenty. Ve městech Chotěboř a Ždírec nad Doubravou žije více než polovina obyvatel správního obvodu. Průměrný věk obyvatelstva převyšuje krajský průměr. Nejstarší obcí Chotěbořska je Vilémov zmiňovaný písemně již v roce 1119, zatímco o samotné Chotěboři je zmínka až o sto let později. (ČSÚ, 2009b)

Správní obvod Světlá nad Sázavou (Světelsko) zahrnuje celkem 32 obcí, což je pod průměrem kraje. Na celkovém počtu obyvatel i území kraje se podílí asi čtyřmi procenty. (ČSÚ, 2009c) Administrativní členění a lokalizaci správních obvodů ORP okresu Havlíčkův Brod ukazuje obrázek 1.

Obr. 1: Lokalizace správních obvodů obcí s rozšířenou působností v okrese Havlíčkův Brod.

Vlastní zpracování.

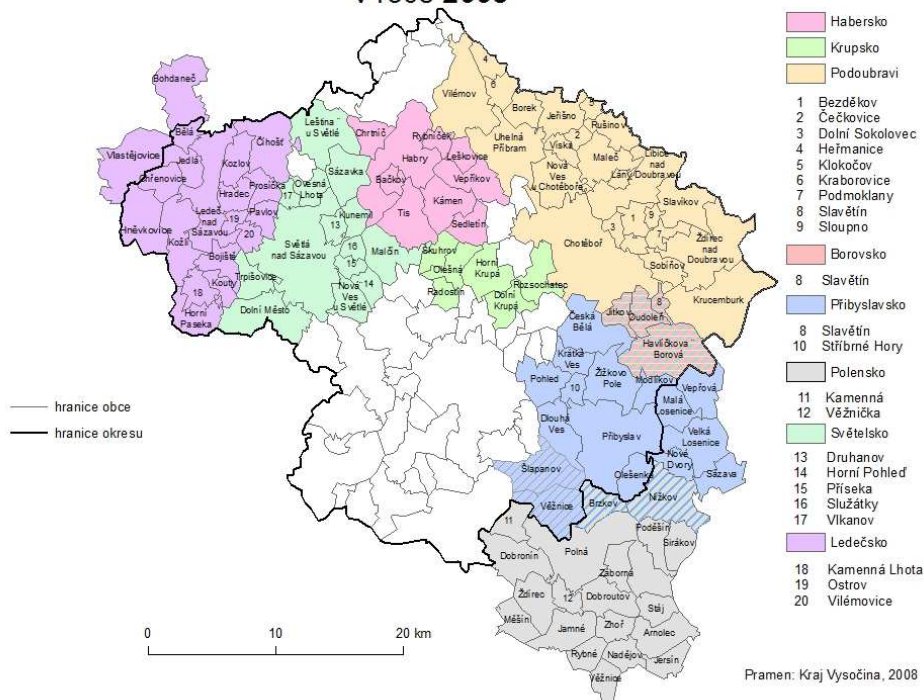
Podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích mohou jednotlivé obce vnitrostátně uzavírat dobrovolné svazky obcí. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010) Hlavním motivem spolupráce těchto svazků bývá společné prosazování svých zájmů a záměrů jednotlivých obcí. V okrese Havlíčkův Brod jsou obce sdruženy do sedmi mikroregionů

- Borovsko, Habersko, Krupsko, Leděčko, Podoubraví, Polensko a Přibyslavsko. Mikroregiony Leděčko, Polensko a Přibyslavsko zasahují do více okresů. Obce mikroregionu Borovsko náleží i do mikroregionů Podoubraví a Přibyslavsko. Obce Šlapanov a Věžnice patří do mikroregionů Polensko a Přibyslavsko. Doposud nebyl vytvořen žádný mikroregion v okolí obcí Havlíčkův Brod a Golčův Jeníkov. Zajímavostí může být nezařazení obce Kynice do sousedních mikroregionů, ani do Leděčka a ani do Světelska.

V okrese je celkem 84 obcí, které náleží do některého z mikroregionů. V těchto obcích celkem žije 62 % obyvatel okresu, obcí doposud nepatřících do žádného z mikroregionů je méně, a to 36.

Spojení obcí do jednotlivých mikroregionů vzniklo na základě podobných kulturních a historických tradic, ale také společných problémů. Hlavním impulsem k založení sdružení byla právě možnost operativnějšího a schůdnějšího řešení těchto problémů, efektivnějšího čerpání peněz ze státního rozpočtu a z fondů Evropské unie. Dobrovolné sdružení těchto obcí je vždy tvořeno za účelem rozvoje obcí. Lokalizaci mikroregionů na území okresu Havlíčkův Brod poskytuje obrázek 2.

MIKROREGIONY NA ÚZEMÍ OKRESU HAVLÍČKŮV BROD v roce 2008

Obr. 2: Mikroregiony na území v okrese Havlíčkův Brod v roce 2008
Pramen: Kraj Vysočina, 2008. Vlastní zpracování.

4.2 Historický vývoj oblasti

4.2.1 Historický vývoj oblasti před rokem 1848

Území dnešního okresu Havlíčkův Brod bylo plošně a trvale osídleno ve dvou kolonizačních etapách v období od 12. století do 1. poloviny 14. století. Územím procházely dva důležité koridory dálkových zemských komunikací, dnes zvaných Libická a Haberská stezka.

Okolí Libické a Haberské stezky a také řek Sázavy a Želivky patřilo k nejdříve osídleným místům. Od 12. do 13. století vznikala v horním Posázaví a Podoubraví poměrně řídká síť sídlišť nesoucí slovanské názvy (jako např. Brod, Libice, Přibyslav, Chotěboř a Borová).

V době první velké hornické kolonizace přišel na vrchovinu spolu s hornickými podnikateli nejdříve hornický lid z německých zemí. Mezitím v okolí rušných hornických sídlišť jiní kolonisté kultivovali půdu a vytvořili potřebné zemědělské, řemeslnické a obchodní zázemí. Největším pozemkovým vlastníkem byl Smil z Lichtenburka, jehož država zahrnovala podstatnou část Posázaví. Ve druhém nejvýznamnějším kolonizačním období (1250 - 1350) byla síť sídlišť zahuštěna. Byly zakládány desítky nových vesnic, dvorů, měst a kostelů. Úroveň měst a městeček se zvýšila díky své výhodné poloze vzhledem k dolům na stříbrnou rudu, např. města či městečka jako Brod, Bělá, Přibyslav, Šlapanov a Chotěboř.

Husitské války zaznamenaly zkázu zejména pro Německý Brod⁴ a Přibyslav. Postihly nepochybně řadu vsí, zejména těch poblíž zemských cest. Na přelomu 15. a 16. století patřilo území dnešního okresu šlechtickému rodu Trčků z Lípy se sídlem na Lipnici. Kromě lipnického panství, jehož součástí bylo i město Německý Brod, mu patřilo i panství světelské, ledečské, herálecké, polenské, přibyslavské, chotěbořské a vilémovské. Trčkové městům na svých panstvích udělili mnohá privilegia, stavěli kostely, školy a charitativní budovy. Ve městech došlo k rozvoji řemesel a města bohatla. (Beránková, 2004)

Začátek 17. století byl poznamenán třicetiletou válkou a jinak výhodná poloha Brodu na hlavní spojnici mezi Prahou a Vídní způsobila, že se mu nevyhnulo žádné cizí vojsko. V roce 1637 byl Německý Brod povýšen mezi města královská. Velmi důležitým faktorem v dějinách okresu bylo gymnázium, tehdy zvané Carolinum, ve

---

⁴ Od roku 1308 do roku 1945 nesl Havlíčkův Brod název Německý Brod.

kterém studovala řada osobností, jako byli Josef Dobrovský, Jan Zrzavý a Karel Havlíček Borovský, jehož jméno nese město Brod od roku 1945. Vyučování na gymnáziu bylo zřízeno díky brodské měšťance Barboře Kobzinové v roce 1735. Od počátku bylo gymnázium kulturním centrem kraje. Řemeslnou výrobu představovalo soukenictví a tkalcovství, pivovarnictví, sklářství a papírnictví. Nicméně všechna města si podržela až do poloviny 19. století agrárně - řemeslnický ráz. (Beránková, 2004)

4.2.2 Historický vývoj oblasti po roce 1848

Panství jako nejnižší jednotka státní správy přestala existovat a byla nahrazena od roku 1850 okresy, jejichž soudní, politické a finanční úřady spravoval a financoval stát. Vznikly tak politické okresy Německý Brod, Ledec nad Sázavou a Chotěboř. Do roku 1855 byla také v nejnižším stupni oddělena moc politická a soudní a území politického okresu tvořilo obvykle dva a více okresů soudních. V rámci německobrodského politického okresu byly zřízeny soudní okresy Německý Brod, Humpolec, Polná a Příbyslav. Politický okres Ledec nad Sázavou se skládal ze soudních okresů Ledec nad Sázavou a Dolní Kralovice. Politický okres Chotěboř tvořily soudní okresy Chotěboř a Habry. Tento systém se udržel až do úplného obnovení ústavnosti, v roce 1868 byly opět odděleny soudní a politické úřady státní správy. Změnami oproti roku 1850 bylo zřízení politického okresu Polná, který tvořily soudní okresy Polná a Příbyslav a začlenění soudního okresu Habry do politického okresu Čáslav. (Beránková, 2004)

Rozsah správních okresů v našem regionu do roku 1918 doznal dílčích změn v dalších desetiletích, roku 1877 byly vyňaty některé obce s německy mluvícím obyvatelstvem z kompetence okresních soudů Polná a Německý Brod a zřízen soudní okres Štoky zprvu v rámci politického okresu Polná. Roku 1884 bylo zrušeno hejtmanství v Polné a soudní okresy Polná a Štoky připadly pod politický okres Německý Brod, soudní okres Příbyslav se stal součástí politického okresu Chotěboř. Poslední změnou bylo roku 1910 oddělení soudního okresu Humpolec z politického okresu Německý Brod a jeho začlenění do nově vzniklého politického okresu Humpolec. Územní samosprávu reprezentovala od roku 1864 volená okresní zastupitelstva, která představovala stupeň mezi obecní a zemskou samosprávou. Rozsah samosprávy se kryl s územím soudních okresů. Po první světové válce převzala územní systém Česká republika po Rakousko - uherské monarchii. (Beránková, 2004)

V roce 1949 došlo k reorganizaci územní samosprávy, velká část okresu Havlíčkův Brod spadala pod nový Jihlavský kraj, stejně tak i okres Ledec nad Sázavou, kdežto Chotěboř patřila pod Pardubický kraj. Rok 1960 je mezníkem v reorganizaci veřejné správy, ruší stávající tzv. malé okresy i kraje a vzniká nový územně správní systém. Okres Havlíčkův Brod vzniká sloučením tří okresů - Havlíčkův Brod (bez Polné), Chotěboř, a částečně i Ledec nad Sázavou a spadá pod nově ustavený Východočeský kraj se sídlem v Hradci Králové. (Beránková, 2004)

V roce 1997 byl přijat ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků (krajů) s účinností k 1. 1. 2000. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010) Vzniklo 14 krajů včetně hlavního města Prahy. Okres Havlíčkův Brod byl přiřazen do Jihlavského kraje, nyní kraje Vysočina, se sídlem v krajském městě Jihlava. V roce 2002 došlo k ukončení činnosti okresních úřadů. Kraje a obce s rozšířenou působností převzaly kompetenci bývalých okresních úřadů.

4.3 Socioekonomická charakteristika

K 31. 12. 2008 je rozloha okresu 1 264,95 km², počet obyvatel je 96 079 osob a hustota zalidnění je 75 obyvatel na km² (ČSÚ, 2010). Okres Havlíčkův Brod patří mezi okresy s největším počtem obcí, celkem se zde nachází 120 obcí. Přitom statut města má pouze 8 z nich (Golčův Jeníkov, Havlíčkův Brod, Habry, Chotěboř, Ledec nad Sázavou, Přibyslav, Světlá nad Sázavou a Ždírec nad Doubravou) a 11 městysů (Česká Bělá, Havlíčkova Borová, Herálec, Krucemburk, Libice nad Doubravou, Lipnice nad Sázavou, Pohled, Uhelná Příbram, Úsobí a Vilémov). Okres Havlíčkův Brod je charakteristický rozdrobenou sídelní strukturou s převahou venkovského osídlení s nadprůměrným zastoupením nejmenších obcí s počtem obyvatel menším než 1 tisíc.

Okres Havlíčkův Brod má výhodnou dopravní polohu a prochází v něm množství významných dopravních tahů. Jihozápadním okrajem okresu je veden úsek dálnice D1. Základní komunikační systém území je tvořen především sítí silnic I. třídy. Urbanizační a dopravní význam má území především silnice I/38, vedená severojižním směrem mezi Kolínem a Znojmem, silnice I/34 tvoří osu území ve směru severovýchod- jihozápad. Silnice I/19 prochází územím západovýchodním a silnice II. a III. třídy doplňují síť hlavních tahů.

Železniční síť v okrese má radiální charakter s železničním uzlem v Havlíčkově Brodě. Územím okresu prochází celostátní trať č. 230 Kolín – Havlíčkův Brod,

respektive č. 250 Havlíčkův Brod – Brno. Trať č. 237 Havlíčkův Brod – Humpolec má význam pouze v rámci území okresu. Trati č. 225 Havlíčkův Brod – Jihlava – Veselí nad Lužnicí a č. 238 Havlíčkův Brod – Pardubice a č. 212 Čerčany – Světlá nad Sázavou mají regionální až nad regionální charakter. (Rozbor udržitelného rozvoje území, 2008)

Struktura hospodářství na území okresu Havlíčkův Brod je ovlivněna historickým vývojem a zdejšími podmínkami. Po roce 1989 prošla ekonomika okresu (podobně jako celé Česká republika) transformačními změnami, spojenými s velmi rychlou privatizací a restrukturalizací hospodářství. (Rozbor udržitelného rozvoje území, 2008)

Poloha území vzhledem k hlavním koncentracím obyvatelstva, výroby v rámci státu je však průměrná a až podprůměrná. Území je poměrně vzdáleno od všech jedenácti hlavních sídelních aglomerací České republiky. Výhodou je centrální poloha v rámci České republiky. Nejvýznamnějším zaměstnavatelem v okrese v roce 2006 byl podnik Sklo Bohemia, a.s. Sklárna však na podzim roku 2008 vyhlásila bankrot a propustila všechny zaměstnance. Sklářskou výrobu se ovšem ve Světlé nad Sázavou podařilo udržet. Společnost Crystalite Bohemia v roce 2009 navázala na tradici sklářského průmyslu ve Světlé nad Sázavou. Tradičně v okrese Havlíčkův Brod převládá textilní a potravinářský průmysl, reprezentovaný podniky PLEAS a.s., Pramen CZ s.r.o. a Pribina, spol. s.r.o. V roce 2005 otevřel svůj závod japonský výrobce automobilových dílů Futaba Czech s.r.o. Významný podíl na zaměstnanosti v okrese představují také nemocnice a psychiatrická léčebna v Havlíčkově Brodě.

Tab. 1: Nejvýznamnější zaměstnavatelé v okrese Havlíčkův Brod v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Počet zaměstnanců
Sklo Bohemia, a.s.	Světlá nad Sázavou	1 352
PLEAS a.s.	Havlíčkův Brod	1 287
Nemocnice	Havlíčkův Brod	990
Futaba Czech s.r.o.	Havlíčkův Brod	749
GCE, s.r.o.	Chotěboř	716
PRAMEN CZ s.r.o.	Havlíčkův Brod	694
Psychiatrická léčebna	Havlíčkův Brod	674
ACO INDUSTRIES	Přibyslav	608
PRIBINA, spol. s r.o.	Přibyslav	407
Jednota, obchodní a výrobní družstvo	Havlíčkův Brod	394

Pramen: Databáze průmyslových podniků k 31. 12. 2006. CRR MU, Brno, 2008
Vlastní zpracování.

Veřejné vybavení obcí v rámci okresu Havlíčkův Brod je v rozhodujících oblastech (školství, zdravotnictví, sociální péče) ve většině případů nadprůměrné. Převážná část veřejného vybavení je soustředěna do center okresu – Havlíčkův Brod, Chotěboř, Ledec nad Sázavou a Světlá nad Sázavou. V ostatních sídlech převládá základní vybavení.

4.4 Fyzicko-geografická charakteristika

Z hlediska regionálně-geomorfologického třídění georeliéfu České republiky náleží skoro celé území okresu k Česko-moravské soustavě České vysočiny, k podsoustavě Českomoravská vrchovina. Má typické rysy georeliéfu na starých přeměněných a vyvěřelých horninách hercynského základu České vysočiny. Jihozápadní a severovýchodní okraj území okresu má vyšší a členitější georeliéf, zatímco střední část okresu se vyznačuje nižším povrchem.(Čech, 2002)

V jihozápadní části okresu zasahuje celek Křemešnická vrchovina svými podcelky Humpoleckou vrchovinou a Želivskou pahorkatinou. Humpolecká vrchovina je plochá vrchovina tvořena žulami a jejich pláštěm.(Demek, 2006) Výrazně v ní vystupuje hrášť Melechova (707 m), který je také nejvyšším vrcholem okresu. Západně od města Ledec nad Sázavou mezi údolími Želivky a Sázavy vyplňuje území okresu Želivská pahorkatina. Pahorkatina je tvořena rulami pruhy krystalinických vápenců.(Demek, 2006)

Pás nižšího georeliéfu ve střední části okresu tvoří členitá Hornosázavská pahorkatina. Její podcelky tvoří pruh nižšího georeliéfu. Na východě okresu se rozkládá tektonická sníženina Jihlavsko-sázavské brázdy v rulách a migmatitech mezi městy Jihlavou a Havlíčkovým Brodem. Nacházejí se zde také pozůstatky neogenních písků a štěrků. Geomorfologický podcelek Havlíčkobrodská pahorkatina zabírá střed okresu, což je členitá pahorkatina tvořená horninami moldanubika s ostrůvky vyvěřelin centrálního moldanubického plutonu. Členitá světelská pahorkatina nacházející se mezi městy Světlá nad Sázavou a Ledec nad Sázavou leží na krystalinických horninách. Do severní části okresu zasahuje výběžek geomorfologického podcelku Kutnohorská plošina, která leží na přeměněných horninách se zbytky křídových sedimentů. (Čech, 2002)

Vyšší georeliéf na severovýchodě okresu náleží k Železným horám. Nad plochý georeliéf střední části okresu se Železné hory zvedají výrazným složeným svahem

Dlouhé meze. Část Železných hor geomorfologicky zasahující do okresu se nazývá Sečská vrchovina, což je členitá vrchovina na přeměněných a hlubinných horninách. (Čech, 2002)

Tab. 2: Geomorfologické členění okresu Havlíčkův Brod

Provincie	Česká Vysočina						
Soustava	Česko- moravská						
Podsoustava	Českomoravská vrchovina						
Celek	Hornosázavská pahorkatina				Křemešnická vrchovina		Železné hory
Podcelek	Havlíčkobrodská pahorkatina	Jihlavsko - sázavská brázda	Světelská pahorkatina	Kutnohorská plošina	Humpolecká vrchovina	Želivská pahorkatina	Sečská vrchovina

Pramen: Demek, 1987. Vlastní zpracování.

Úzký pruh území severně od Golčova Jeníkova na území obcí Skryje a Zvěstovice náleží už podle geomorfologického členění reliéfu České republiky k soustavě Česká tabule, podsoustavě Středočeská tabule, celku Středolabská tabule a podcelku Čáslavská kotlina. Je to neotektonická sníženina při úpatí Železných hor, tvořená především slínovci a prachovci.

Tab. 3: Geomorfologické členění okresu Havlíčkův Brod - pokračování

Provincie	Česká Vysočina						
Soustava	Česká tabule						
Podsoustava	Středočeská tabule						
Celek	Středolabská tabule						
Podcelek	Čáslavská kotlina						

Pramen: Demek, 1987. Vlastní zpracování.

Na základě regionálního hodnocení klimatu podle Quittovy klimatické klasifikace spadá vymezené území do sedmi klimatických oblastí. Do okresu víceméně zasahují mírně teplé oblasti MT2, MT3, MT5, MT7, MT9 a MT10. Zbytek území pak vyplňuje chladná oblast CH7.

Z chladných klimatických oblastí, které zasahují na území okresu je to pouze chladná oblast CH7. Tato oblast zabírá v okrese prostor severně a západně od Habrů, zejména v okolí potoku Sázavka a také při hranicích s CHKO Žďárské vrchy. Do území okresu zasahuje šest mírně teplých klimatických oblastí. Mírně teplá oblast MT2 se nachází severně a severozápadně od Chotěboře, de facto v CHKO Železné hory. Plošně největší území na okrese zabírá mírně teplá oblast MT3, která se vyskytuje jižně

Havlíčková Brod. Dále se nalézá v okolí Žďírce nad Doubravou, kde do území okresu zasahují CHKO Žďárské vrchy a Železné hory. Území v okolí města Havlíčkův Brod vyplňuje mírně teplá oblast MT5. V okolí měst Ledec nad Sázavou a Světlá nad Sázavou se rozprostírá mírně teplá klimatická oblast MT7. Západně od Golčova Jeníkova zasahuje úzkým pásem do okresu mírně teplá klimatická oblast. Nejteplejší oblastí na území okresu je mírně teplá klimatická oblast MT10, která zaujímá malé území severovýchodně od Golčova Jeníkova a dále se vyskytuje na západě okresu při vodní nádrži Švihov. (Quitt, 1975)

Území okresu Havlíčkův Brod náleží k povodí Labe, tj. k úmoří Severního moře. Většina území okresu je odvodňována pravostranným přítokem Vltavy řekou Sázavou, která protéká okresem z východu na západ. Do Sázavy se vlévají z levé strany významné přítoky, zejména Šlapanka, Úsobský, Perlový a Pstružný potok. K nejvýznamnějším pravostranným přítokům řeky Sázavy patří Losenický, Borovský a Břevnický potok, Sázavka a zejména Želivka, na níž na západě okresu je vybudována vodní nádrž Švihov. Pravostranné přítoky Sázavy odvodňují oblast Hornosázavské pahorkatiny a levostranné přítoky oblast Křemešnické vrchoviny. Severovýchodní část okresu je odvodňována levostranným přítokem Labe řekou Doubravou a malá příhraniční část okresu také řekou Chrudimkou. Do Dobubrawy přitékají zleva i zprava malé, bezvýznamné potoky. Jak řeka Sázava, tak i Doubrava pramení ve východně položeném okresu Žďár nad Sázavou. Malá příhraniční část na severu okresu zasahuje do povodí Chrudimky.

Kromě vodní nádrže Švihov se na území okresu nenachází žádné další významné vodní nádrže. Vodní nádrž Švihov je zdrojem pitné vody pro Prahu, avšak je také zdrojem pitné vody pro západní část okresu. Pokud je voda v okrese zadržována, tak pouze v nepříliš velkých rybnících. Největší z nich jsou rybníky Řeka, Jiříkovský rybník a Kamenná trouba. Většina rybníků zde slouží k chovným účelům a některé k rekreačním účelům. Zásoby podzemních vod jsou téměř v celém okrese Havlíčkův Brod velice malé a mají vydatnost pouze do 1 l/s. Podstatně větší zásoby podzemních vod se nachází pouze v blízkém okolí řeky Doubravy. (Čech, 2002)

V území okresu Havlíčkův Brod naprosto převažují kyselé typické kambizemě, které na plošinách a sníženinách přecházejí do větších ploch primárních pseudoglejů. Pouze při severním okraji okresu se na sprašových hlínách vyvinuly kromě pseudoglejů též typické luvizemě, výjimečně až hnědozemě. Na rulách se v těchto nižších polohách

vyvinuly typické kambizemě. V okolí obce Libice nad Doubravou se na opukách vyvinuly pararendzimy, v údolí horního toku Doubravy se vyvinuly fluvizemě přecházející až do organozemí typu vápnatých slatin. (Culek, 1996)

Z pohledu biogeografie spadá okres do Hercynské podprovincie, do Havlíčkobrodského bioregionu a částečně v severovýchodní části také do Železnohorského bioregionu. Pro oblast je typický 4. vegetační stupeň a u okrajů okresu s přechody do 3. a 5. stupně. Vegetaci tvoří bikové bučiny s ostrovy květnatých bučin. Oproti okolí je biota charakteristicky ochuzená a vlivem plošin monotónní, nevýrazná. Netypickou částí bioregionu je na teplejším a živějším severním okraji okresu pruh dubohabrových hájů a acidofilních doubrav. V Havlíčkobrodském bioregionu dne převažují kulturní smrčiny a pole. Lesní porosty kryjí 30 % plochy. (Culek, 1996)

Do území okresu zasahuje pět kategorií chráněných území - chráněná krajinná oblast, přírodní park, národní přírodní rezervace, přírodní památka a přírodní rezervace. Z velkoplošných chráněných území zasahují na území okresu v severovýchodní části CHKO Železné hory a ve východní části okresu CHKO Žďárské vrchy. Na území okresu Havlíčkův Brod se k roku 2003 nacházelo 21 maloplošných zvláště chráněných území, z toho jedna přírodní národní přírodní rezervace – Ransko a 12 přírodních rezervací a přírodních památek.

Tab. 4: Maloplošná zvláště chráněná území v okrese Havlíčkův Brod k roku 2003

	Počet	Rozloha (ha)
Národní přírodní rezervace	1	695
Přírodní rezervace	12	579
Přírodní památka	8	15
Celkem	21	1 289

Pramen: kraj Vysočina, 2003. Vlastní zpracování.

5 VÝVOJ OBYVATELSTVA V LETECH 1869 - 2001

5.1 Vývoj obyvatelstva v okrese Havlíčkův Brod v letech 1869 - 2001

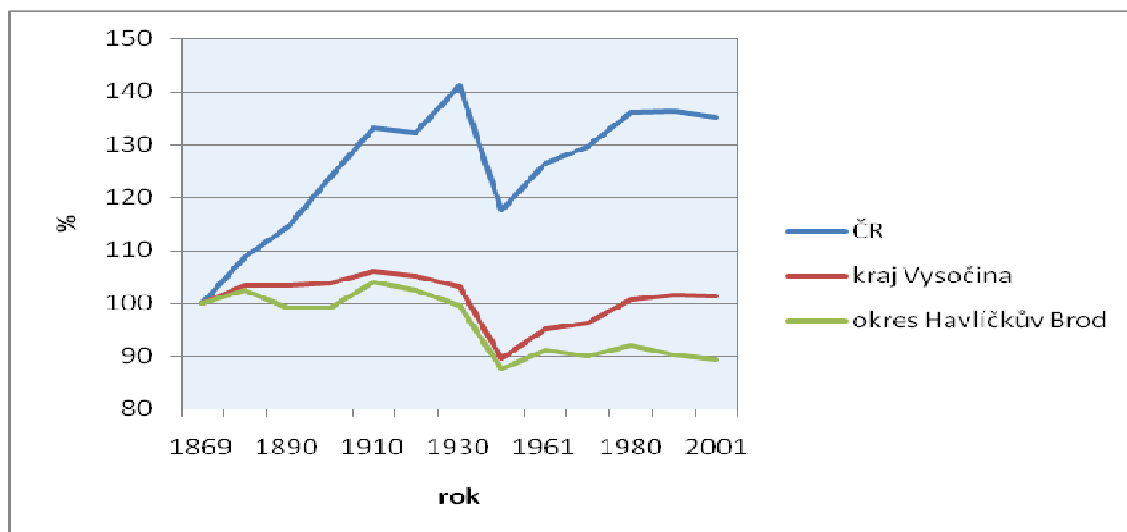
Statistiky dlouhodobého vývoje obyvatelstva okresu Havlíčkův Brod jsou vedeny od prvního moderního sčítání v roce 1869 až po poslední sčítání v roce 2001. Počet obyvatel okresu Havlíčkův Brod se v období 1869 - 1910 vyznačoval střídavě růstem i poklesem. Území okresu bylo v minulosti daleko více osídleno. V roce 1869 zde žilo 106 421 obyvatel, když v tehdejší největší městě v Německém Brodě žilo 8 189 obyvatel a celém okrese dalších 2000 obyvatel v 11 obcích. Podíl městského obyvatelstva okresu byl 41,9 %. Velmi důležitým faktorem pro růst obyvatelstva byla stavba železnice. Prvním úsekem bylo železniční propojení Golčova Jeníkova s tehdejším Německým Brodem z roku 1870, další etapou výstavby bylo propojení s Jihlavou, Rosicemi nad Labem, Humpolcem, Žďárem nad Sázavou a následně i s Brnem. V roce 1910 počet obyvatel dosáhl svého maxima a začalo docházet k jeho postupnému poklesu.

Na území Havlíčkobrodsko žila před druhou světovou válkou významná německá menšina. Proto také až do roku 1945 se hlavní sídlo okresu jmenovalo Německý Brod. Výrazný pokles počtu obyvatelstva zákonitě přišel po druhé světové válce s vyhlášením Benešových dekretů, které se týkaly vystěhování německého obyvatelstva z Československé republiky. Při prvním poválečném sčítání dosahoval počet obyvatel okresu 93 312 obyvatel, tedy o 9 procentních bodů méně než při sčítání v roce 1930. V období 1950 - 1980 dochází opět střídavě k nárůstu a poklesu počtu obyvatel okresu. Nárůst byl zapříčiněn populační explozí obyvatelstva a poválečným rozvojem průmyslu ve větších obcích okresu. Jednalo se hlavně o průmysl textilní, sklářský, potravinářský a strojírenský. Před rokem 1990 byla snaha tehdejších plánovacích orgánů zmenšovat rozdíly mezi okresy. Nástrojem bylo umístění průmyslových závodů do center okresu, do obcí Havlíčkův Brod, Chotěboř, Ledec nad Sázavou a Světlá nad Sázavou, okrajově také Přibyslav a Ždírec nad Doubravou, čímž docházelo ke koncentraci obyvatel do těchto vybraných měst a na druhé straně zase k vyliďňování venkova. S rostoucí koncentrací obyvatelstva v okresním městě a průmyslových obcích okresu započala výstavba rozsáhlých sídlišť panelových domů. V roce 1980 žilo v okrese 98 005 obyvatel, ale od tohoto roku až do současnosti dochází

k postupnému poklesu počtu obyvatel. Počet obyvatel měst se zvyšoval, a tím vzrostl jejich význam.

Tzv. sametová revoluce přinesla s sebou nejen politické a ekonomické změny, ale promítla se i z hlediska reprodukce obyvatelstva, což vedlo k snížení počtu uzavíraných manželství, snížení počtu narozených dětí a snížení plodnosti. Tudíž při posledním sčítání obyvatel v roce 2001 počet obyvatel okresu poklesnul, v okrese žilo 95 040 obyvatel.

Porovnáme-li dlouhodobý vývoj obyvatelstva okresu Havlíčkův Brod s dalšími územními jednotkami jako je kraj Vysočina nebo Česká republika, vývoj obyvatelstva je téměř shodný. Na vývoji obyvatelstva lze dospět poznání, že celostátní události se odrazily i na vývoji okresu Havlíčkův Brod.

Obr. 3: Vývoj počtu obyvatel v České republice, kraji Vysočina a okresu Havlíčkův Brod v letech 1869 - 2001 na základě bazických indexů

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2005. I. Díl. ČSÚ, Praha, 2006.

Vlastní zpracování.

Pozn.: ČR= Česká republika

Z hlediska dlouhodobého populačního vývoje můžeme pozorovat velké rozdíly v hodnotách počtu obyvatel žijících v zázemí města a venkovského osídlení a hodnoty počtu obyvatel žijících ve městě Havlíčkův Brod a větších sídlech se statutem města vzrostly. Jádru oblasti Havlíčkův Brod v době prvního moderního sčítání lidu v roce 1869 čítal 8 189 obyvatel. Do roku 2001 se město rozrostlo na 24 375 obyvatel. U menších sídel pozorujeme od sčítání v roce 1869 hluboký propad zde žijící populace. K největšímu poklesu počtu obyvatel došlo u nejmenších obcí s počtem obyvatel od 0 - 199. Největší pokles byl zaznamenán u obce Horní Paseka (pokles o 93 procentních

bodů) kvůli stěhování obyvatel z Hornopasecka z důvodu výstavby vodního díla Švihov. Jedinou obcí z této kategorie, u které došlo k nárůstu počtu obyvatel, se stala obec Služátky, nacházející se v suburbanní zóně města Světla nad Sázavou.

Počet obyvatel žijících v obcích kategorie 199 - 499 postupně klesá. Jako obec s největším poklesem byla shledána Číhošť (pokles o 69 procentního bodu). V této kategorii obcí už sledujeme mírný nárůst obyvatel a to u obcí Stříbrné Hory, Příseka, Rozsochatec a Nová Ves u Světlé, kde za nárůstem obyvatel stojí dobrá poloha zmíněných obcí. U obcí kategorie 500 - 1000 došlo k největšímu poklesu u obcí Uhelná Příbram (pokles o 63 procentních bodů). Mírný nárůst obyvatel vykazuje obec Šlapanov (nárůst o 16 bodů).

U obcí kategorie 1000 - 1999 nacházíme jako obec s největším poklesem Vilémov (pokles o 60 procentních bodů). Žádná obec z této kategorie nezaznamenala nárůst počtu obyvatel. U obcí nad 2000 obyvatel je jediná obec s poklesem obyvatel. Touto obcí je Golčův Jeníkov (pokles o 40 bodů). U všech pěti největších obcí okresu pozorujeme nárůst počtu obyvatel. Zatímco počet obyvatel žijících v nejmenších a největších obcích okresu po desetiletí pozvolně stoupal, počet obyvatel žijících v obcích kategorie 200 - 499, 500 - 999 a 1000 - 1999 klesá. Největší úbytek nastal v obcích kategorie 1000 - 1999.

Tab. 5: Podíl obyvatelstva (v %) různých velikostních obcí na celkovém počtu obyvatelstva okresu Havlíčkův Brod v letech 1869-2001

Populace obce	Rok												
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
0-199	2,6	1,9	2,1	4,0	3,1	2,2	3,1	5,5	5,9	6,5	6,4	7,2	7,3
200-499	15,9	17,0	17,7	15,7	16,5	16,5	17,0	16,8	14,0	13,8	12,5	10,1	10,3
500-999	16,2	16,2	16,1	14,1	14,3	14,6	13,5	17,0	14,7	15,4	15,7	14,2	13,2
1000-1999	19,0	18,6	17,2	18,3	15,3	17,9	17,6	13,8	16,9	13,4	8,5	8,3	9,3
2000 a více	41,9	42,2	43,0	44,2	47,2	45,7	45,5	42,6	46,6	46,6	52,8	59,4	59,9

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2005, I. Díl. ČSÚ, Praha, 2006.

5.2 Vývoj obyvatelstva v letech 1869 - 2001 v SO ORP Havlíčkův Brod

Správní obvod Havlíčkův Brod, jako územně největší správní obvod okresu, který je na obyvatelstvo nejbohatší a žije v něm polovina všech obyvatel okresu, ovlivňuje vývoj celého okresu. Počet obyvatel obvodu při prvním moderním sčítání dosahoval 52 685 obyvatel. Do sčítání v roce 1890 se vyznačuje střídavým růstem i

poklesem. Poté na Havlíčkobrodsku pozvolně stoupal počet obyvatel a při sčítání v roce 1910 dosáhl počet obyvatel svého maxima, 56 446 obyvatel. Následně v důsledku obou světových válek i ekonomické krize počet obyvatel klesal. Na území nynějšího správního obvodu žila do roku 1945 silná německá menšina, která přebývala v jižní části obvodu, v tzv. oblasti jihlavského jazykového ostrova. Největší zastoupení obyvatel německé národnosti měly obce Dlouhá Ves, Německý Brod, Pohled, Šlapanov, Štoky, Vysoká a Ždírec.

S válečnými ztrátami a s odsunem německého obyvatelstva z Československa klesl počet obyvatel z předválečných 55 326 na 51 644 obyvatel, tedy o necelých 5 procentních bodů. Od tohoto data se počet obyvatel pohybuje v podobných číslech. Město Havlíčkův Brod se rozrůstá, jen během let 1950 - 1980 zvýšilo počet obyvatel o 6 000 osob. Došlo k výstavbě socialistických sídlišť (Pražská, Výšina a Žižkov) i rozvoji průmyslu. Nejdůležitější průmysloví zaměstnavatelé byly státní podniky Pleas, Motorpal, Rico a Zetor, na Přibyslavsku to byly mlékárny Pribina. Zatímco města rostla, venkov ztrácel své obyvatelstvo, protože venkovské obyvatelstvo se stěhovalo za prací do měst. Při sčítání v roce 2001 žilo na Havlíčkobrodsku 51 954 obyvatel. Nárůst počtu obyvatel mezi roky 1869 a 2001 zaznamenalo pouze 5 obcí. Havlíčkův Brod (198% nárůst), Stříbrné Hory (74% nárůst), Šlapanov (16% nárůst) a obce Přibyslav a Rozsochatec. Obce Lípa a Ždírec zaznamenaly stejný počet obyvatel při prvním i posledním sčítání. Ve zbylých 49 obcích došlo k poklesu počtu obyvatel. Největší pokles nastal v nejmenších obcích Havlíčkobrodská, a to v obcích Slavníč (85% pokles), Podmoky (79% pokles) a Skorkov (76% pokles)

5.3 Vývoj obyvatelstva v letech 1869 - 2001 v SO ORP Chotěboř

Obyvatel žijících na Chotěbořsku od prvního sčítání v roce 1869 postupně klesá. Při sčítání v roce 1890 dosahuje obyvatelstvo svého maxima. Největší pokles je patrný mezi sčítáními v letech 1930 - 1950 způsobený odsunem německého obyvatelstva. Na Chotěbořsku žila hlavně německá menšina v obcích Libice nad Doubravou a Vilémov. V období 1950 - 1980 se počet obyvatel mírně zvýšil zásluhou populační exploze v 70. letech dvacátého století. Nárůst počtu obyvatel je v značné míře způsoben rozšířením průmyslové výroby, v Chotěboři to byly Kovodělné závody (později Chotěbořské strojírny), které zaměstnávaly až přes dva tisíce zaměstnanců. Další důležití zaměstnavatelé byli přidružené slévárenské závody Chotěbořských strojíren v Novém

Ransku tehdy zaměstnávající až 445 osob a dřevozpracující závod ve Ždírci nad Doubravou.

Při pohledu na vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích Chotěbořska zjistíme, že zázemí obvodu své obyvatelstvo ztrácí. Pouze u obcí Chotěboře a Ždírci nad Doubravou narůstá počet obyvatel (nárůst o 21 procentních bodů). V těchto dvou městech žije více než polovina obyvatel obvodu. Největší pokles počtu obyvatel sledujeme opět v nejmenších obcích obvodu, a to Kraborovice (81% pokles), Kraborovice (81% pokles) a Lány (77% pokles). U ostatních pokles obyvatel není tak patrný. Při posledním sčítání zaznamenal obvod ORP Chotěboř 22 347 obyvatel.

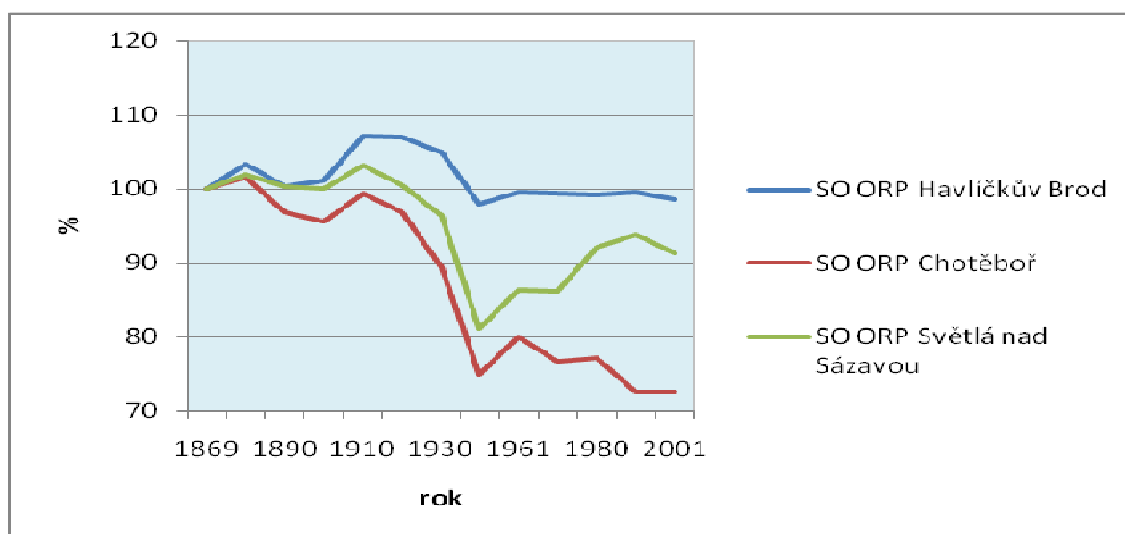
5.4. Vývoj obyvatelstva v letech 1869 - 2001 v SO ORP Světlá nad Sázavou

Počet obyvatel obvodu ORP Světlá nad Sázavou se od prvního moderního sčítání v roce 1869 po předválečné sčítání v roce 1930 vyznačuje střídavým růstem a poklesem ale tento růst či pokles je pouze v řádech stovek. Při sčítání v roce 1910 dosahoval obvod svého maximálního počtu obyvatelstva, tedy 23 825 obyvatel. V poválečném sčítání ubylo v důsledku poválečných změn 2 500 obyvatel, v celém obvodu žilo 18 537 obyvatel. Od tohoto data až do porevolučního sčítání v roce 1991 roste počet obyvatel obvodu díky růstu průmyslu ve městech Světlá nad Sázavou a Ledči nad Sázavou. S rostoucí výrobou se průběžně řešila bytová výstavba pro nové zaměstnance, počet obyvatel ve městech obvodu se téměř zdvojnásobil. Ve Světlé nad Sázavou se postavil sklářský závod Sklo Bohemia a v Ledči nad Sázavou strojírenský závod Kovo-finiš. Od 90. let 20. století dochází v obvodu k vylidňování venkova.

Při průzkumu vývoje obyvatelstva jednotlivých obcí Světelska zjistíme, že největší pokles počtu obyvatelstva došlo v obcích opět v nejmenších obcích, a to v obcích Horní Paseka (94% pokles), Jedlá (79% pokles) a Vlkanov (77% pokles). Pouze 5 obcí zvýšil svůj počet obyvatel - Světlá nad Sázavou, Leděč nad Sázavou, Služátky, Příseka a obec Nová Ves u Světlé. V roce 2001 žije na Světelsku 20 848 obyvatel. Ve dvou městech obvodu, v Ledči nad Sázavou a ve Světlé nad Sázavou žije více než dvě třetiny všech obyvatel obvodu.

Z grafu srovnání dlouhodobého vývoje počtu obyvatel v okrese Havlíčkův Brod lze konstatovat, že ve všech správních obvodech došlo k poklesu obyvatel. Havlíčkobrodsko zaznamenalo nejvyšší úbytek obyvatel po skončení druhé světové války. Nejvyšší úbytek počtu obyvatel však nastal na Chotěbořsku. Na Světelsku

probíhal totožný vývoj obyvatel do 60. let 20. století jako ve zbylých správních obvodech, od 60. jako v jediném správním obvodě rostl počet obyvatel, zapříčiněný rostoucí průmyslovou výrobou.

Obr. 4: Vývoj počtu obyvatel správních obvodů obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 1869 - 2001 na základě bazických indexů

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2005, I. Díl. ČSÚ, Praha, 2006.

Vlastní zpracování.

Pozn.: ČR = Česká republika, SO ORP = správní obvod obce s rozšířenou působností

Tab. 6: Vývoj počtu obyvatel správních obvodů obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod, kraje Vysočina a České republiky v letech 1869 - 2001

	Rok							
	1869	1890	1910	1930	1950	1961	1980	2001
SO ORP Havl. Brod	52 685	52 823	56 466	55 326	51 644	52 480	52 284	51 954
SO ORP Chotěboř	30 799	29 833	30 616	27 537	23 091	24 645	23 752	22 347
SO ORP Světlá n. S.	22 829	22 913	23 560	21 993	18 537	19 714	21 013	20 848
okres Havlíčkův Brod	106 421	105 569	110 719	105 871	93 312	96 897	98 005	95 040
kraj Vysočina	505 480	522 652	536 488	521 768	452 628	481 045	508 868	512 143
ČR	7 565 463	8 666 456	1 0076 727	1 0674 240	8 896 086	9 571 531	1 0291 927	1 0230 060

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2005, I. Díl. ČSÚ, Praha, 2006.

Vlastní zpracování.

Pozn.: ČR = Česká republika, SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Tab. 7: Vývoj počtu obyvatel správních obvodů obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod, kraje Vysočina a České republiky v letech 1869 - 2001, bazické indexy

	Rok							
	1869	1880	1910	1930	1950	1961	1980	2001
SO ORP Havl. Brod	100	103,4	107,2	105,0	98,0	99,6	99,2	98,6
SO ORP Chotěboř	100	101,6	99,4	89,4	75,0	80,0	77,1	72,6
SO ORP Světlá n. S.	100	102,0	103,2	96,3	81,2	86,4	92,0	91,3
okres Havlíčkův Brod	100	102,5	104,0	99,5	87,6	91,1	92,1	89,3
kraj Vysočina	100	103,0	106,1	103,2	89,5	95,2	100,7	101,3
ČR	100	108,7	133,2	141,1	117,6	126,5	136,0	135,2

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2005, I. Díl. ČSÚ, Praha, 2006.

Vlastní zpracování

Pozn.: ČR = Česká republika, SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Tab. 8: Vývoj počtu obyvatel správních obvodů obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod, kraje Vysočina a České republiky v letech 1869 - 2001, řetězové indexy

	Rok							
	1869	1880	1910	1930	1950	1961	1980	2001
SO ORP Havlíčkův Brod	100	103,4	103,6	98,0	93,3	101,6	99,6	99,4
SO ORP Chotěboř	100	101,6	97,8	89,9	83,9	106,7	96,4	94,1
SO ORP Světlá nad Sázavou	100	102,0	101,2	93,3	84,3	106,4	96,4	99,2
okres Havlíčkův Brod	100	102,5	101,5	95,6	88,1	103,8	101,1	97,0
kraj Vysočina	100	103,4	102,7	97,3	86,7	106,3	105,8	100,6
ČR	100	108,7	122,5	105,9	83,3	107,6	100,6	99,4

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2005, I. Díl. ČSÚ, Praha, 2006.

Vlastní zpracování.

Pozn.: ČR = Česká republika, SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

6 POHYB OBYVATELSTVA OKRESU

Pohybem rozumíme události, které přímo souvisí s reprodukcí obyvatelstva, tzn. narození, úmrtí, sňatek, rozvod a přestěhování. Pro pořizování a vedení záznamů o prvních čtyřech událostech se používá termín evidence přirozené měny, pro pořizování a vedení záznamů o přistěhovalých pak termín evidence migrace. (Koschin, 2005)

Na základě dat o pohybu obyvatelstva v obcích okresu lze podrobněji analyzovat poslední vývoj populace. Celkový pohyb obyvatel je tvořen pohybem přirozeným (rozdíl mezi živě narozenými a zemřelými) a pohybem mechanickým (rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými). U přirozeného pohybu hovoříme o přirozené změně nebo taky o přirozeném přírůstku či úbytku obyvatel, u mechanického pohybu se studuje tzv. migrační saldo.

V prvních letech 21. století naznačuje populační vývoj České republiky, ale i okresu Havlíčkův Brod rysy určité stabilizace. Ačkoli v něm lze na straně jedné pozorovat prvky doznívání předchozích trendů, na straně druhé je však již celkový vývoj významně ovlivněn reprodukčním režimem nastoleným během 90. let. Brzy po roce 1990 se zásadně změnil charakter rodinného a reprodukčního chování obyvatelstva České republiky. Tyto změny (zvláště pokles porodnosti) ve svém důsledku vedly k zastavení přirozeného růstu obyvatelstva. Do roku 2005 převyšovaly počty zemřelých osob počty živě narozených dětí. (Pavlík, 2007)

V okresu Havlíčkův Brod tento trend trval až do roku 2007.

6.1 Porodnost

Porodnost neboli natalita je základním populačním procesem zajišťujícím reprodukci obyvatelstva. Porodnost udává počet narozených dětí za určité časové období. Udává se buď v absolutních hodnotách nebo častěji v promilích, kde je porodnost označována jako hrubá míra porodnosti.

Mezi roky 2001 - 2008 se v okrese Havlíčkův Brod narodilo 7 203 dětí, roční průměr je tedy 900 dětí. Počty narozených dětí víceméně po sledované období rostly. Mezi lety 2001 a 2008 vzrostl počet živě narozených dětí o 255, přičemž nejvyšší počty živě narozených dětí byly vykazovány na konci sledovaného období, a to v letech 2007 a 2008. Růst počtu narozených dětí je patrný ve všech správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu. Na Havlíčkobrodsku přibylo ve sledovaném období 194 dětí, na Chotěbořsku 53 dětí a na Světelsku pouhých 8 dětí.

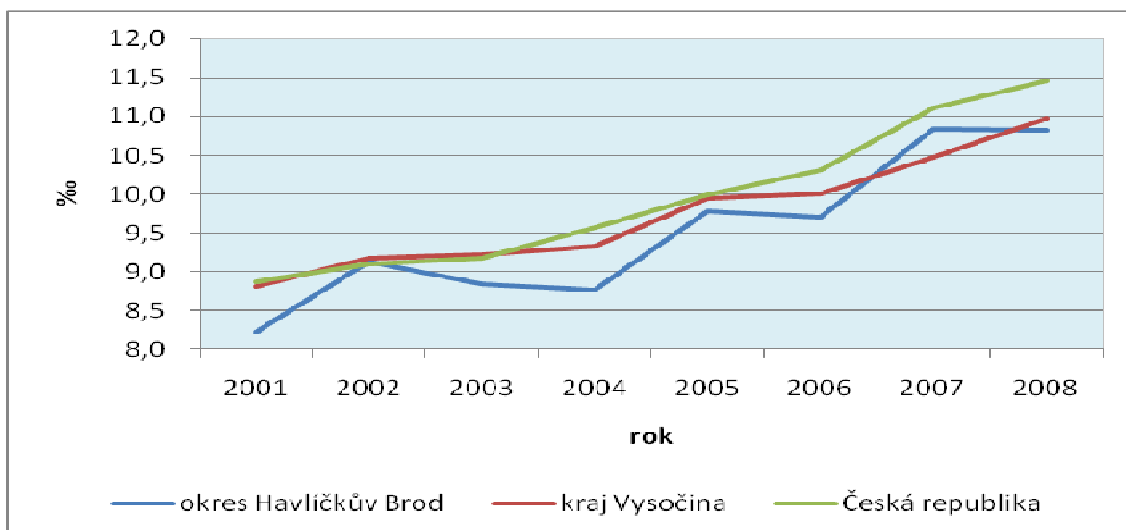
Tab. 9: Vývoj počtu živě narozených dětí ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Rok	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	778	424	199	155
2002	864	480	207	177
2003	834	456	216	162
2004	830	498	171	161
2005	924	496	238	190
2006	918	534	227	157
2007	1022	597	234	191
2008	1033	618	252	163

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Ve vývoji míry porodnosti v okrese Havlíčkův Brod, v kraji Vysočina a v České republice sledujeme obdobné tendence. Hodnota hrubé míry porodnosti ve všech sledovaných území narůstá, nicméně míra porodnosti po celé zkoumané období v okrese Havlíčkův Brod dosahovala nižších hodnot než je celorepublikový průměr. V porovnání s populací České republiky byla v okrese Havlíčkův Brod celkově nízká porodnost, což zřejmě souvisí s tím, že pro mladé rodiny není okres příliš atraktivní k bydlení. Komparací hrubé míry porodnosti okresu Havlíčkův Brod s krajem Vysočina dosahuje nižších hodnot. Pouze v roce 2007 byla hrubá míra porodnosti v okrese Havlíčkův Brod vyšší.

Obr. 5: Vývoj hrubé míry porodnosti (v ‰) v okrese Havlíčkův Brod, kraji Vysočina a České republice v letech 2001 - 2008

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Při detailnějším porovnání hrubé míry porodnosti mezi správními obvody okresu Havlíčkův Brod lze vyčíst téměř vždy rostoucí míru porodnosti v obvodech ORP Havlíčkův Brod a Chotěboř. Z tabulky lze též vyčíst kolísání hrubé míry porodnosti v obvodu Světlá nad Sázavou.

V letech 2001 - 2008 byla zaznamenána nejnižší hodnota hrubé míry porodnosti v roce 2001 na Světelsku (7,4 ‰) a nejvyšší na Havlíčkobrodsku v roce 2008 (11,8 ‰). Nejvyšší míry porodnosti v těchto letech vykazovaly malé obce správního obvodu, jmenovitě Michalovice a Slavníč (obě obce nad 20 ‰). Naopak nejnižší porodnost je v obcích Břevnice (2,2 ‰) a Rybníček (0 ‰), kde se po celé sledované období nenarodilo dokonce žádné dítě. Porodnostní poměry do úrovně obcí se nacházejí v příloze číslo 3.

Tab. 10: Vývoj hrubé míry porodnosti (v ‰) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností

Rok	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	8,2	8,3	8,9	7,4
2002	9,1	9,3	9,3	8,5
2003	8,9	8,9	9,7	7,9
2004	8,8	9,7	7,6	7,9
2005	9,8	9,6	10,6	9,3
2006	9,7	10,3	10,1	7,7
2007	10,8	11,5	10,4	9,4
2008	10,8	11,8	11,1	8,0

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Velmi nízká úroveň porodnosti, kterou se jak Česká republika, tak i okres Havlíčkův Brod vyznačuje už od druhé poloviny 90. let až do prvních roků zkoumaného období, významným způsobem určuje nejen současnou situaci v charakteru reprodukce, ale i bude ve svých důsledcích výrazně ovlivňovat populační vývoj i v nadcházejících letech. Nízké úrovni porodnost přispívala v první řadě dlouhodobě nízká úroveň sňatečnosti obyvatelstva a pokles úrovně realizované plodnosti vdaných žen. (Pavlík, 2007) Každým rokem se porodnost zvyšovala, v roce 2005 můžeme pozorovat zvýšenou úroveň porodnosti díky početně silným ročníkům narozených v sedmdesátých

letech. Tyto ročníky se dostaly do produktivního věku a začali zakládat rodiny, což zvrátilo negativní trend nízké porodnosti populace.

6.2 Úmrtnost

Úmrtnost neboli mortalita je demografický ukazatel, který udává počet zemřelých za určité časové období. Nejjednodušším ukazatelem intenzity úmrtnosti je hrubá míra úmrtnosti, která vyjadřuje počet zemřelých na 1000 obyvatel středního stavu.

Mezi lety 2001 - 2008 zemřelo v okrese Havlíčkův Brod 9 179 osob, což je průměrně 1 125 osob ročně. V letech 2003 a 2005 přesáhl počet zemřelých hranici 1000 osob, přičemž nejméně obyvatel zemřelo v roce 2007 (913 osob). Počet zemřelých v okrese Havlíčkův Brod více méně klesal, ale tento pokles počtu zemřelých je patrný pouze ve správním obvodu ORP Havlíčkův Brod, na Chotěbořsku byl naopak zaznamenán po většinu let rostoucí počet zemřelých. Světelsko se vyznačovalo nevyrovnaným vývojem v počtu zemřelých osob.

Tab. 11: Vývoj počtu zemřelých ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

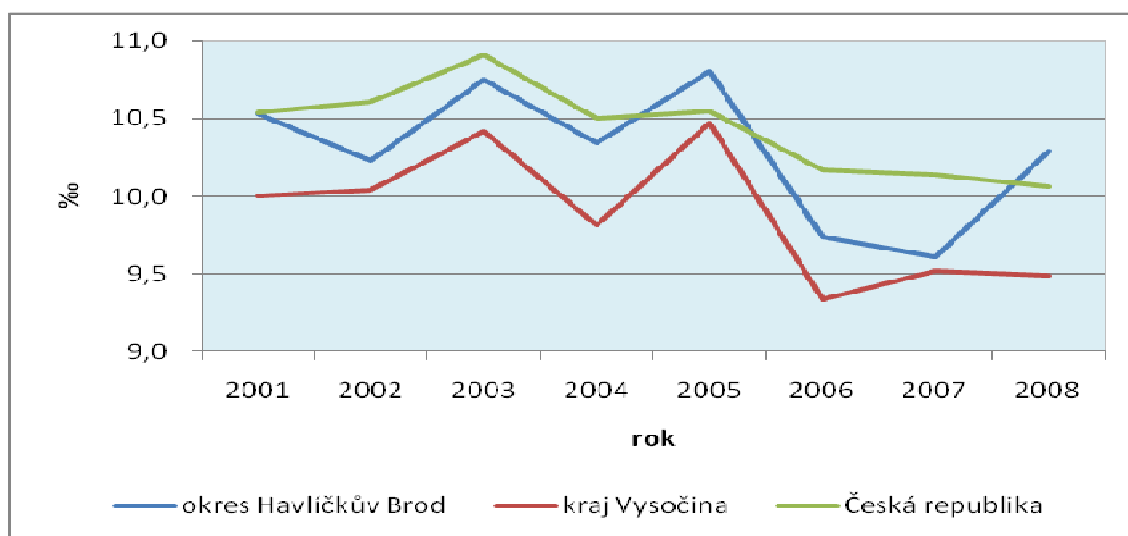
Rok	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	998	566	216	216
2002	968	532	233	203
2003	1 015	535	244	236
2004	999	554	235	210
2005	1 000	533	225	242
2006	920	525	207	188
2007	913	495	208	210
2008	986	551	220	215

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Hrubá míra úmrtnosti v okrese Havlíčkův Brod je po většinu let sledovaného období nižší než v České republice. V okrese byly překročeny republikové hodnoty poprvé v roce 2005 a poté ještě v roce 2008. V roce 2005 došlo v okrese Havlíčkův Brod k výraznému meziročnímu nárůstu hrubé míry úmrtnosti, která v tomto roce překročila celorepublikový průměr o 0,3 %. Nejvyšší rozdíl v úmrtnosti byl pozorován v letech 2006 a 2007, kdy byla úmrtnost v okrese Havlíčkův Brod nižší o 0,5 %.

Vývoj úmrtnosti okresu Havlíčkův Brod kopíroval téměř po celé sledované období vývoj úmrtnosti kraje Vysočina. Vyjímkou je pouze rok 2008, kdy hodnota míry úmrtnosti v okrese Havlíčkův Brod rostla a v kraji Vysočina naopak klesala.

Obr. 6: Vývoj hrubé míry úmrtnosti (v ‰) v okrese Havlíčkův Brod, kraji Vysočina a České republice v letech 2001 - 2008

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha 2009.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha 2009. Vlastní zpracování.

Úmrtnostní poměry obvodů obcí s rozšířenou působností se odráží do vývoje úmrtnosti v celém okrese Havlíčkův Brod. Jak už bylo řečeno, v okrese Havlíčkův Brod došlo ve sledovaném období k mírnému poklesu úmrtnosti. Příznivý pokles intenzity hrubé míry úmrtnosti je nejvíce patrný na Havlíčkobrodsku, kde v roce 2001 dosahovala úmrtnost 11 ‰, jen za 8 let sledování se zmenšila hodnota míry úmrtnosti o 2,1 ‰, tedy na hodnotu 8,9 ‰. Naopak na Chotěbořsku dosáhla míra úmrtnosti na začátku i na konci sledování stejných hodnot (9,7 ‰), na Světelsku se dokonce o 0,2 ‰ zhoršily úmrtnostní poměry obyvatelstva. V letech 2001 - 2008 je obcí s nejvyšší úmrtností Břevnice, kde úmrtnost dosahuje k hodnotě 76 ‰. Takto abnormálně vysoká míra úmrtnosti je zapříčiněna výskytem domova pro seniory v obci. Naopak nejnižší hrubou míru úmrtnost vykazují obce nejmenší velikostní skupiny, v okrese Havlíčkův Brod je to obec Horní Pohled (4,9 ‰). Informace o úmrtnostních poměrech na úrovni obcí podává příloha číslo 3.

Zlepšování úmrtnostních poměrů bude dále v budoucnosti pokračovat za předpokladu příznivého vývoje základních životních podmínek obyvatelstva. Úmrtnost klesá v důsledku zdokonalování zdravotnické péče a změnám v životním stylu. Udržení

tempa poklesu úmrtnosti si vyžádá další impulsy v podobě nových finančních i ideových investic směřujících nejen do zdravotnictví. (Pavlík, 2002)

Tab. 12: Vývoj hrubé míry porodnosti (v ‰) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností

Rok	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	10,5	11,0	9,7	10,4
2002	10,2	10,3	10,4	9,8
2003	10,8	10,4	10,9	11,5
2004	10,3	10,3	10,5	10,3
2005	10,8	10,7	9,7	11,9
2006	9,7	10,2	8,3	9,3
2007	9,6	9,5	9,2	10,3
2008	10,3	8,9	9,7	10,6

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

6.3 Přirozená měna

Přirozený přírůstek je demografickým ukazatelem udávající rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých ve sledované regionální a časové jednotce. Pokud v populaci převažuje počet zemřelých, označuje se jako přirozený úbytek.

Z tabulky je patrné, že první čtyři roky sledovaného období vykazoval okres Havlíčkův Brod intenzivní úbytek obyvatel přirozenou měnou. Následující čtyři roky dosáhl okres přirozeného přírůstku. Také všechny správních obvodů obcí s rozšířenou působností okresu byl zaznamenán do 2004 úbytek obyvatel. Od roku 2005 na Chotěbořsku a 2006 na Havlíčkobrodsku lze však pozorovat přirozený přírůstek. Světelsko po celou dobu sledování ztrácí počet obyvatel přirozenou měnou. Uskutečněné procesy přirozené měny ve správních obvodech se odrazily v celkovém vývoji okresu, přičemž nejvyšší hodnota přirozeného přírůstku byla dosažena v roce 2007, kdy v okrese přibylo 109 osob, z toho na Havlíčkobrodsku 102 osob. Naopak nejvyšší úbytek byl zaznamenán v roce 2001, kdy v okrese ubylo 220 osob, z toho na Havlíčkobrodsku 142 osob. Dalo by se tvrdit, že veškerá přirozená měna obyvatel okresu je odrazem vývoje obvodu ORP Havlíčkův Brod.

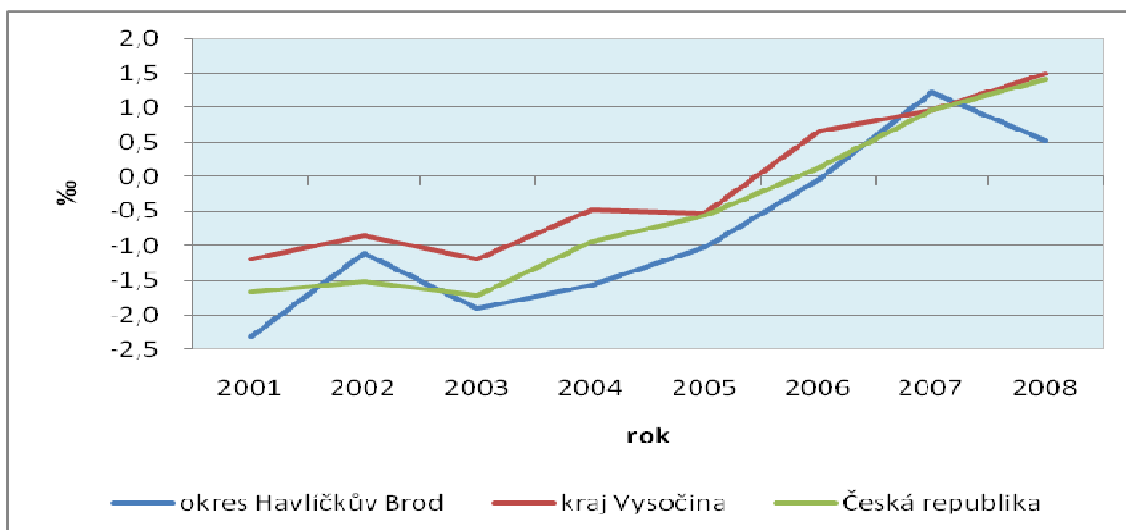
Tab. 13: Vývoj přirozeného přírůstku ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Rok	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	-220	-142	-17	-61
2002	-104	-52	-26	-26
2003	-181	-79	-28	-74
2004	-148	-35	-64	-49
2005	-97	-58	13	-52
2006	-2	9	20	-31
2007	109	102	26	-19
2008	51	71	32	-52

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Ve vývoji hrubé míry přirozeného přírůstku v okrese Havlíčkův Brod, v kraji Vysočina a v České republice můžeme sledovat obdobné tendence, tzn., že téměř po celé sledované období byl přirozený přírůstek záporný (přirozený úbytek) a tudíž počet zemřelých převyšoval počet živě narozených dětí. Zlom nastal až v roce 2007, kdy poprvé v okrese nastal přirozený přírůstek, přičemž pouze dvakrát dosahoval přirozený přírůstek okresu Havlíčkův Brod vyšších hodnot než v České republice, a sice v letech 2002 a 2007. Největší odchylka byla zachycena v roce 2008, kdy hodnota zaznamenaná na území České republiky převyšovala okresní hodnotu o 0,9 %. Porovnáním s krajem Vysočina vykazuje okresní hodnota hrubé míry přirozeného přírůstku menších hodnot, pouze v roce 2007 dosahuje vyšších hodnot než kraj Vysočina. Nejnižší hodnota hrubé míry přirozeného přírůstku byla v prvním roce sledování, tedy v roce 2001 (- 2,3 ‰), nejvyšší hodnota byla zaznamenaná v roce 2007 (1,2 ‰).

Obr. 7: Vývoj hrubé míry přirozeného přírůstku (v ‰) v okrese Havlíčkův Brod, kraji Vysočina a České republice v letech 2001 - 2008

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha 2009.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha 2009. Vlastní zpracování.

Jak už bylo popsáno výše, hrubá míra přirozeného přírůstku po celou dobu sledovaného období v okrese Havlíčkův Brod rostla. Správní obvod ORP Havlíčkův Brod se v prvních letech sledování vyznačoval přirozeným úbytkem obyvatel. Až do roku 2005 převyšovaly počty zemřelých osob počty živě narozených dětí a od roku 2006 již lze pozorovat přirozený přírůstek. Rozdíl hrubé míry přirozeného přírůstku mezi lety 2001 a 2008 činil 4,1 ‰. Správní obvod Chotěboř se vyznačoval podobným vývojem jako správní obvod Havlíčkův Brod. Hrubá míra přirozeného úbytku byla zaznamenán pouze do roku 2004. Od tohoto okamžiku lze sledovat na Chotěbořsku přirozený přírůstek obyvatel. V roce 2007 dosahovala hrubá míra přirozeného přírůstku 8,9 ‰. Světelsko vykazovalo po celé sledované období opačný vývoj než zbylé dva obvody. Na Světelsku po celé sledované období dominoval přirozený úbytek obyvatelstva. V letech 2001 - 2008 vykazoval nejvyšší hodnotu hrubé míry přirozeného přírůstku správní obvod ORP Chotěboř (8,9 ‰), naopak nejmenší (- 3,6 ‰) správní obvod Světlá nad Sázavou. Na úrovni obcí v tomtéž období vykazovala nejvyšší hodnotu vůbec nejmenší podle počtu obyvatel obec okresu, a to Slavníč (15,2 ‰), ve které po celou dobu sledovaného období nikdo nezemřel. Naopak nejnižší hodnota byla zaznamenána v obci Břevnice (- 76 ‰). V Břevnici, jak už bylo řečeno výše, se nachází domov pro seniory.

Tab. 14: Vývoj hrubé míry přirozeného přírůstku (v ‰) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	-2,3	-2,8	-0,8	-2,9
2002	-1,1	-1,0	-1,2	-1,3
2003	-1,9	-1,5	-1,3	-3,6
2004	-1,6	-0,7	-2,9	-2,4
2005	-1,0	-1,1	0,6	-2,6
2006	0,0	0,2	8,9	-1,5
2007	1,2	2,0	1,2	-0,9
2008	0,5	1,3	1,4	-2,6

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

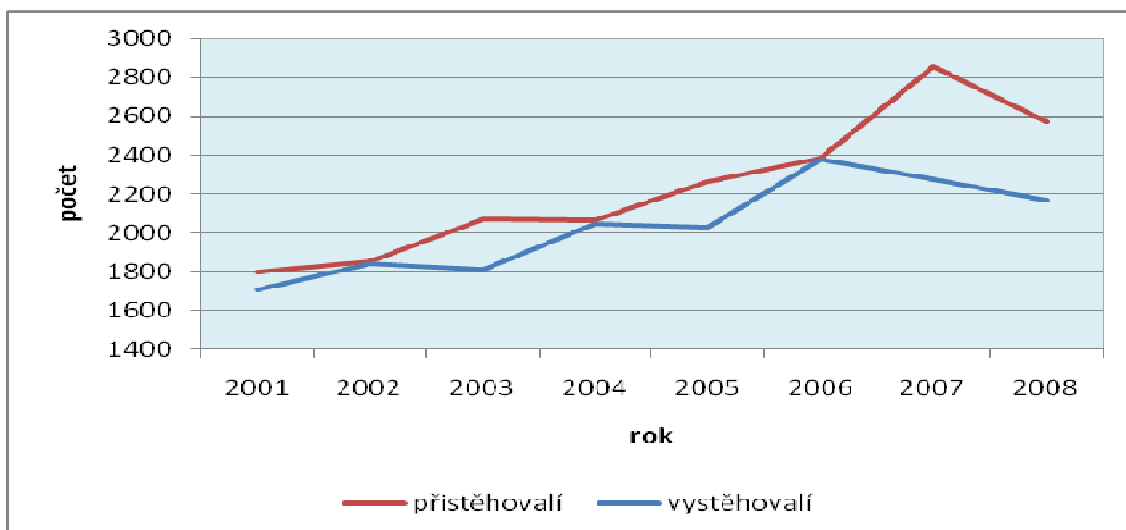
Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

6.4 Migrační saldo

V období 2001 - 2008 se do okresu přistěhovalo 17 863 osob, což je 2 233 osob ročně. Do roku 2007 se okres Havlíčkův Brod vyznačoval nárůstem počtu přistěhovalých. Maximální počet přistěhovalých osob byl zaznamenán v roce 2007, kdy se do okresu přistěhovalo 2 853 osob, naopak nejméně osob se do okresu přistěhovalo v roce 2001 a to 1 798 osob.

Za celé sledované období se z okresu vystěhovalo 16 251 osob, což je 2 031 osob za rok. Nejvíce osob se z okresu Havlíčkův Brod vystěhovalo v roce 2006 - 2 377 osob, naopak nejméně v roce 2001, kdy se vystěhovalo z okresu 1 711 osob. Nejvyšší rozdíl v počtu přistěhovalých a vystěhovalých byl v roce 2007, kdy rozdíl dosahoval 578 osob. V roce 2002, 2004 a 2006 byly rozdíly počtu přistěhovalých i vystěhovalých osob v okrese víceméně stejné. Z průběhu grafu lze posuzovat, že během sledovaného období rostla mobilita obyvatel okresu Havlíčkův Brod

Obr. 8: Vývoj počtu přistěhovalých a vystěhovalých v okrese Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Při podrobnějším územním pohledu se v migrační bilanci stále výrazně uplatňuje faktor výhodné polohy. Stále zřetelněji vystupují periferní regiony s dlouhodobými úbytky obyvatelstva. (Pavlík, 2007)

V okrese Havlíčkův Brod jsou takovými oblastmi obce nacházející se v území vzdálenějším od ekonomických center a správních center se špatnou dopravní dostupností a nedostatkem pracovních příležitostí. Naopak suburbabizační tendence, levnější bydlení, větší města okresu a dobrá dopravní dostupnost zaměstnání podporuje stěhování do okolí větších měst okresu.

Ve správním obvodě ORP Havlíčkův Brod byl ve sledovaném období přírůstek stěhování zaznamenán ve všech sčítáních. Nejvyšší kladná hodnota migračního salda byla v roce 2008, kdy se do regionu přistěhovalo 363 osob. Hlavní zásluhou na tom má obec Havlíčkův Brod, do které se přistěhovalo tentýž rok 724 osob. Důvodem přistěhování do obce Havlíčkův Brod byla výstavba průmyslového závodu Futaba Czech a snad i blízkost významného zaměstnavatele Bosch Diesel v sousedním správním obvodu ORP Jihlava. Kladné migrační saldo měly obce, které se nacházejí poblíž centra obvodu, svou polohou a dobrou dopravní dostupností jsou atraktivní pro přistěhování obyvatel obce Havlíčkův Brod. Těmito obcemi jsou Okrouhlice, Veselý Žďár a Vysoká.

Vývoj migračního salda ve správním obvodě ORP Chotěboř je do značné míry ovlivněn migrací obyvatelstva v samotném městě Chotěboř. Chotěbořsko vykazovalo

většinou kladné migrační saldo. Pouze v roce 2006 dosahovalo migrační saldo záporných hodnot (-120 osob). Hned další rok však dosáhlo své maximální hodnoty (241 osob) za celé sledované období. To může být do značné míry způsobeno rozšířením průmyslové výroby v Chotěboři a ve Ždírci nad Doubravou. Výhodná poloha na důležité silniční křižovatce, přítomnost významného průmyslového podniku se zahraničním majitelem a časový předstih v budování průmyslových zón proti jiným městům se staly rozhodující faktory úspěšného rozvoje měst Ždírci nad Doubravou.

Migrační saldo bylo téměř po celou dobu zjišťování záporné. Tento jev byl zřejmě způsoben nedostatkem pracovních příležitostí, s tím související nízké platy a jednu z nejvyšších měr nezaměstnanosti v celém kraji Vysočina. Do budoucna lze očekávat ještě zvyšující se hodnotu vystěhovalých osob. Důsledkem této tendence ve vývoji obyvatelstva bylo a je propouštění zaměstnanců a následný bankrot sklářského závodu ve Světlé nad Sázavou.

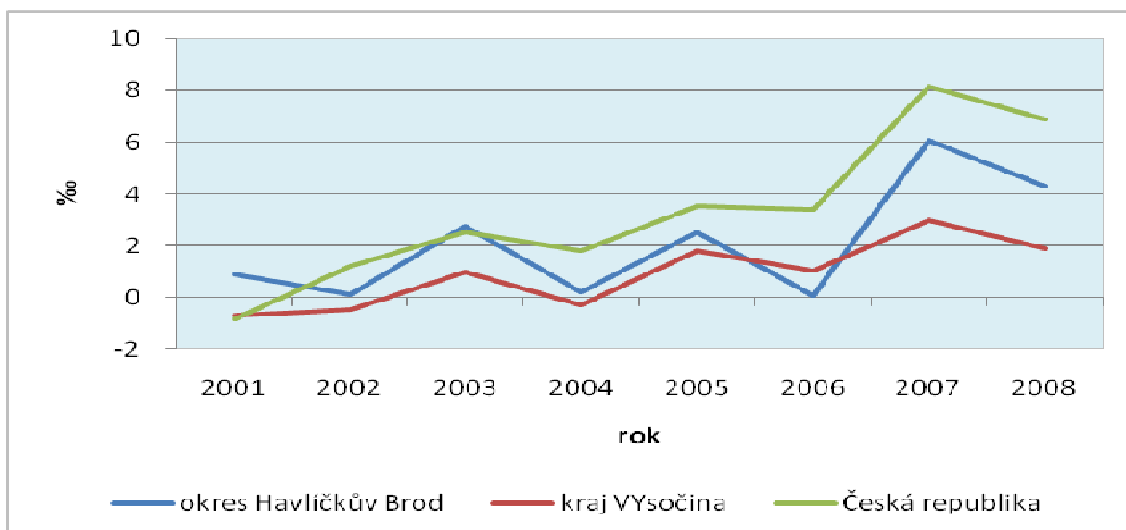
Tab. 15: Vývoj migračního salda ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Rok	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	91	125	-2	-32
2002	21	89	33	-101
2003	266	245	75	-54
2004	21	38	43	-60
2005	235	118	138	-21
2006	1	98	-120	23
2007	577	302	241	34
2008	410	363	75	-28

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Porovnáním hrubé míry migračního salda okresu Havlíčkův Brod s krajem Vysočina a Českou republikou lze zjistit, že celostátní tendence ve vývoji migrace se odrazily i ve vývoji okresu Havlíčkův Brod či kraje Vysočina. Z grafu je patrné, že v celé České republice se zvýšila mobilita obyvatelstva a za zvýšenou mobilitu z velké části mohl sílící příliv cizinců. Hrubá míra migračního salda okresu Havlíčkův Brod je téměř po celou dobu sledování nižší než celorepublikový stav, ale při porovnání s krajem Vysočina vykazoval okres Havlíčkův Brod naopak vyšší mobilitu.

Obr. 9: Vývoj hrubé míry migračního salda (v ‰) v okrese Havlíčkův Brod, kraji Vysočina a České republice v letech 2001 - 2008

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Z tabulky je patrné, že většinu obrátu migračního salda v okrese Havlíčkův Brod obstarává správní obvod ORP Havlíčkův Brod. V porovnání hrubé míry migračního salda za správní obvody obcí s rozšířenou působností lze vyčíslit zvýšený počet přistěhovalých na Havlíčkobrodsku a Chotěbořsku, zatímco Světelsko své obyvatelstvo ztrácí. Výjimkou je období 2006 - 2007, kdy se na Světelsko přistěhovalo více osob, než se jich vystěhovalo. Nejvyšší hrubou mírou migračního salda vykazuje rok 2007, kdy na Havlíčkobrodsku dosáhla hodnoty 5,7 ‰ a na Chotěbořsku 10,7 ‰.

Nejvyšší míra migračního salda na úrovni správních obvodů byla registrována na Chotěbořsku v roce 2007 (10,7 ‰), naopak nejnižší byla zjištěna rok předtím také na Chotěbořsku (- 5,7 ‰). Obcí s největším přírůstkem přistěhovalých osob byla obec Vysoká (105,4 ‰). Jak už bylo zmíněno v předchozích kapitolách, obec Vysoká těží ze své dobré dopravní dostupnosti do zaměstnání. Obce s vysokou hodnotou hrubé míry migračního salda nalezeneme víceméně vždy v okolí největších ekonomických center okresu. Naopak nejnižší hrubou mírou migračního salda vykazují obce se špatnou dopravní dostupností, úplně nejnižší míru v celém okrese Havlíčkův Brod vykazuje obec Rybníček (- 40 ‰). Obec Rybníček patří mezi nejmenší obce okresu a svou špatnou dostupností odrazuje potenciální migranty.

Tab. 16: Vývoj hrubé míry migračního salda (v ‰) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

rok	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	0,9	2,4	-0,1	-1,5
2002	0,1	1,7	1,5	-4,9
2003	2,7	4,8	3,4	-2,6
2004	0,2	0,7	1,9	-2,9
2005	2,5	2,3	6,1	-1,0
2006	0,1	1,9	-5,3	1,1
2007	6,1	5,8	10,7	1,7
2008	4,3	6,9	3,3	-1,4

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

6.5 Celkový přírůstek

Demografický pohyb obyvatelstva je výsledkem přirozeného a mechanického pohybu. Celkový přírůstek nebo úbytek obyvatelstva se potom skládá z přirozeného přírůstku a migračního salda.

Okres Havlíčkův Brod byl do roku 2004 populačně ztrátový. Světelsko svým záporným migračním saldem a přirozeným úbytkem počtu obyvatel mělo zásadní vliv na depopulační tendenci obyvatelstva v okresu Havlíčkův Brod. V roce 2005 byl už celkový přírůstek kladný, přičemž hlavní příčinou tohoto trendu je příliv přistěhovalých na Havlíčkobrodsku a Chotěbořsku. V roce 2006 opět nastal celkový úbytek obyvatel, jehož původ v poklesu počtu obyvatel lze dokázat vysokým počtem vystěhovalých osob z Chotěbořska. Poslední roky zjišťování však vykazovaly vysoký celkový přírůstek způsobený kladným přirozeným i migračním přírůstkem.

Celkový přirozený přírůstek obvodu ORP Havlíčkův Brod je kromě prvního roku sčítání pokaždé kladný. Nejvyšší celkový přírůstek byl zaznamenán v posledních dvou letech zjišťování, kdy v roce 2008 dosahoval až 434 osob. Tento nárůst počtu obyvatel lze dokázat kladným migračním saldem v posledních letech sledování.

Celkový přírůstek na Chotěbořsku byl téměř vždy kladný. Největší celkový přírůstek byl zaznamenán v roce 2007, kdy se také na území obvodu přistěhovalo nejvíce obyvatel (267 obyvatel). Za výrazně zvýšený celkový přírůstek v posledních letech může hlavně růst průmyslové výroby ve Ždírci nad Doubravou a s tím související výstavba rodinných domů a bytů. Naopak nejnižší hodnota celkového přírůstku nastala

o rok před tím, v roce 2006 (-100 osob), když vliv na zápornou hodnotu celkového přírůstku měl především vysoký počet vystěhovalých.

Vyjma roku 2007 se Světelsko potýkalo s celkově velkým úbytkem počtu obyvatel a v rámci okresu je silně depopulační oblast. Příčinou tak velkého celkového úbytku lze prezentovat přirozeným úbytkem i záporným migračním saldem takřka po celé sledované období.

Tab. 17: Vývoj celkového přírůstku ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

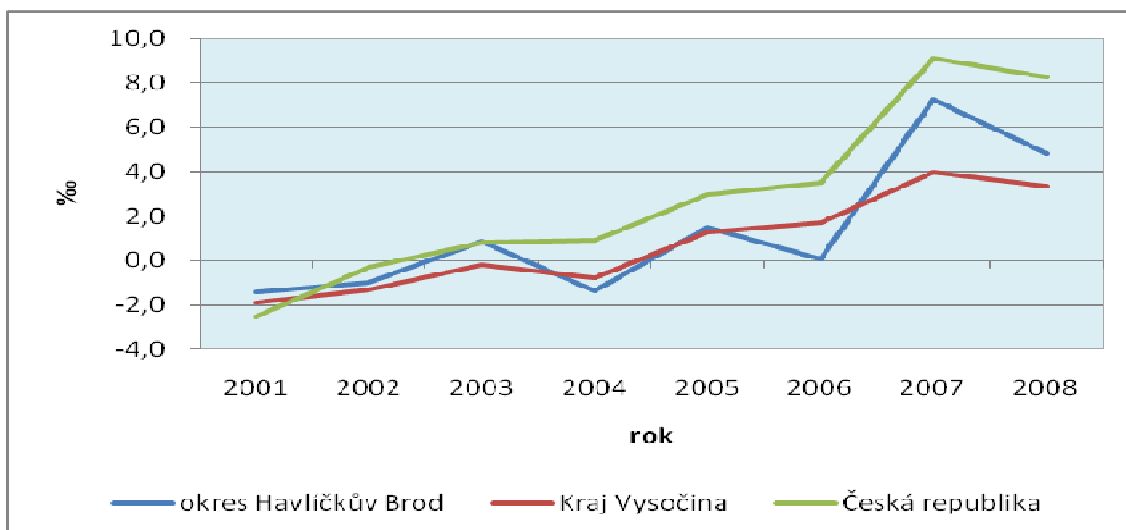
	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	-129	-17	-19	-93
2002	-83	37	7	-127
2003	85	166	47	-128
2004	-85	3	21	-109
2005	138	60	151	-73
2006	-1	107	-100	-8
2007	686	404	267	15
2008	461	434	107	-80

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Vývoj hrubé míry celkového přírůstku okresu Havlíkův Brod, kraje Vysočina a České republiky je odrazem celkového vývoje přirozeného přírůstku a migračního salda, které bylo popsáno již výše. Z grafu lze vyzorovat, že průběh vývoje okresu Havlíčkův Brod kopíruje vývoje kraje Vysočina i České republiky. Nepravidelnost tohoto vývoje nastala pouze v roce 2006, kdy okresní celkový přírůstek klesal, zatímco celkový přírůstek kraje a České republiky stoupal. Nejvyšší rozdíl celkového přírůstku mezi okresem Havlíčkův Brod a Českou republikou lze sledovat v roce 2008 (3,5 ‰), naopak nejmenší v roce 2003, ve kterém je celkový přírůstek stejný.

Z grafu je patrný zvyšující se celkový přírůstek ve všech územních jednotkách, když vliv na rostoucí celkový přírůstek má beze sporu zvýšená porodnost, klesající úmrtnost, a s tím související kladný přirozený přírůstek obyvatelstva ale i kladné migrační saldo.

Obr. 10: Vývoj hrubé míry celkového přírůstku (v ‰) v okrese Havlíčkův Brod, kraji Vysočina a České republice v letech 2001 - 2008

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha 2009.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha 2009. Vlastní zpracování.

Nejvyšší celkový přírůstek v letech 2001 - 2008 v okrese Havlíčkův Brod vykazuje obec Vysoká (80 ‰). Důvod takto vysokého přírůstku lze hledat ve vysokém počtu přistěhovalých v obci. Naopak největší celkový úbytek obyvatel lze nalézt v obci Břevnice, která je charakteristická svou vysokou úmrtností, protože se zde nachází již zmiňovaný domov pro seniory.

Tab. 18: Vývoj hrubé míry celkového přírůstku (v ‰) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

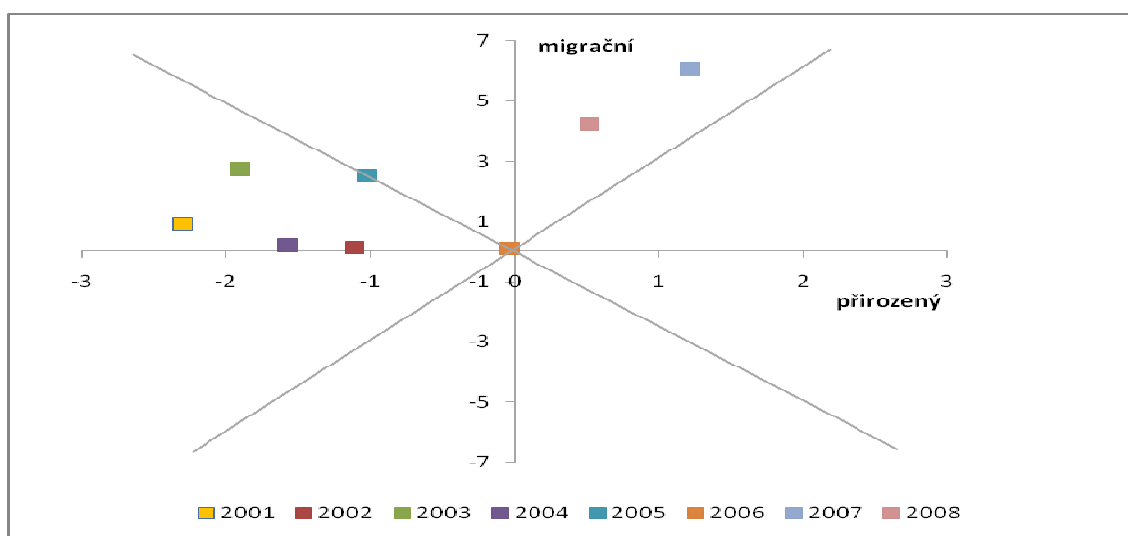
Rok	okres Havlíčkův Brod	SO ORP Havl. Brod	SO ORP Chotěboř	SO ORP Světlá nad Sázavou
2001	-1,4	-0,3	-0,9	-4,5
2002	-1,0	0,7	0,3	-6,1
2003	0,8	3,2	2,1	-6,2
2004	-1,4	0,1	-0,9	-5,3
2005	1,5	1,2	6,7	-3,6
2006	0,1	2,1	-4,4	-0,4
2007	7,3	7,8	11,9	0,7
2008	4,8	8,2	4,7	-3,9

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.: SO ORP = správní obvod obcí s rozšířenou působností

Z Webbova diagramu okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008 je patrný přirozený úbytek a migrační přírůstek. Prvních 5 let sledování (2001 - 2005) lze

charakterizovat přirozeným úbytkem a migračním přírůstkem (typ E). Obce typu E se vyznačují přirozeným přírůstkem menším než 0, migračním saldem větším než 0 a celkovým přírůstkem menším než 0. V roce 2001 dosahoval okres Havlíčkův Brod nejnižší hodnoty přirozeného úbytku (-2,3 ‰). V roce 2006 se jakýkoliv přírůstek či úbytek pohyboval v nulových hodnotách a v letech 2007 - 2008 přirozený přírůstek dosahoval poprvé kladných hodnot. Mechanický přírůstek je po celou dobu sledování kladný (typ C). Obce typu C se vyznačují přirozeným přírůstkem i migračním saldem větším nebo rovno nule a přirozeným přírůstkem menším než migrační saldo. V roce 2007 dosahoval migrační přírůstek hodnoty 6 ‰.

Obr. 11: Webbův diagram (v ‰) ke střednímu stavu obyvatel okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha 2009

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha 2009. Vlastní zpracování.

7 MĚSTA VERSUS VENKOV

Existují různá kritéria, jejichž podstata nám ohraničuje venkovský prostor a stanovuje určitý předěl mezi městem a venkovem. Venkov je charakterizován řídkým osídlením svého území a také dominantní funkcí zemědělství. Kritéria, podle kterých bude venkov definován, se považují vymezení podle počtu obyvatelstva, podle statutu obce a podle hustoty zalidnění prostoru. V této práci je použito kritérium podle statutu obce. V České republice je dle zákona 128/2000 Sb., o obcích městem obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Existuje však mnoho měst s mnohem nižším počtem obyvatel, která statut města získala v minulosti. Podle současného zákona o obcích mohou o statut města navíc požádat obce, které byly městy před datem 17. května 1954 bez ohledu na počet obyvatel. (ČSÚ, 2009) Podle již zmíněného kritéria leží v okrese Havlíčkův Brod 8 měst – Golčův Jeníkov, Habry, Havlíčkův Brod, Chotěboř, Ledec nad Sázavou, Příbram, Světlá nad Sázavou a Ždírec nad Doubravou. Na území okresu se nacházejí 2 města, která mají méně než 3000 obyvatel – Habry a Golčův Jeníkov. V současné době obec Habry má pouze 1 324 obyvatel.⁵ Město Habry v roce 1909 bylo povýšeno na město, avšak po skončení druhé světové války přišly Habry o statut města a až v roce 1992 byl opět statut města navrácen. V obci Golčův Jeníkov žije 2 659 obyvatel.⁶ Zbýlých 112 obcí okresu jsou tedy venkovské obce.

7. 1 Vzdělanostní struktura

Ve vzdělanostní struktuře venkovského a městského obyvatelstva lze vyzorovat určité rozdíly. Zásadní rozdíl je nižší úroveň vzdělání venkovského obyvatelstva. Ve venkovských obcích je vyšší podíl osob se základním a středním vzděláním bez maturity. V pěti obcích překročil podíl osob se základním vzděláním hranici 40 %. Jednalo se vždy o nejmenší obce okresu Havlíčkův Brod. Nejvyšší podíl těchto osob byl v obci Kraborovice (46 %). Maturity či vysokoškolského vzdělání dosahuje pouze jedna čtvrtina všech venkovských obyvatel. Jedinou obcí, které podíl vysokoškoláků překročil hranici 10 %, je Druhanov, který se však nachází v suburbanní zóně města Světlá nad Sázavou. Městské obyvatelstvo se vyznačuje vyšší úrovní dosaženého vzdělání, výjimkou je pouze město Habry. Podíl osob se základním

---

⁵ K 31. 12. 2008

⁶ Taktéž

vzděláním ve městech okresu je pouhých 21,5 %, což je o 6,9 procentního bodu méně než v případě venkovských obcí. Města venkov převyšují v podílu osob se středním vzděláním s maturitou (o 8,3 bodu) a také s vysokoškolským vzděláním (o 4,2 bodu). Z celého souboru měst okresu však jenom ve městě Havlíčkův Brod žije více než 10 % vysokoškolsky vzdělaných lidí. Rozmístění obyvatelstva podle stupně vzdělání souvisí s ekonomickým charakterem území. Vyšší závislost, respektive rozdíly jsou patrné u vysokoškolsky vzdělané populace, kde zejména terciární sféra vyžaduje vyšší zastoupení osob s nejvyšším vzděláním. Střední vzdělání se dnes předpokládá u většiny profesí a ve všech odvětvích. Nižší vzdělání se vyskytuje pouze tam, kde ještě stále je vyšší požadavek na manuální práci. (Srb, 2004)

Tab. 19: Struktura obyvatelstva vybraných územních jednotek podle nejvyššího ukončeného vzdělání v roce 2001

	V tom nejvyšší ukončeně vzdělání [%]			
	Základní	střední bez maturity	střední s maturitou	Vysokoškolské
Města	21,5	38,9	31,9	7,8
Venkov	28,4	44,6	23,4	3,6
okres Havlíčkův Brod	24,2	41,1	28,6	6,2
kraj Vysočina	26,8	41,7	24,6	6,6
Česká republika	23,8	38,5	28,7	9,0

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Havlíčkův Brod. ČSÚ, Praha, 2003. Vlastní zpracování.

7.2 Náboženské vyznání

Z posledního sčítání v roce 2001 lze vyčíst, že podíl věřícího obyvatelstva se v okrese pohyboval lehce přes 40 %. Při porovnání těchto údajů za venkovské a městské obyvatelstvo lze vypožorovat, že venkovské obyvatelstvo je silněji provázané vírou. Míra religiozity zde dosahuje 49,6 %. Lze říci, že většina věřících žije v nejmenších velikostních typech obcí. Z venkovských obcí vykazuje nejvyšší míru religiozity obec Sedletín a Leškovice, které jediné přesahují hranici 80 %. Nejvíce nevěřících obyvatel žije v obci Pavlov - 58 %. Obec Horní Krupá se vyznačuje největším zastoupením obyvatel k Českobratrské církvi evangelické. V obci se nachází jedna z mála modliteben této církve na území okresu. Míra religiozity městského obyvatelstva dosahuje pouze 34,2 procentního bodu. V obci Habry nabývá hodnota 52%, naopak v Havlíčkově Brodě pouze 29,2%. Při porovnání míry religiozity s vyššími územními celky lze přesně říci,

že okres Havlíčkův Brod vykazuje vyšší religiozitu než průměr České republiky, za to při porovnání s krajem Vysočina je tato hodnota nižší.

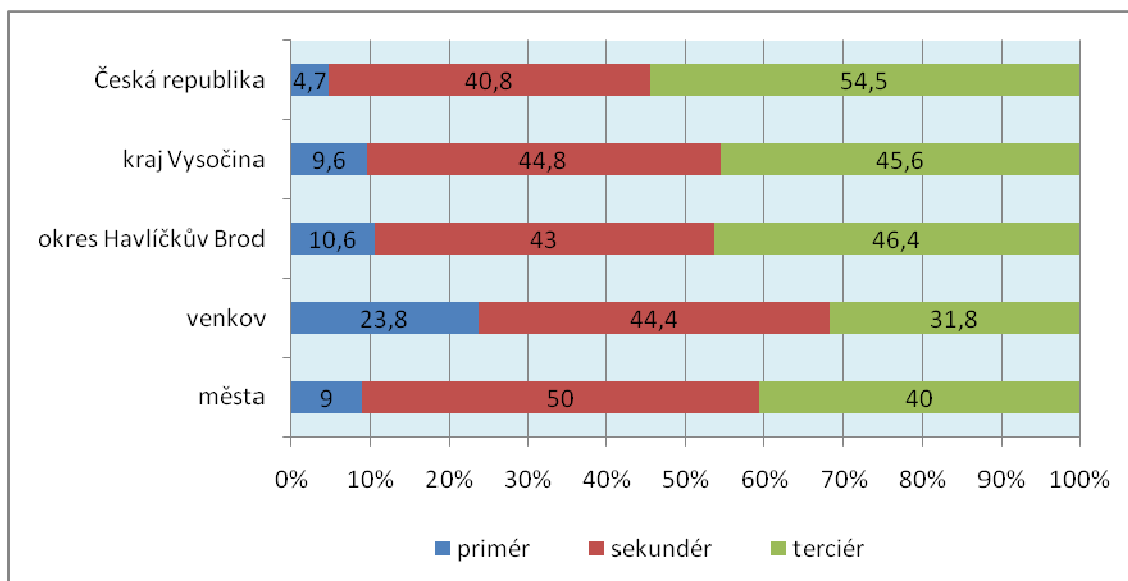
Tab. 20: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání ve vybraných územních jednotkách v roce 2001

	věřící [%]	z toho				nevěřící [%]	nezjištěno [%]
		církev římskokatolická [%]	církev českosl. a husitská [%]	Českobratrská církev evangelická [%]	ostatní [%]		
Města	34,2	88,1	2,9	2,2	0,6	52,5	13,2
Venkov	49,6	91,5	1,1	2,8	0,2	36,7	13,8
okres Havl.Brod	40,2	89,7	2,0	2,5	5,8	46,0	13,4
kraj Vysočina	46,4	90,3	0,9	3,6	5,2	41,3	12,3
Česká republika	32,1	83,4	3,0	3,6	10,1	59,0	8,8

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Havlíčkův Brod. ČSÚ, Praha, 2003. Vlastní zpracování.

7.3 Ekonomická aktivita

Z grafu ekonomické aktivity je zřejmé, že venkovské obce mají odlišnou strukturu zaměstnanosti. Ve venkovských obcích je téměř jedna čtvrtina lidí zaměstnána v zemědělství. Největší podíl obyvatelstva zaměstnaných v zemědělství vykazuje obec Chrtňice (58 %). Města převyšují venkov podílu zaměstnaných v průmyslu i službách. Venkovské obce s vysokým podílem zaměstnaných v průmyslu a ve službách se nacházejí v blízkosti měst. Turisticky atraktivní venkovské obce vykazují také vysoký podíl zaměstnaných ve službách. Průmysl a služby jsou tedy lokalizovány ve městech. Při porovnání ekonomické aktivity obyvatelstva s vyššími územními celky je patrné, že v okrese Havlíčkův Brod je vyšší podíl zaměstnanosti v zemědělství v České republice a kraji Vysočina, tudíž je podíl zaměstnaných v průmyslu a službách menší.

Obr. 12: Vývoj odvětvové struktury ve vybraných územních jednotkách v roce 2001

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Havlíčkův Brod. ČSÚ, Praha, 2003.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

7.4 Trh práce

Komparací míry registrované nezaměstnanosti městských a venkovských obcí můžeme logicky konstatovat, že ve městských obcích je nižší míra registrované nezaměstnanosti (9,7 %) než v obcích venkovských (12,2 %). Také více než čtvrtina všech volných míst v okrese jsou dosažitelná pouze v městských obcích. Je zřejmé, že obyvatelé venkovských obcí musejí dojíždět do městských obcí za prací. Jak už bylo řečeno výše, nejvýznamnějšími poskytovateli práce obyvatelstva jsou tyto průmyslové společnosti – Pleas a.s., Futaba Czech s.r.o., Pramen CZ s.r.o. pro Havlíčkovobrodsko. Aco Industries a Pribina, spol. s.r.o. pro Přibyslavsko. Největším průmyslovým subjektem na Chotěbořsku je společnost GCE s.r.o. Mezi důležité neprůmyslové zaměstnavatele okresu najisto patří nemocnice a psychiatrická léčebna v Havlíčkově Brodě.⁷ Nezvykle vysoká hodnota registrované míry nezaměstnanosti je způsobena bankrotem sklárny Bohemia ve Světlé nad Sázavou, které, jak už bylo řečeno v předchozí kapitole, patřily mezi jedny z největších zaměstnavatelů na okrese, a proto nejvyšší hodnoty nezaměstnanosti se nalézají na Světelsku. Venkovskou obcí s nejvyšší hodnotou nezaměstnanosti je Vlkanov (40 %), ležící na Světelsku. Městskou obcí s nejvyšší hodnotou nezaměstnanosti je Světlá nad Sázavou (14,5). Naopak nejnižší nezaměstnanost je ve venkovské obci Žižkovo Pole (1,3 %) nacházející se na

⁷ Všichni zaměstnavatelé zaměstnávali více jak 400 zaměstnanců v roce 2006

Příbyslavsku a z hlediska měst, městskou obcí s nejnižší nezaměstnaností je Havlíčkův Brod (7,7 %)

Porovnáním míry registrované nezaměstnanosti s vyššími územními celky dojdeme k názoru, že okres Havlíčkův Brod vykazuje vyšší míru registrované nezaměstnanosti (10,6 %) než je celorepublikový průměr (9,7 %). Krajská hodnota registrované míry nezaměstnanosti dosahuje nepatrně vyšších hodnot (10,7 %)

Tab. 21: Struktura obyvatelstva vybraných územních jednotek podle trhu práce v březnu v roce 2010

	Dosažitelní uchazeči celkem	EAO	Míra registrované nezaměstnanosti [%]	Volná místa
Města	2 884	29 599	9,7	117
Venkov	2 122	17 355	12,2	22
okres Havlíčkův Brod	5 006	46 954	10,6	139
kraj Vysočina	29 107	271 427	10,7	836
Česká republika	556 304	5 719 850	9,7	33 137

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2010. Vlastní zpracování.

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo

7.5 Urbanizace a suburbanizace

Pro zdůraznění zásadních změn v trendech rozmístění obyvatelstva je důležité charakterizovat základní trendy za období před rokem 1990. V celorepublikovém hledisku byly preferovány vybrané, ekonomicky nejzajímavější regiony, zejména severní Čechy a severní Morava. Docházelo k nivelizaci poměrů mezi okresy a koncentraci obyvatel v rámci okresů. Nastal proces vysávání venkova ve prospěch měst, kde docházelo ke komplexní bytové výstavbě. Na úrovni okresu se projevovala snaha zmenšovat rozdíl mezi okresy a nástrojem, jak už bylo v minulých kapitolách řečeno, bylo především umísťování nových významných průmyslových závodů do okresních měst a vybraných střediskových obcí. Důsledky tohoto trendu jsou dodnes patrné v sídelní struktuře kraje Vysočina, kde město Havlíčkův Brod představuje významný regionální centrum kraje.

Na úrovni okresu Havlíčkův Brod měl tento způsob nivelizace rozdílů mezi jednotlivými okresy za následek výrazné prohlubování rozdílů uvnitř okresu. Rostla koncentrace obyvatel do vybraných obcí – Havlíčkův Brod, Chotěboř, Ledec nad Sázavou, Příbyslav a Světlá nad Sázavou. Jak už bylo popsáno výše, v těchto obcích

byly především umístovány průmyslové závody. Započala výstavba rozsáhlých sídlišť panelových domů ve městech okresu.

Nejvýznamnější změnou po roce 1989 bylo obrácení vztahu mezi městem a venkovem, dalším rysem bylo šíření městského stylu života do okolí – suburbanizace. Na úrovni obcí je nutné zmínit ještě jeden důležitý proces a tím je obrácení migračních sald obcí z hlediska jejich velikostí. Od poloviny 90. let jsou obce s více než 10 tis. obyvateli ztrátové a s velikostí obce se migrační ztráta prohlubuje. Je to důsledkem nízké bytové výstavby a relativně nižší cenovou hladinou nemovitostí v menších obcích. (Ptáček, 2005) V mém případě to platí pro obec Chotěboř.

Nejpočetnější skupinou okresu představují obce s 0 - 199 obyvateli, do kterých spadá skoro jedna polovina všech obcí a kde žije téměř 60% obyvatel okresu. Venkovské osídlení je historicky spjato se zemědělským obhospodařováním krajiny. (Hrabánková, 1996)

Tab. 22: Rozmístění obyvatelstva různých velikostních obcí okresu Havlíčkův Brod v roce 2008

Počet obyvatel	Počet obcí	Podíl [%] obyvatelstva na celkové populaci okresu Havlíčkův Brod	Průměrná populace obce
0-199	55	59,56	116
200-499	31	8,35	303
500-999	21	15,61	711
1000-1999	6	9,82	1 331
2000 a více	7	6,66	8 136

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Suburbanizací rozumíme přesun obyvatelstva a společenských činností, tedy např. výroby, obchodu a správy, z tzv. jádrových měst, z venkovských prostorů nebo jiných částí metropolitních regionů do předměstí, která jsou za hranicí souvisle zastavěného městského území. (Musil, 1996) Užší vymezení chápe suburbanizaci jako disperzi městských obyvatel do zázemí měst. (Ouředníček, 2002)

Kromě suburbanizace se v obcích v blízkosti větších měst odehrává i další suburbanní rozvoj. K nejviditelnějším projevům patří stavební aktivita či oživení ekonomických funkcí a společenských aktivit v příměstských obcích. (Ouředníček, 2008)

V současnosti zřejmě neexistuje přesné vymezení suburbanizovaných území. Pro konkrétní vymezení by však bylo třeba pracovat s vymezením jednotlivých obcí (možná

i katastrálního území). Problémem je ovšem nespojitost takového území, spornost začlenění některých obcí a hlavně zjevná neukončenost tohoto procesu. Proto jsou v příloze uvedeny tři kartogramy (Příloha 4, 5 a 6), zobrazující tři nejdůležitější kritéria, která výmluvně ukazují přibližný rozsah suburbanizovaného území v okolí největších měst okresu.

Hlavním projevem suburbanizace je nová výstava většího rozsahu ve venkovských obcích. Tu lze velmi dobře dokumentovat kartogramem Intenzita bytové výstavby, tedy počtem dokončených bytů na 1000 obyvatel za období 2001 - 2007. Kartogram zcela zřetelně ukazuje území s vysokou intenzitou bytové výstavby.

Dalším charakteristickým prvkem suburbanizačního procesu je beze sporu také vývoj migračního salda, který dokládá kartogram hrubé míry migračního salda v letech 2001 - 2008. Růst počtu obyvatel se uskutečňuje právě v okolí města Havlíčkův Brod.

Třetí základní charakteristikou je vývoj počtu obyvatel v letech 2001 - 2008. Při pohledu na kartogramy je zřejmé, že i v okrese Havlíčkův Brod se v malé míře můžeme setkat s projevem suburbanizace. Suburbanizační proces města Havlíčkův Brod zasahuje do katastru obcí – Knyk, Kyjov, Lučice, Michalovice, Okrouhlice, Veselý Žďár a Vysoká. Se slabým projevem suburbanizace se můžeme setkat i u obcí Druhanov a Služátky ležící v suburbanní zóně města Světlá nad Sázavou a na Chotěbořsku u obce Sobíňov. Do suburbanní zóny města Jihlavy patří obec Štoky.

8 STÁRNUTÍ POPULACE

Jeden ze základních charakteristik je struktura analýza věkové struktury obyvatelstva, která poskytuje informace o populaci oblasti, hodnotí retrospektivně demografický vývoj a může určovat možné sociální problémy a hrozby budoucnosti.

Stárnutí v demografickém smyslu se naopak týká celé populace a oproti jednotlivci může stárnoucí populace omládnout zvýšením podílu mladých věkových skupin. K demografickému stárnutí dochází v důsledku změn v charakteru demografické reprodukce a mění se při něm zastoupení dětské a postreprodukční složky v populaci. Může být vyvoláno dvěma faktory. Prvním je relativní zpomalení růstu mladších věkových skupin, které je většinou výsledkem poklesu úrovně plodnosti a porodnosti. Tento typ stárnutí se nazývá "stárnutí v základně věkové pyramidy". Druhým faktorem je zrychlení růstu počtu osob ve starším věku, které je důsledkem rychlejšího snižování měr úmrtnosti ve vyšším věku. To vede k prodlužování naděje dožití a tím k častějšímu dožívání se vyššího a vysokého věku. V tomto případě jde o typ "stárnutí ve vrcholu věkové pyramidy". Obvykle však oba uvedené typy probíhají současně. (Demografický informační portál, 2010)

Z níže uvedené tabulky je zřejmé, že hodnota indexu stáří i průměrného věku v letech 2001 a 2008 vzrostl. Ženy se dožívají vyššího věku, tudíž u obou charakteristik dosahují vyšších čísel. Index stáří v okrese Havlíčkův Brod se zvýšil v letech 2001 - 2008 o 19 procentních bodů u mužů a 22,6 procentních bodů u žen. Porovnáním indexu stáří okresu a vyšších územních jednotek jako je Kraj Vysočina a Česká republika lze zjistit, že v okrese je nadprůměrný index stáří. V porovnání s krajem Vysočina dosahuje rozdíl v roce 4,4 u mužů a u žen 4,8 procentního bodu, s Českou republikou je to 5,1 u mužů a 2,9 procentního bodu.

Při detailnějším porovnání vně okresu vykazuje v roce 2008 SO ORP Světlá nad Sázavou nejvyšších mužské i ženské hodnoty indexu stáří., naopak ty nejmenší hodnoty se nacházejí v SO ORP Havlíčkův Brod.

Průměrný věk se v okrese zvýšil u mužů i žen o necelé 2 roky. V roce 2008 dosahoval u mužů 39,2 a u žen 42 let, což byly vyšší hodnoty než krajské. Průměrný věk mužů je v okrese vyšší než průměr České republiky, u žen je hodnota stejná. Porovnáním mezi správními obvody ORP dojdeme k názoru, že obyvatelé SO ORP Světlá nad Sázavou mají nejvyšší průměrný věk. U mužské populace je to 40 let, u žen 42,9 let. Nejmladší populace v roce 2008 žije v SO ORP Havlíčkův Brod, když muži

vykazují průměrný věk 38,8 a ženy 41,7 let. Za úroveň obcí žije nejmladší obyvatelstvo ve Ždírci (34,1 let), nejstarší naopak v obci Rybníček (54 let). Obě tyto výše zmíněné charakteristiky prokazují demografické stárnutí populace v okrese Havlíčkův Brod.

Tab. 23: Vývoj indexu stáří a průměrného věku vybraných území k 31. 12. 2001 a 2008

	Index stáří [%]				Průměrný věk			
	2001		2008		2001		2008	
	muži	ženy	muži	Ženy	muži	Ženy	muži	Ženy
SO ORP Havl.Brod	66,7	110,9	82,6	127,0	37,1	40,3	38,8	41,7
SO ORP Chotěboř	69,5	106,7	87,6	131,9	37,4	40,3	39,3	41,9
SO ORP Světlá n. S.	66,7	114,0	96,0	153,0	37,1	40,4	40,0	42,9
Okres Havl.Brod	67,6	110,4	86,6	133,0	37,3	40,3	39,2	42,0
Kraj Vysočina	63,0	102,0	82,2	128,2	36,8	39,8	38,8	41,7
Česká republika	65,6	110,0	81,5	130,1	37,4	40,5	38,9	42,0

Pramen: Počet obyvatel v obcích. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografická ročenka okresů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. ČSÚ, Praha, 2009.

Vlastní zpracování.

SO ORP = správní obvod obce s rozšířenou působností

Porovnáním obyvatelstva správních obvodů okresu Havlíčkův Brod podle věku můžeme konstatovat, že vývoj ve správních obvodech okresu kopíroval vývoj České republiky. Došlo ke snížení podílu předproduktivní složky obyvatel o 2 procentní body. Naopak ke zvýšení osob v poproduktivním věku o 1 - 2 procentní body. Věkové kategorie 0 - 14 a 65 + se tedy vyrovnávají a jak už bylo dříve řečeno, dochází ke zvyšování indexu stáří. Zvyšuje se také počet osob v produktivním věku o 1 procentuální jednotku, které budou v budoucnu přecházet do věku poproduktivního a projeví se tak proces demografického stárnutí. Procentuálně nejvyšší podíl předproduktivní složky měl v roce 2001 i 2008 správní obvod ORP Chotěboř, naopak nejnižší vykazuje SO ORP Světlá nad Sázavou. Nejvyšší podíl poproduktivní složky v populaci zaznamenává v obou letech SO ORP Chotěboř, nejnižší SO ORP Havlíčkův Brod. Nejvyšší podíl produktivní složky v obou letech byl zaznamenán v SO ORP Světlá nad Sázavou.

Z údajů za obce okresu Havlíčkův Brod vykazují nejvyšší podíl předproduktivní složky obce Slavnič, Ždírec a Vysoká, a to v rozmezí hodnot 20 - 27 %. Na druhou stranu nejmenší podíl se vyskytuje v obcích Horní Paseka, Nejeptín a Leškovice, v rozmezí 2 - 5 %, zatímco s nejvyšším podílem poproduktivního obyvatelstva jsou to

obce Rybníček, Nejepín a Podmoky, ve kterých procentuální zastoupení této kategorie přesahuje 35 %. Oproti tomu nejmenší podíl této složky se nachází v obcích Břevnice, Ždírec a Kamenná Lhota. Nejvyšší podíl produktovní části obyvatel mají obce Břevnice, Podmoklany a Leškovice, okolo 80 % a naopak nejnižší Rybníček, Slavnič a Slavětín, kolem 57 %. Poměrně široké rozpětí mezi obcemi ve velikosti relativního zastoupení základních věkových skupin je dáno vysokým počtem malých obcí.

Tab. 24: Struktura obyvatelstva vybraných území podle věku k 1.1 2001 a k 1.1 2008

	Věková skupina					
	0 - 14 [%]		15 - 64 [%]		65+ [%]	
	2001	2008	2001	2008	2001	2008
SO ORP Havlíčkův Brod	16,3	14,6	69,4	70,1	14,3	15,3
SO ORP Chotěboř	17,0	14,8	68,1	69,1	14,9	16,1
SO ORP Světlá nad Sázavou	15,6	12,9	70,4	71,3	14,0	15,8
Okres Havlíčkův Brod	16,3	14,3	69,3	70,1	14,4	15,6
Kraj Vysočina	16,9	14,5	69,2	70,3	13,9	15,2
Česká republika	15,9	14,1	70,2	71	13,9	14,9

Pramen: Počet obyvatel v obcích. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. ČSÚ, Praha, 2009.

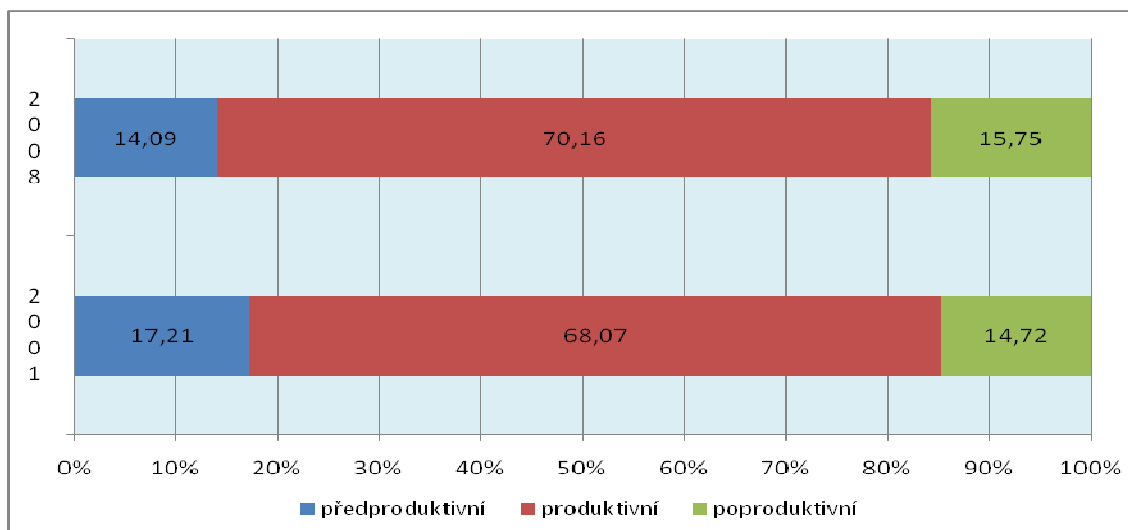
Demografická ročenka okresů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009.

Vlastní zpracování.

SO ORP = správní obvod obce s rozšířenou působností

V období 2001 - 2008 došlo k relativně velké změně ve věkové skladbě obyvatelstva okresu Havlíčkův Brod. V roce 2008 sledujeme pokles podílu předproduktivní složky obyvatel okresu o 3,1 procentního bodu oproti roku 2001. Rozdíl produktivní složky obyvatel ve sledovaném období stoupl o 2,1 bodu.

Obr. 13: Graf srovnání obyvatelstva okresu Havlíčkův Brod podle produktivity v roce 2001 a 2008

Pramen: Počet obyvatel v obcích. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Proces demografického stárnutí lze charakterizovat pomocí indexů závislosti a indexu ekonomického zatížení. V následující tabulce tyto ukazatele zřetelně vystihují demografické stárnutí populace okresu Havlíčkův Brod a ostatních územních celků na počátku 21. století. Pokles podílu dětské složky v populaci se jasně odráží ve vývoji indexu závislosti I, tedy počtu dětí na 100 osob produktivního věku. Během sledovaného období klesl počet dětí víceméně ve všech územních celcích o více než 2. Při porovnání indexu závislosti mezi jednotlivými správními obvody okresu nám vychází, že nejméně dětí je ve správním obvodě Světlá nad Sázavou a nejvíce ve správním obvodě Chotěboř. Hodnoty za celý okres jsou vyšší, než hodnoty krajské a celorepublikové. V úvahu však musíme vzít fakt, že část osob v produktivním věku je ekonomicky neaktivní nebo nezaměstnaná. Ekonomicky neaktivní muži jsou především v předčasném důchodu, u žen působí i další faktory, jako například dřívější bariéry pro účast žen v zaměstnání a jejich pečovatelské povinnosti. V důsledku toho je skutečný podíl závislých lidí, tj. poměr těch, kteří nejsou výdělečně činní, k ekonomicky činným, daleko vyšší než podíl vyjádřený indexy závislosti na obyvatelstvu v aktivním věku. (demografie)

Růst podílu poproduktivní složky svědčí zvýšení hodnot indexu závislosti I, respektive počet osob v poproduktivním věku na sto osob předproduktivního věku. Okres Havlíčkův Brod se vyznačuje vyšším počtem osob důchodového věku, než Kraj Vysočina či Česká republika. Ve srovnání mezi správními obvody okresu vykazuje

správní obvod Chotěboř nejvyšší hodnotu indexu závislosti II. Na druhou stranu tu nejmenší správní obvod Havlíčkův Brod.

Snížení indexu ekonomického zatížení ve všech územních jednotkách vykazuje celorepublikový poklesu obyvatel produktivního věku. Jestliže v roce 2001 připadlo v okrese na 100 obyvatel věku 15 - 64 44,3 dětí a seniorů, v roce 2008 to bylo 42,6. Tento úbytek byl především ovlivněn nižším podílem dětské populace. Index ekonomického zatížení okresu Havlíčkův Brod vykazuje vyšší hodnoty, než jsou hodnoty kraje Vysočina a České republiky. Porovnáním okresů zjistíme, že ve správním obvodu Chotěboř žije nejvíce lidí produktivního věku, a to 44,8, nejméně ve správním obvodu Světlá nad Sázavou, a to 40,2.

Tab. 25: Věková struktura obyvatelstva vybraných území k 31.12. 2001 a 2008

	Index ekonomického zatížení		Index závislosti I		Index závislosti II	
	2001	2008	2001	2008	2001	2008
SO ORP Havlíčkův Brod	44,2	42,7	23,5	20,8	20,7	21,8
SO ORP Chotěboř	46,9	44,8	25,0	21,4	21,9	23,4
SO ORP Světlá nad Sázavou	42,1	40,2	22,2	18,0	19,9	22,2
okres Havlíčkův Brod	44,3	42,6	23,6	20,4	20,8	22,3
kraj Vysočina	44,5	42,3	24,5	20,7	20,0	21,6
Česká republika	42,3	40,9	22,6	19,9	19,7	20,9

Pramen: Počet obyvatel v obcích. ČSÚ, Praha 2009.

Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografická ročenka okresů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008. ČSÚ, Praha, 2009.

Vlastní zpracování.

SO ORP = správní obvod obce s rozšířenou působností

Tempo růstu vývoje naděje dožití v okrese Havlíčkův Brod, tak i v celé české republice, bylo mimořádné. Během sledovaného období se v okrese Havlíčkův Brod zvýšila naděje dožití u mužů o 5,1 let, u žen o 4,5 let. V letech 1981-1985 dosahovala naděje dožití u mužů 67,9 let, u žen 74,6 let. Při posledním zjišťování v letech 2001-2005 dosahovaly hodnoty u mužů 73 let a u žen 79,1. Z tabulky je patrné, že při porovnání výsledných údajů naděje dožití v okrese Havlíčkův Brod s krajem Vysočina se dožívají obyvatelé okresu ve všech sledovaných obdobích vyššího věku. Při porovnání s Českou republikou se dožívají obyvatelé okresu méně let, přičemž ženy se vždy dožívají vyššího věku než muži. Je to dáno tím, že ženy více než muži dbají na své

zdraví a zdravý životní styl, lépe zvládají různé životní situace, snadněji navazují sociální vztahy, apod.

Jedním z hlavních faktorů ovlivňující naději dožití obyvatel je kvalita a dostupnost zdravotnické péče. Přímo v centru regionu ve městě Havlíčkův Brod je poměrně velká základna zdravotnických zařízení. Nemocnice Havlíčkův Brod je významným poskytovatelem lůžkové i ambulantní zdravotní péče pro občany kraje Vysočina i pacienty ze sousedících oblastí Středočeského a Pardubického kraje. Služby dále doplňuje psychiatrická léčebna Havlíčkův Brod, Ústav sociální péče v obci Zboží, který je určen dospělým mužům s mentálním a kombinovaným postižením. V Háji u Ledče nad Sázavou se nachází nestátní ústav zdravotnické péče a léčebna dlouhodobě nemocných. V obci Věž se nalézá Ústav sociální péče, který je určen pro chronické alkoholiky, toxikomany, psychotiky a psychopaty a domov pro seniory. Dále v obci Břevnice to je domov pro seniory. V regionu je poměrně velké zastoupení ordinací praktických lékařů, gynekologů, stomatologů, očních a rehabilitačních lékařů.

Na stále se zvyšující naději dožití má příznivý vliv snížení kojenecké úmrtnosti, snížení úmrtnosti obyvatelstva ve středním věku a současně zlepšení péče o staré občany. Současně však stále se snižující úroveň úmrtnosti provázená prudkým poklesem plodnosti s sebou stále důrazněji přináší nový společenský jev, kterým je stárnutí obyvatelstva. Nelze posuzovat vývoj naděje dožití, dokud nepřihlédneme ke změnám ve struktuře úmrtnosti podle příčin smrti. V okrese Havlíčkův Brod jsou dlouhodobě na prvním místě nemoci oběhové soustavy, dále novotvary, nemoci dýchací a trávicí soustavy.

Tab. 26: Naděje dožití v okrese Havlíčkův Brod, kraji Vysočina a České republice v letech 1981 – 2005

	Období									
	1981 - 1985		1986 - 1990		1991 - 1995		1996 - 2000		2001 - 2005	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	Muži	ženy
okres Havl.Brod	67,9	74,6	68,5	75,5	69,9	76,3	71,5	78,2	73,0	79,1
kraj Vysočina	67,0	74,1	67,5	74,7	68,7	75,7	70,8	77,7	72,1	78,6
Česká republika	68,1	74,9	68,9	75,7	69,8	76,8	71,8	78,4	73,1	79,2

Pramen: Naděje dožití v okresech ČR a její vývoj v uplynulých dvaceti letech. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování

Důsledky předpokládaného vývoje obyvatelstva – jeho úbytky a trvalé zhoršování věkového složení – se projeví nejenom v ekonomice země úbytky

potenciálních pracovníků), ale hlavně v široké sociální oblasti (enormní vzestup počtu důchodců a nároků na zdravotní péči o starší lidi). K důsledkům stárnutí obyvatelstva však dojde také ve sféře výsledky prognóz nepostižitelné, v mentalitě a psychice celé společnosti, do kterých se velmi vysoký podíl starších lidí nepochybně výrazně zapíše.(Pavlík, 2002)

9 HLAVNÍ ZÁVĚRY

Cílem bakalářské práce bylo zpracování regionálně geografické studie zaměřené na problematiku vývoje obyvatelstva, ale i věkové struktury obyvatelstva v okrese Havlíčkův Brod. Důraz byl kladen na porovnání správních obvodů obcí s rozšířenou působností mezi sebou. Vývoj obyvatelstva v okrese Havlíčkův Brod probíhal obdobně jako v kraji Vysočina i v celé České republice. Projevil se nárůst porodnosti v souvislosti s příchodem populačně silných ročníků 70. let do plodného věku. Také klesání úmrtnosti je celorepublikovým trendem. Okresu Havlíčkův Brod patří mezi území s kladným migračním saldem. Přirozený i celkový přírůstek je v okrese kladný, tudíž celkově neprobíhá žádné depopulační tendence. Území okresu Havlíčkův Brod je však velmi diferencováno. Ve všech správních obvodech sledovaného území se zvýšila porodnost. Rapidní pokles úmrtnosti můžeme sledovat pouze na území Havlíčkobrodsko, ale na Chotěbořsku a Světelsku se setkáme stále s vysokou hodnotou úmrtnosti. Území Havlíčkobrodsko a Chotěbořsko jsou charakteristické vyšším počtem přistěhovalých osob, naopak ze Světelska se obyvatelé vystěhovávají. Přirozený a celkový přírůstek je od druhé poloviny sledování kladný, pouze Světelsko se po celou dobu více méně potýká s úbytkem obyvatel.

Při komparaci městského a venkovského obyvatelstva ve struktuře obyvatel lze dojít k závěru, že venkovské obyvatelstvo má nižší úroveň vzdělání. Ve venkovských obcích je vyšší podíl osob se základním a středním vzděláním bez maturity, zatímco městské obyvatelstvo se vyznačuje vyšším zastoupením osob se středním vzděláním s maturitou, ale i s vysokoškolským vzděláním. Venkovské obce se také liší od městských zvýšeným počtem zaměstnaných v priméru a nižším počtem osob zaměstnaných v terciéru. Hodnota registrované míry nezaměstnanosti dosahuje ve venkovských obcích také vyšších hodnot než v obcích městských.

Na území okresu Havlíčkův Brod se můžeme setkat s mírným projevem procesu suburbanizace v zázemí největších měst okresu. Jak České republice, tak i v okrese Havlíčkův Brod se schyluje k tendenci stárnutí populace. Dochází k růstu indexu stáří, průměrného věku, zvyšuje se naděje dožití.

V horizontu 10 let lze očekávat malé snížení porodnosti, úmrtnost by však měla zachovat svůj dosavadní stav, což zapříčiní snížení přirozeného přírůstku, který by se měl v horizontu deseti let ještě udržet v kladných hodnotách. Velmi znepokojující budou změny v podílech obyvatelstva podle věkové struktury. V příštích letech se zvýší

počet obyvatel starších 65 let, podíl obyvatelstva v produktivním věku se sníží a počet dětské složky nepatrně vzroste. V důsledku těchto změn vzroste index stáří a průměrný věk, také naděje dožití by měla nabývat vyšších hodnot.

SUMMARY

The aim of this thesis is to make a regional-geographic study focused on the development and the age structure of the population in the district of Havlíčkův Brod. It mainly lays emphasis on comparison of data of administrative areas of municipalities with extended competence - Havlíčkův Brod, Chotěboř and Světlá nad Sázavou. The results have also been compared with the development of the region Vysočina and the Czech Republic as a whole. The study also deals with the differentiation of demographic characteristics on the level of individual municipalities of the district. The subject of this study is the analysis of the long-term development of the population in 1869 - 2001, development of the population in 2001 - 2008, comparison of the structure of selected demographic features between the cities and the country and the process of ageing of the population.

The area has been described on the basis of physical-geographic and socioeconomic characteristics. The short-term development of the population is characterized by the birth rate, the death rate and migration. The urban and country municipalities, marked off by the author of the study, have been compared in relation to the following demographic features – religious and educational structure, economically active population and the labour market.

The final part of the study deals with the process of suburbanization. The process of ageing of the population is outlined by means of demographic features, such as ageing index, average age, index of economic dependence, index of dependence I, index of dependence II, and life expectancy.

Key words:

administrative areas of municipalities with extended competence, district of Havlíčkův Brod, population, regional-geographic study

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Asociace pro urbanismus a územní plánování České republiky. Suburbanizace: sborník ze semináře AUÚP: Beroun. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. 95 s.

BERÁNKOVÁ, Jana. Historie a současnost podnikání na Havlíčkovobrodsku. Žehušice: Městské knihy, 2004. 271 s.

CULEK, Martin, et al. Biogeografické členění České republiky. Praha: Enigma, 1996. 589 s.

DEMEK, Jaromír, et al. Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny. Brno: AOPK ČR, 2006. 580 s.

Demografický informační portál. Obecně [online]. 2010 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <http://www.demografie.info/?cz_demstarnutiobecne=>>.

ČECH, Luděk; ZABLOUDIL, Vladimír; ŠUMPICH, Jan. Jihlavsko. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2002. 526 s.

ČSÚ. *Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech 2004 až 2007* [online]. 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/8006-09>>.

ČSÚ Vysočina. Okres Havlíčkův Brod [online]. 2010. Dostupné z WWW: <http://www2.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/havlickuv_brod_casova_rada>.

ČSÚ Vysočina (a). ORP Havlíčkův Brod [online]. 2009. Dostupné z WWW: <http://www.jihlava.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/orp_havlickuv_brod>.

ČSÚ Vysočina (b). ORP Chotěboř [online]. 2009. Dostupné z WWW: http://www.jihlava.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/orp_havlickuv_brod.

ČSÚ Vysočina (c). ORP Světlá nad Sázavou [online]. 2009. Dostupné z WWW: <http://www.jihlava.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/orp_havlickuv_brod>.

Havlíčkův Brod. *Rozbor udržitelného rozvoje území* [online]. 2008 [cit. 2010-05-03]. Dostupné z WWW: <<http://muhb.cz/uzemne-analyticke-podklady-orp-havlickuv-brod/ds-27692/query=analytick%C3%A9+podklady>>.

HRABÁNKOVÁ, Magdaléna; TRNKOVÁ, Věra. Hodnocení území z pozice agrární regionální politiky a rozvoje venkova. Praha: VÚZE, 1996. 81 s.

KOSCHIN, Felix. Demografie poprvé. Praha: Oeconomica, 2005. 122 s.

Kraj Vysočina. Mikroregiony kraje Vysočina [online]. 2008. Dostupné z WWW: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=675809>.

Kraj Vysočina. Zvláště chráněná území v kraji Vysočina [online]. 2003. Dostupné z WWW: http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=313553&p1=4957%3E.%3E>.

MUSIL, Jiří. heslo Suburbanizace. In: Kolektiv autorů. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996, 598s.

OUŘEDNÍČEK, Martin, et al. Suburbanizace.cz. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2008. 96 s.

OUŘEDNÍČEK, Martin. Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu. In Sýkora, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Praha: Ústav pro ekopolitiku o.p.s.

QUITT, Evžen. Klimatické oblasti Československa. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. 73 s.

QUITT, Evžen. Mapa klimatických oblastí ČSR 1: 500 000, GBP Brno, 1975.

Ministerstvo vnitra České republiky. Stejnopisy Sbírký zákonů [online]. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu-stejnopisy-sbirky-zakonu.aspx>>.

PAVLÍK, Zdeněk; KUČERA, Milan. Populační vývoj České republiky 1990 - 2002. Praha: DemoArt, 2002. 98 s.

PAVLÍK, Zdeněk; KUČERA, Milan. Populační vývoj České republiky 2001 -2006. Praha: DemoArt, 2007. 114 s.

PTÁČEK, Pavel; TOUŠEK, Václav; POLÁŠEK, Vladimír. Regionální aspekty vnitřní migrace v České republice [online]. Praha: ČSÚ, 2005 [cit. 2010-04-12]. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/migrace/\\$File/vladimir_polasek1.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/migrace/$File/vladimir_polasek1.pdf)>.

SRB, Vladimír. 1000 let Obyvatelstva českých zemí. Praha: Karolinum, 2004. 274 s.

TOUŠEK, Václav; KUNC, Josef; VYSTOUPIL, Jiří. Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 411 s.

VLČEK, Vladimír, et al. Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže. Praha: Academia, 1984. 316 s.

ZDROJE DAT

Historický lexikon obcí ČR 1869 - 2005 - I.díl [online]. ČSÚ, Praha, 2007. Dostupné na <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

Databáze průmyslových podniků k 31. 12. 2006. CRR MU, Brno, 2008.

Databáze demografických údajů za obce ČR [on-line]. ČSÚ, Praha, 2009. Dostupné na: <http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm>.

Demografické ročenky krajů 1999 až 2008 [on-line]. ČSÚ, Praha, 2009. Dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4027-09>>.

Demografická ročenka okresů 1999 až 2008 [on-line]. ČSÚ, Praha, 2009. Dostupné na: <<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4034-09>>.

Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností (1999 - 2008) [on-line]. ČSÚ, Praha, 2009. Dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4030-09>>.

Historický lexikon obcí ČR 1869 - 2005 - I.díl [online]. ČSÚ, Praha, 2007. Dostupné na: <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

Naděje dožití v okresech ČR a její vývoj v uplynulých dvaceti letech [on-line]. ČSÚ, Praha, 2009. Dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/2002edicniplan.nsf/p/1115-02>>.

Počet obyvatel v obcích [on-line]. ČSÚ, Praha, 2009. Dostupné na: http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/publ/1301-09-k_1_1_2009>.

Integrovaný portál MPSV. Nezaměstnanost [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz>>.

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Havlíčkův Brod [on-line]. ČSÚ, Praha, 2003. Dostupné na: <http://www.czso.cz/xj/edicniplan.nsf/publ/13-6117-03>>.

Věkové složení obyvatelstva [on-line]. ČSÚ, Praha, 2009. Dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4003-09>>.

Věkové složení obyvatel podle obcí kraje Vysočina [on-line]. ČSÚ, Praha, 2009. Dostupné na: http://www.jihlava.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/vekove_slozeni_obyvatel_podle_obci_kraje_vysocina_k_31_12_2008>.

Internetové stránky

<http://aplikacergsg.sci.muni.cz>

<http://czso.cz>

<http://www.kr-vysocina.cz>

<http://mpsv.cz>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Administrativní členění okresu Havlíčkův Brod v roce 2009

Příloha 2: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v okrese Havlíčkův Brod v letech 1869 - 2001

Příloha 3: Porodnost v okrese Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Příloha 4: Úmrtnost v okrese Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Příloha 5: Migrační saldo v okrese Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Příloha 6: Vývoj počtu obyvatel v okrese Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Příloha 7: Intenzita bytové výstavby v okrese Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2007

Příloha 8: Index stáří v obcích okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 -2008

Příloha 9: Vývoj počtu obyvatel v obcích okresu Havlíčkův Brod v letech 1869 - 2001

Příloha 10: Vývoj hrubých měr porodnosti, úmrtnosti a migračního salda, přirozeného přírůstku a celkového přírůstku v obcích okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Příloha 11: Struktura obyvatelstva v obcích okresu Havlíčkův Brod podle trhu práce v březnu v roce 2010

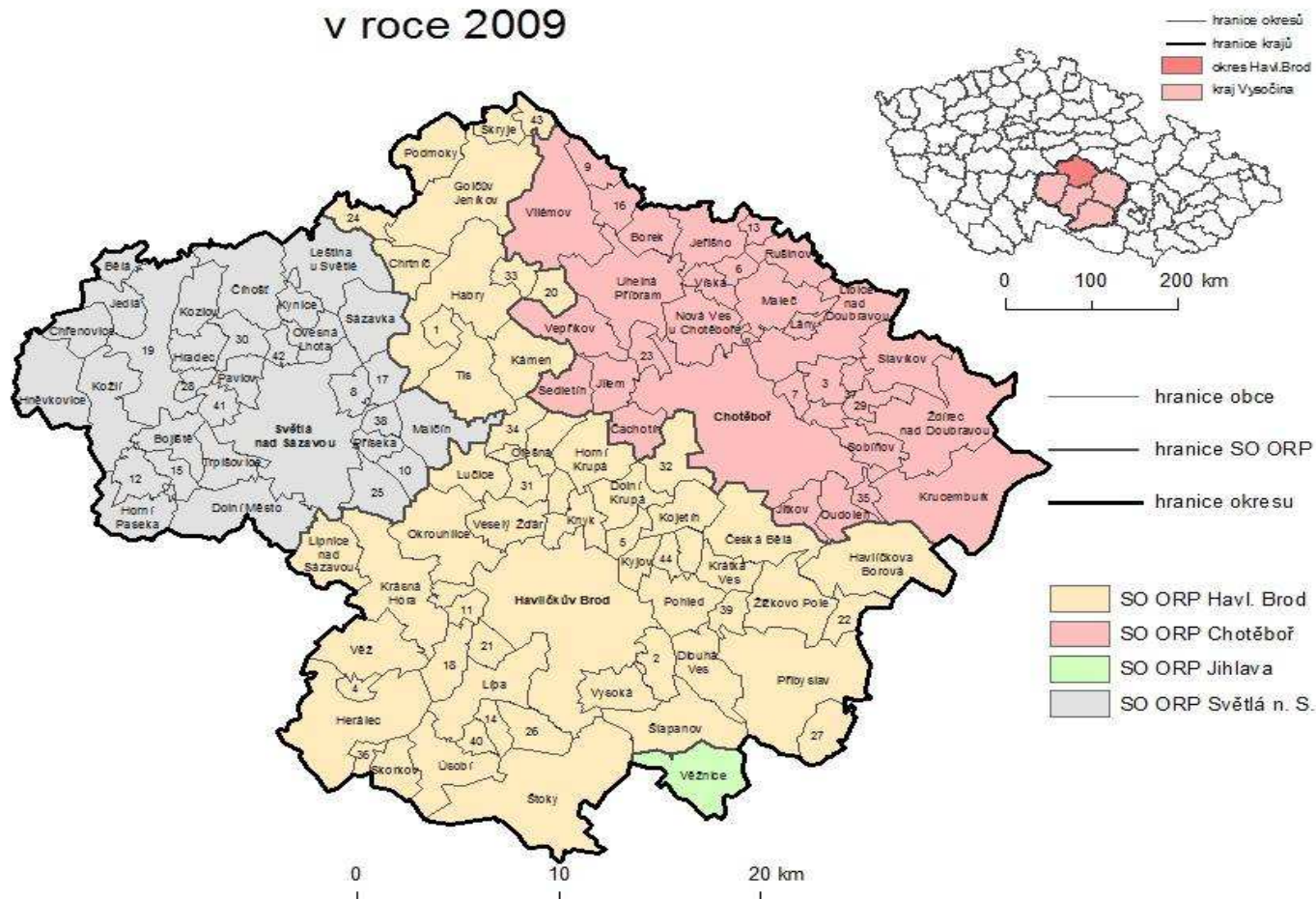
Příloha 12: Věková struktura v obcích okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU HAVLÍČKŮV BROD

Přil. 1.

- 1 Bačkov
- 2 Bartoušov
- 3 Bezděkov
- 4 Boňkov
- 5 Břevnice
- 6 Čečkovice
- 7 Dolní Sokolovec
- 8 Druhanov
- 9 Heřmanice
- 10 Horní Pohled
- 11 Hurtova Lhota
- 12 Kamenná Lhota
- 13 Klokočov
- 14 Kochánov
- 15 Kouty
- 16 Kraborovice
- 17 Kunemil
- 18 Květínov
- 19 Ledeč nad Sázavou
- 20 Leškovice
- 21 Michalovice
- 22 Modlíkov
- 23 Nejpín
- 24 Nová Ves u Chotěboře
- 25 Nová Ves u Světlé
- 26 Okrouhlička
- 27 Olešanka
- 28 Ostrov
- 29 Podmoklany
- 30 Prosíčka
- 31 Radošín
- 32 Rozsochatec
- 33 Rybníček
- 34 Skuhrov
- 35 Slavětín
- 36 Slavnič
- 37 Sloupno
- 38 Služátky
- 39 Stříbrné Hory
- 40 Úhořilka
- 41 Vilémovice
- 42 Vlkanov
- 43 Zvěstovice
- 44 Ždírec

v roce 2009

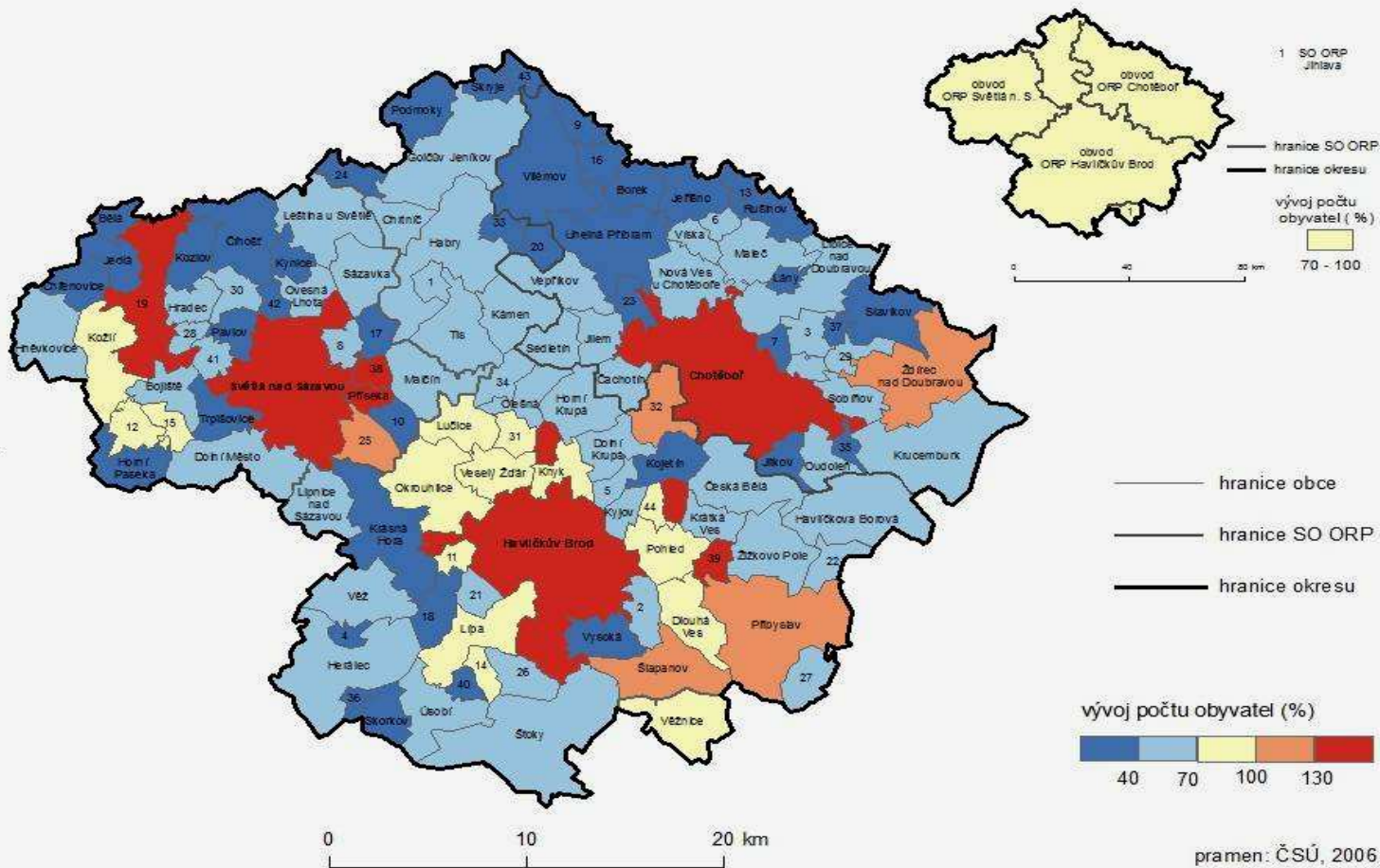
pramen: ČSÚ, 2008

Příl. 2

DLOUHODOBÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEL okresu Havlíčkův Brod v letech 1869 - 2001

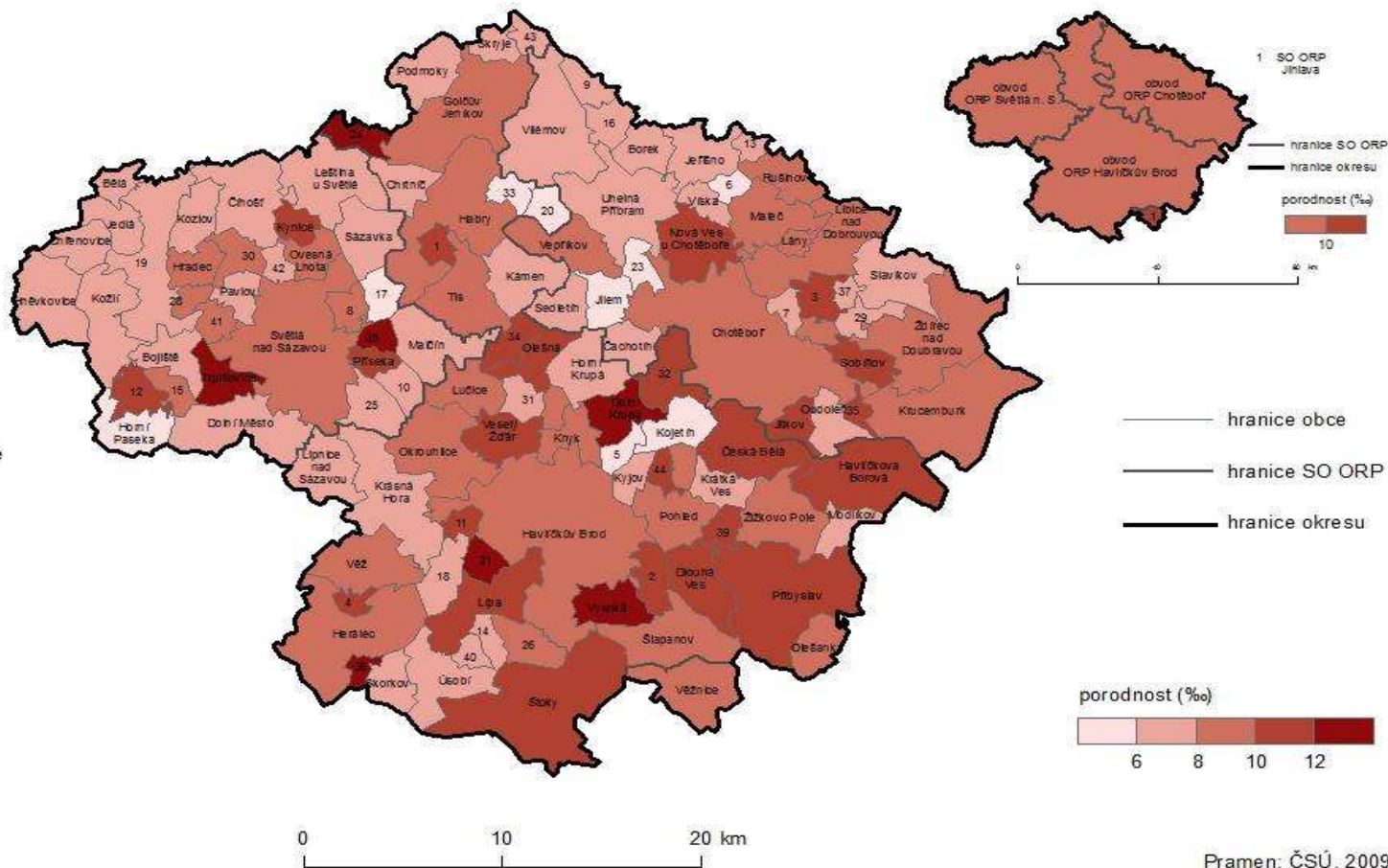
- 1 Bačkov
- 2 Bartoušov
- 3 Bezděkov
- 4 Boňkov
- 5 Břevnice
- 6 Čečkovice
- 7 Dolní Sokolovec
- 8 Druhanov
- 9 Heřmanice
- 10 Horní Pohled
- 11 Hurtova Lhota
- 12 Kamenná Lhota
- 13 Klokočov
- 14 Kochánov
- 15 Kouty
- 16 Kraborovice
- 17 Kunemil
- 18 Květinov
- 19 Leděč nad Sázavou
- 20 Leškovice
- 21 Michalovice
- 22 Modlíkov
- 23 Nejepec
- 24 Nová Ves u Chotěboře
- 25 Nová Ves u Světlé
- 26 Okrouhlička
- 27 Olešanka
- 28 Ostrov
- 29 Podmoklany
- 30 Prosička
- 31 Radostín
- 32 Rozsochatec
- 33 Rybníček
- 34 Skuhrov
- 35 Slavětín
- 36 Slavíň
- 37 Sloupno
- 38 Služátky
- 39 Stříbrné Hory
- 40 Úhořilka
- 41 Vilémovice
- 42 Vlkanov
- 43 Zvěstovice
- 44 Ždírec

Příl. 3

PORODNOST V OBCÍCH OKRESU HAVLÍČKŮV BROD v letech 2001 - 2008

- 1 Bačkov
- 2 Bartoušov
- 3 Bezděkov
- 4 Boňkov
- 5 Břevnice
- 6 Čečkovice
- 7 Dolní Sokolovec
- 8 Druhanov
- 9 Heřmanice
- 10 Horní Pohled
- 11 Hurtova Lhota
- 12 Kamenná Lhota
- 13 Klokočov
- 14 Kochánov
- 15 Kouřtý
- 16 Kraborovice
- 17 Kunemil
- 18 Květinov
- 19 Leděč nad Sázavou
- 20 Leškovice
- 21 Michalovice
- 22 Modlíkov
- 23 Nejpín
- 24 Nová Ves u Chotěboře
- 25 Nová Ves u Světlé
- 26 Okrouhlička
- 27 Olešanka
- 28 Ostrov
- 29 Podmoklany
- 30 Prosíčka
- 31 Radošín
- 32 Rozsochatec
- 33 Rybníček
- 34 Skuhrov
- 35 Slavětín
- 36 Slavníč
- 37 Sloupno
- 38 Služátky
- 39 Stříbrné Hory
- 40 Úhořilka
- 41 Vilémovice
- 42 Vlkanov
- 43 Zvěstovice
- 44 Ždírec

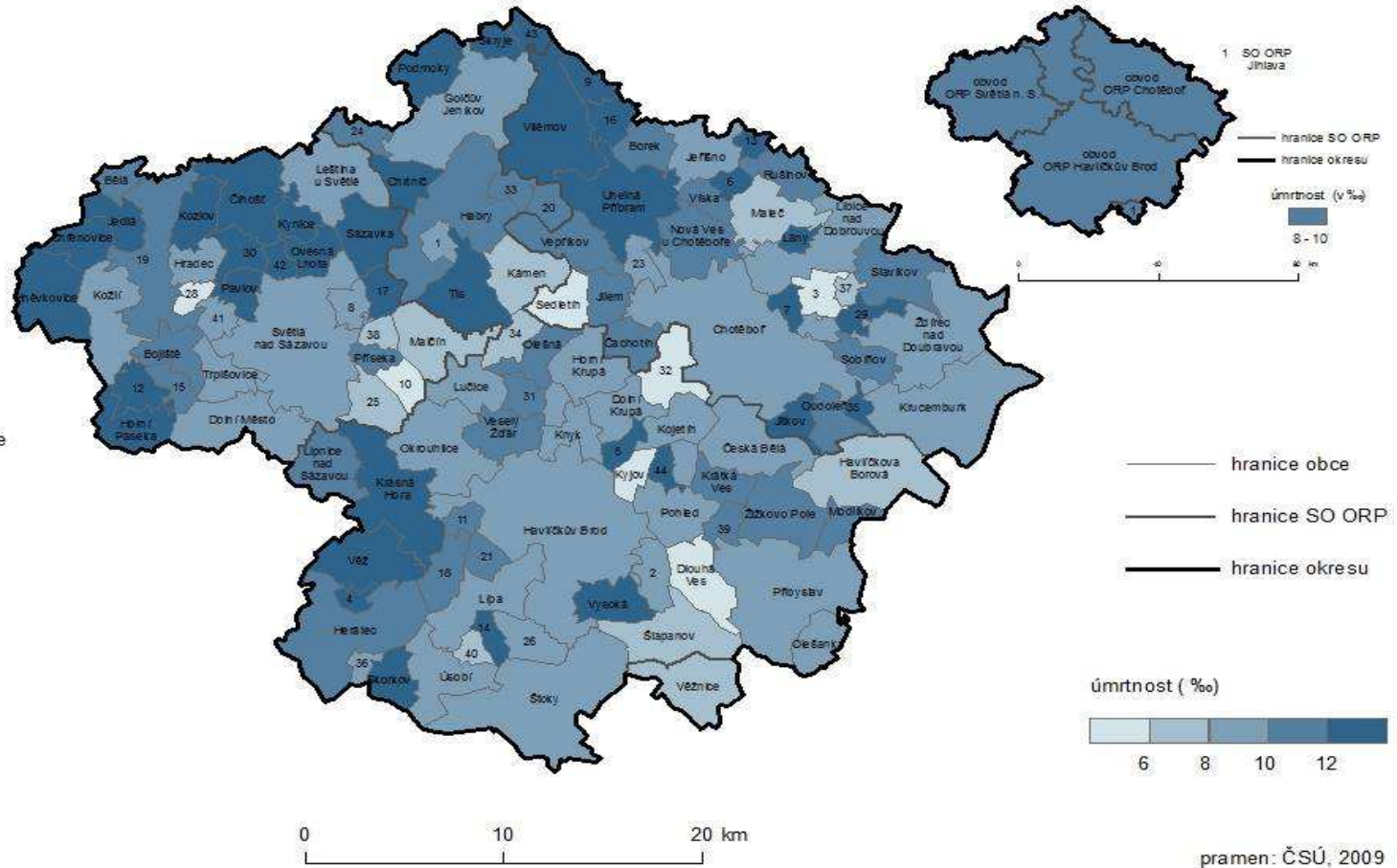

Příl. 4

ÚMRTNOST V OBCÍCH OKRESU HAVLÍČKŮV BROD v letech 2001 - 2008

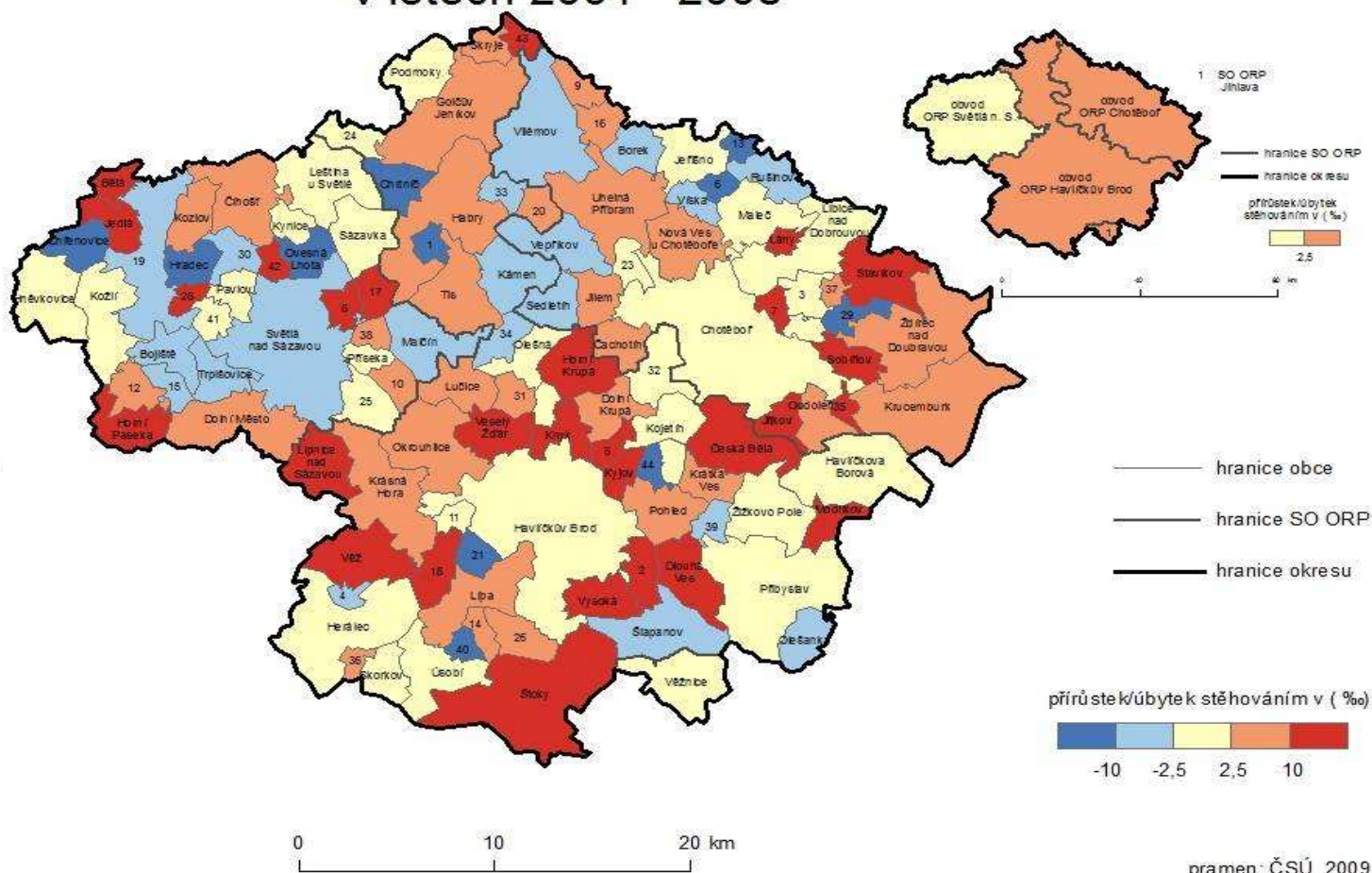
- 1 Bačkov
- 2 Bartoušov
- 3 Bezděkov
- 4 Boňkov
- 5 Břevnice
- 6 Čečkovice
- 7 Dolní Sokolovec
- 8 Druhanov
- 9 Heřmanice
- 10 Horní Pohled
- 11 Hurtova Lhota
- 12 Kamenná Lhota
- 13 Klokočov
- 14 Kochánov
- 15 Kouty
- 16 Kraborovice
- 17 Kunemil
- 18 Květinov
- 19 Leděč nad Sázavou
- 20 Leškovice
- 21 Michalovice
- 22 Modlíkov
- 23 Nejepín
- 24 Nová Ves u Chotěboře
- 25 Nová Ves u Světlé
- 26 Okrouhlička
- 27 Olešanka
- 28 Ostrov
- 29 Podmoklany
- 30 Pro síčka
- 31 Radošín
- 32 Rozsochatec
- 33 Rybníček
- 34 Skuhrov
- 35 Slavětín
- 36 Slavnič
- 37 Sloupno
- 38 Služátky
- 39 Stříbrné Hory
- 40 Úhořilka
- 41 Vilemovice
- 42 Vikanov
- 43 Zvěstovice
- 44 Ždírec

MIGRACE V OBCÍCH OKRESU HAVLÍČKŮV BROD v letech 2001 - 2008

Příl. 5

- 1 Bačkov
- 2 Bartoušov
- 3 Bezděkov
- 4 Boňkov
- 5 Břevnice
- 6 Čečkovice
- 7 Dolní Sokolovec
- 8 Druhanov
- 9 Heřmanice
- 10 Horní Pohled
- 11 Hurtova Lhota
- 12 Kamenná Lhota
- 13 Klokočov
- 14 Kochánov
- 15 Kouty
- 16 Kraborovice
- 17 Kunemil
- 18 Květinov
- 19 Leděč nad Sázavou
- 20 Leškovice
- 21 Michalovice
- 22 Modlíkov
- 23 Nejpín
- 24 Nová Ves u Chitěboře
- 25 Nová Ves u Světlé
- 26 Okrouhlička
- 27 Olešanka
- 28 Ostrov
- 29 Podmoklany
- 30 Prosíčka
- 31 Radošín
- 32 Rozsochatec
- 33 Rybníček
- 34 Skuhrov
- 35 Slavětín
- 36 Slavnič
- 37 Sloupno
- 38 Služátky
- 39 Stříbrné Hory
- 40 Úhořilka
- 41 Vilémovice
- 42 Víkanov
- 43 Zvěstovice
- 44 Ždírec

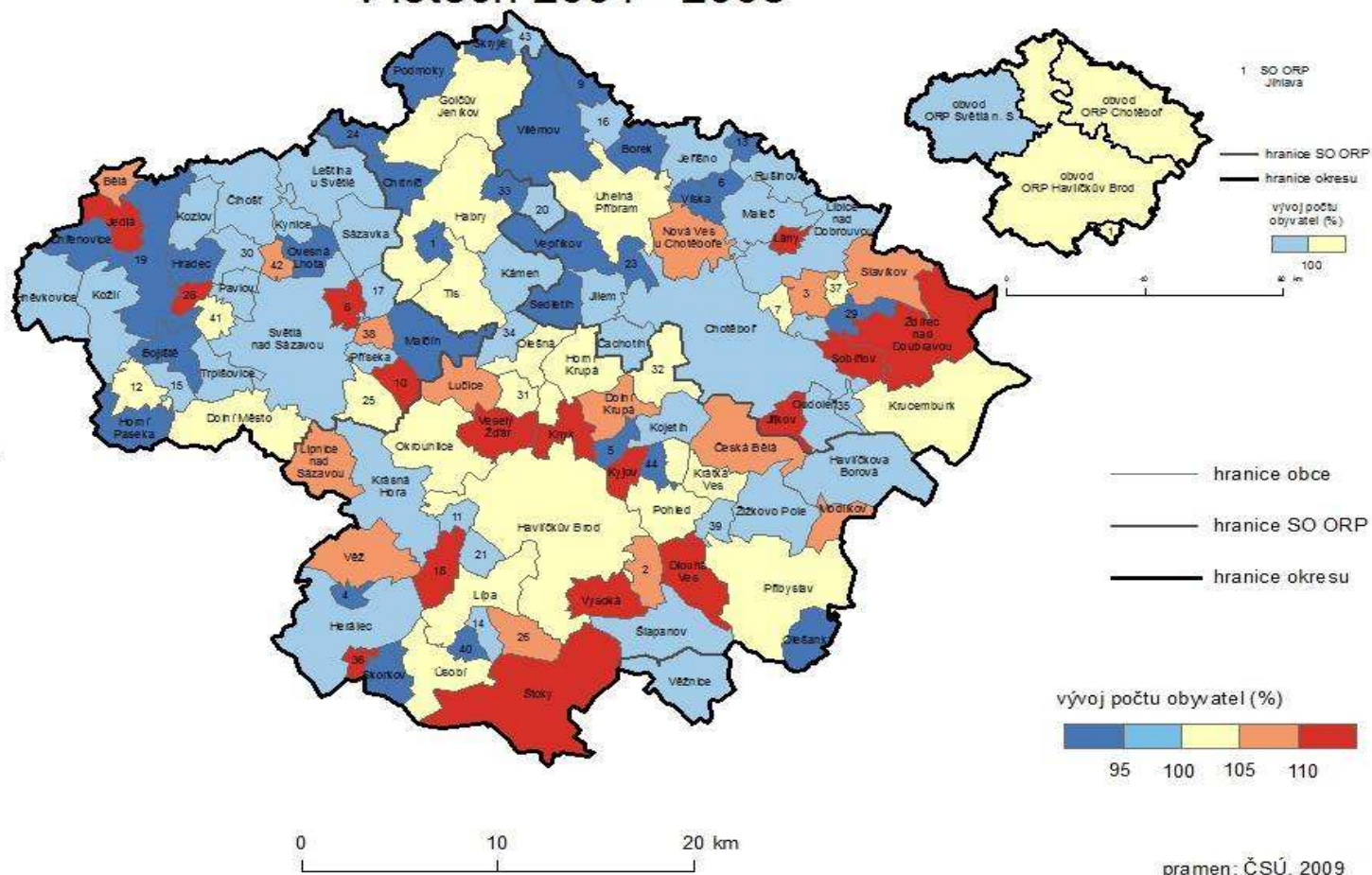

Příl. 5

VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OKRESE HAVLÍČKŮV BROD v letech 2001 - 2008

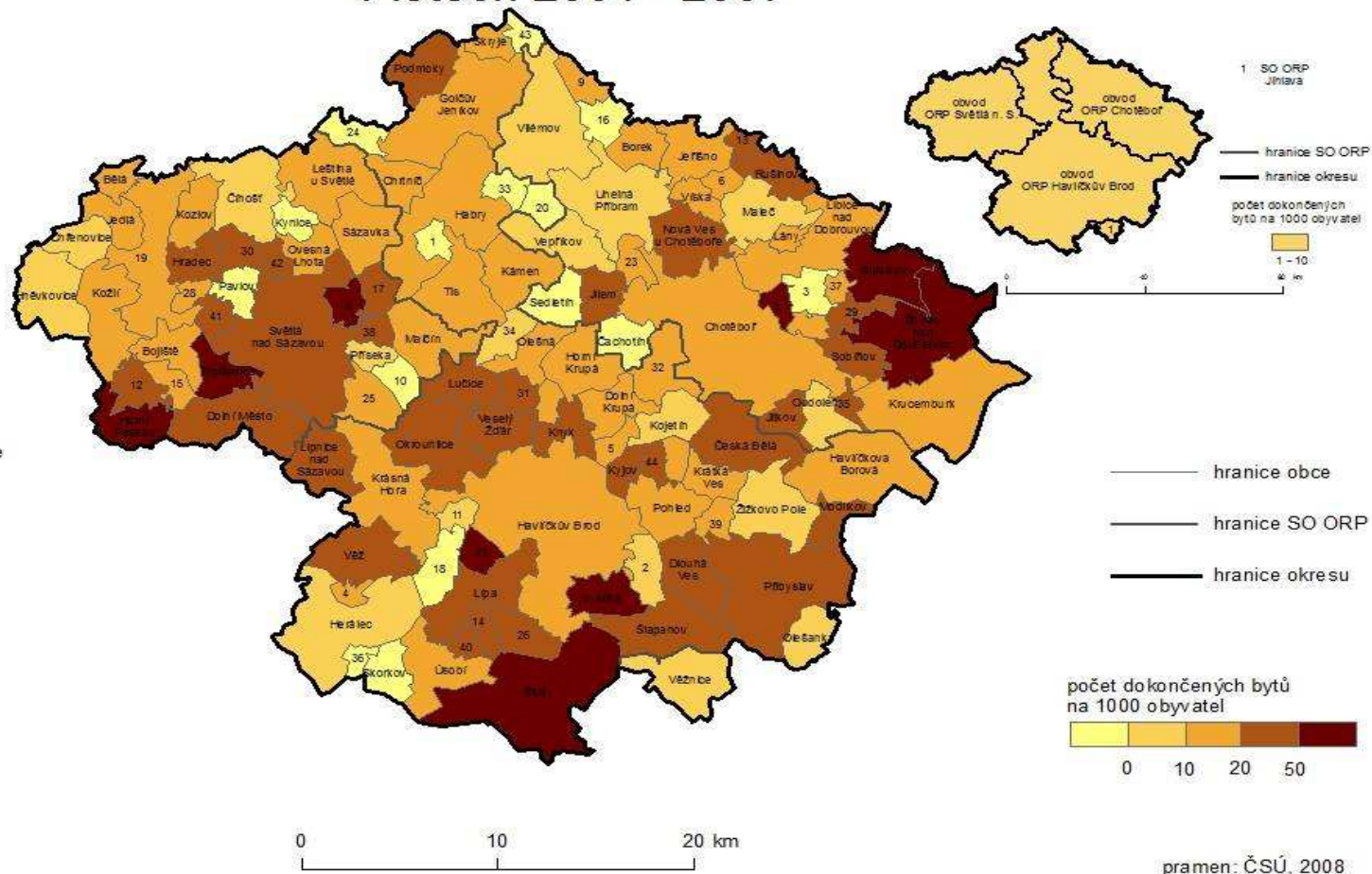
- 1 Bačkov
- 2 Bartoušov
- 3 Bezděkov
- 4 Boňkov
- 5 Břevnice
- 6 Čečkovice
- 7 Dolní Sokolovec
- 8 Druhanov
- 9 Heřmanice
- 10 Horní Pohled
- 11 Hurtova Lhota
- 12 Kamenná Lhota
- 13 Klokočov
- 14 Kochánov
- 15 Kouty
- 16 Kraborovice
- 17 Kunemil
- 18 Květínov
- 19 Ledec nad Sázavou
- 20 Leškovice
- 21 Michalovice
- 22 Modlíkov
- 23 Nejeppín
- 24 Nová Ves u Chitěboře
- 25 Nová Ves u Světlé
- 26 Okrouhlička
- 27 Olešanka
- 28 Ostrov
- 29 Podmoklany
- 30 Pro síčka
- 31 Radostín
- 32 Rozsochatec
- 33 Rybníček
- 34 Skuhrov
- 35 Slavětín
- 36 Slavnič
- 37 Sloupno
- 38 Služátky
- 39 Stříbrné Hory
- 40 Úhořilka
- 41 Vilémovice
- 42 Vlkanov
- 43 Zvěstovice
- 44 Ždírec

Příl. 7

INTENZITA BYTOVÉ VÝSTAVBY V OKRESE HAVLÍČKŮV BROD v letech 2001 - 2007

- 1 Bačkov
- 2 Bartoušov
- 3 Bezděkov
- 4 Boňkov
- 5 Břevnice
- 6 Čečkovice
- 7 Dolní Sokolovec
- 8 Druhanov
- 9 Heřmanice
- 10 Horní Pohled
- 11 Hurtova Lhota
- 12 Kamenná Lhota
- 13 Klokočov
- 14 Kochánov
- 15 Kouřtý
- 16 Kraborovice
- 17 Kunemil
- 18 Květinov
- 19 Ledč nad Sázavou
- 20 Leškovice
- 21 Michalovice
- 22 Modlíkov
- 23 Nejepec
- 24 Nová Ves u Chotěboře
- 25 Nová Ves u Světlé
- 26 Okrouhlička
- 27 Olešanka
- 28 Ostrov
- 29 Podmoklany
- 30 Pro síčka
- 31 Radostín
- 32 Rozsochatec
- 33 Rybníček
- 34 Skuhrov
- 35 Slavětín
- 36 Slavnič
- 37 Sloupno
- 38 Služátky
- 39 Stříbrné Hory
- 40 Úhořilka
- 41 Vilémovice
- 42 Vlkanov
- 43 Zvěstovice
- 44 Ždírec

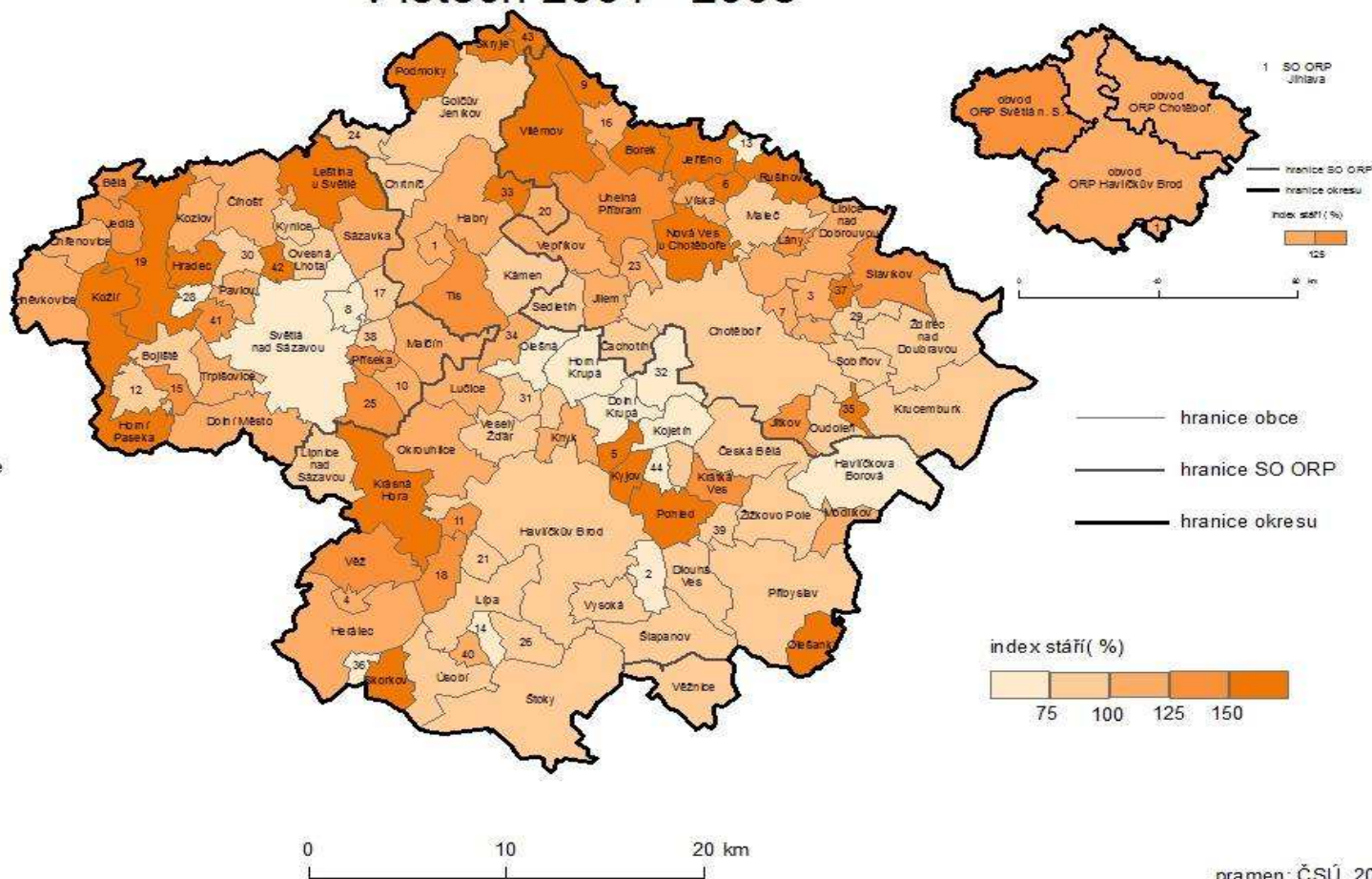

INDEX STÁŘÍ V OBCÍCH OKRESU HAVLÍČKŮV BROD v letech 2001 - 2008

Příl.8

- 1 Bačkov
- 2 Bartoušov
- 3 Bezděkov
- 4 Boňkov
- 5 Břevnice
- 6 Čečkovice
- 7 Dolní Sokolovec
- 8 Druhanov
- 9 Heřmanice
- 10 Horní Pohled
- 11 Hurtova Lhota
- 12 Kamenná Lhota
- 13 Klokočov
- 14 Kochánov
- 15 Kouty
- 16 Kraborovice
- 17 Kunemil
- 18 Květinov
- 19 Ledec nad Sázavou
- 20 Leškovice
- 21 Michalovice
- 22 Modlíkov
- 23 Nejpín
- 24 Nová Ves u Chotěboře
- 25 Nová Ves u Světlé
- 26 Okrouhlička
- 27 Olešanka
- 28 Ostrov
- 29 Podmoklany
- 30 Prosička
- 31 Radostín
- 32 Rozsochatec
- 33 Rybníček
- 34 Skuhrov
- 35 Slavětín
- 36 Slavnič
- 37 Sloupno
- 38 Služátky
- 39 Stříbrné Hory
- 40 Úhořilka
- 41 Vilémovice
- 42 Vlkanov
- 43 Zvěstovice
- 44 Ždírec

pramen: ČSÚ, 2009

Příloha 9: Vývoj počtu obyvatel v obcích okresu Havlíčkův Brod v letech 1869 -2001

Název obce	Rok													
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	
Bačkov	235	245	271	243	277	272	245	171	130	141	176	147	149	
Bartoušov	266	261	276	277	252	264	338	243	248	221	183	148	152	
Bělá	506	538	544	535	484	461	427	301	367	301	279	222	191	
Bezděkov	435	408	416	411	432	432	360	293	315	290	264	256	235	
Bojiště	534	508	529	469	443	402	410	430	294	308	252	229	253	
Boňkov	196	212	196	191	179	198	170	152	130	117	104	68	58	
Borek	392	418	386	375	419	398	374	304	296	242	167	136	143	
Břevnice	294	257	208	198	241	241	233	185	205	201	165	164	164	
Čachotín	405	485	416	387	424	398	352	262	241	198	177	175	179	
Čečkovice	200	215	204	161	179	189	179	142	157	143	111	103	97	
Česká Bělá	1370	1336	1317	1345	1386	1312	1174	985	1005	1019	934	891	921	
Čihošť	1067	1044	1013	915	885	880	844	620	574	481	418	347	335	
Dlouhá Ves	451	428	454	450	486	513	500	409	424	400	374	325	342	
Dolní Krupá	758	762	742	628	674	650	573	505	521	452	400	368	347	
Dolní Město	1647	1520	1524	1648	1729	1700	1637	1260	1328	1217	1022	876	856	
Dolní Sokolovec	259	285	246	226	246	240	216	169	184	156	109	87	92	
Druhanov	190	186	307	274	314	314	278	293	140	129	126	103	123	
Golčův Jeníkov	4322	4088	3757	3732	3849	3731	3465	2932	3002	2874	2758	2746	2604	
Habry	2859	2862	2555	2522	2432	2238	2040	1642	1793	1551	1341	1317	1298	
Havlíčková Borová	2097	2212	2130	2097	2058	1867	1718	1372	1315	1162	996	942	924	
Havlíčkův Brod	8189	8811	9359	10240	12628	13150	15232	17238	17533	20197	23146	24472	24375	
Herálec	2321	2343	2285	2316	2247	2228	2166	1796	1805	1535	1291	1130	1100	
Heřmanice	268	233	249	238	256	247	228	170	153	136	111	78	69	
Hněvkovice	1308	1355	1276	1260	1172	1144	1070	829	819	722	639	588	571	
Horní Krupá	650	706	642	559	597	579	558	462	463	456	444	413	456	
Horní Paseka	1203	1246	1226	1222	1172	1089	957	790	804	578	116	90	71	
Horní Pohled	252	262	238	218	223	220	200	196	177	166	123	98	70	
Hradec	497	434	393	386	393	380	340	289	278	269	266	237	232	
Hurtova Lhota	270	248	267	273	272	263	259	214	255	234	209	185	223	
Chotěboř	6496	6675	6254	6595	7020	7154	6825	6560	7736	8111	9407	9352	9870	
Chrtínč	328	371	328	342	414	419	357	284	264	220	190	165	157	
Chřenovice	522	531	477	431	440	429	397	307	310	245	208	196	172	
Jedlá	293	288	272	253	267	245	206	195	196	148	119	86	61	
Jeřišno	925	879	833	767	798	769	683	493	553	456	386	316	301	
Jilem	311	305	325	311	300	305	250	207	201	174	143	135	127	
Jitkov	548	524	551	504	511	501	425	322	338	286	214	186	176	
Kámen	670	642	609	659	658	664	667	460	441	437	465	426	387	
Kamenná Lhota	335	345	331	369	394	373	344	263	261	255	258	248	249	
Klokočov	505	482	440	514	558	575	433	309	304	252	181	128	140	
Knyk	348	358	312	312	323	363	333	324	308	315	312	307	325	
Kochánov	179	177	171	173	174	189	166	130	161	152	148	131	146	
Kojetín	448	483	475	410	384	410	401	285	252	230	215	175	163	
Kouty	274	312	346	342	386	356	343	230	246	241	205	175	195	
Kozlov	419	423	430	432	431	406	381	273	256	230	206	172	139	
Kožlí	939	955	975	979	1015	1033	1009	829	859	796	787	716	748	
Kraborovice	547	520	461	390	407	374	302	299	300	240	174	118	102	
Krásná Hora	1516	1521	1536	1537	1565	1559	1461	1083	1081	844	696	556	542	
Krátká Ves	306	315	305	265	280	283	274	224	227	189	182	159	144	
Krucemburk	2661	2608	2685	2636	2688	2317	2184	2077	2013	1821	1780	1711	1627	
Kunemil	368	440	397	423	396	364	320	235	208	182	157	112	109	
Květinov	579	559	595	589	521	561	504	429	460	379	267	232	203	
Kyjov	229	203	201	170	196	194	188	167	201	179	141	121	119	
Kynice	239	233	204	198	190	189	190	162	154	146	124	125	96	
Lány	249	291	244	244	217	221	193	148	137	127	108	87	57	
Ledeč nad Sázavou	3176	3374	3225	3111	3482	3490	3330	3239	4073	5195	6202	6540	6127	
Leškovice	246	251	212	194	216	230	215	149	145	142	116	95	81	
Leština u Světlé	1158	1120	1094	1098	962	961	1002	800	813	756	694	635	636	
Libice nad Doubravou	1904	1939	1788	1752	1765	1762	1519	1137	1110	999	890	845	850	
Lípa	1020	1099	1038	1078	1041	1105	1119	954	1027	931	933	900	1020	
Lipnice nad Sázavou	1415	1420	1314	1282	1353	1268	1186	962	989	848	706	620	614	
Lučice	630	674	632	654	748	752	803	712	716	654	657	569	569	

Malčín	432	351	430	402	414	379	355	284	288	251	235	225	207
Maleč	1052	1165	1059	1069	1115	1182	991	752	780	733	733	724	698
Michalovice	183	220	206	215	234	223	199	175	168	158	139	123	129
Modlíkov	306	303	283	275	252	268	264	215	223	218	191	142	154
Nejepín	276	277	253	222	219	235	206	153	160	157	105	84	64
Nová Ves u Chotěboře	981	1085	979	1011	1010	1001	958	736	815	715	630	576	553
Nová Ves u Leštiny	326	295	274	237	224	258	208	168	178	141	129	102	105
Nová Ves u Světlé	445	574	551	573	684	662	666	531	534	508	430	436	461
Okrouhlice	1331	1401	1256	1387	1519	1521	1561	1448	1519	1423	1304	1185	1218
Okrouhlička	446	507	525	479	491	468	400	296	289	253	260	214	194
Olešenka	309	336	334	311	302	314	293	236	237	213	191	197	189
Olešná	464	511	442	443	425	433	376	343	323	286	303	306	302
Ostrov	180	178	193	186	199	189	136	99	109	101	102	107	115
Oudoleň	839	781	787	752	742	674	632	493	548	497	425	359	349
Ovesná Lhota	346	372	341	331	322	327	320	227	227	221	250	225	212
Pavlov	393	422	277	248	246	247	239	225	214	184	159	134	125
Podmoklany	393	411	407	475	447	400	355	221	217	192	181	173	163
Podmoky	470	546	497	493	542	551	485	342	303	249	202	139	100
Pohled	774	823	821	801	825	806	788	858	884	842	871	783	721
Proščíka	304	277	277	249	259	245	251	185	192	176	157	127	126
Přibyslav	3857	4088	4009	4086	4200	3859	3732	3933	3953	3893	4049	4028	3982
Příseka	228	270	240	260	309	349	383	411	305	329	321	334	319
Radostín	157	165	154	185	168	181	238	199	215	192	179	158	152
Rozsochatec	471	460	423	440	473	515	493	397	515	512	524	526	495
Rušínov	618	571	562	503	490	441	400	327	351	267	244	173	169
Rybniček	233	238	185	168	193	212	193	126	109	109	114	73	68
Sázavka	577	554	600	576	602	571	576	443	453	418	381	335	311
Sedletín	542	574	524	493	528	492	457	336	337	296	295	295	299
Skorkov	346	385	378	347	362	342	342	227	225	176	140	105	84
Skryje	542	459	486	503	441	478	488	405	242	206	227	214	194
Skuhrov	362	374	346	341	371	341	314	285	313	293	251	259	249
Slavětín	272	240	244	265	277	276	250	208	204	189	137	97	95
Slavíkov	963	996	994	1002	984	914	849	645	645	539	469	340	310
Slavníč	269	286	255	250	205	204	215	158	118	88	62	53	40
Sloupno	143	118	126	161	166	173	149	117	113	102	81	55	44
Služátky	93	130	138	146	182	175	180	213	121	161	147	127	142
Sobňov	1216	1105	1138	1095	1125	1057	1069	820	789	757	704	611	600
Stříbrné Hory	133	295	289	324	340	312	355	312	287	307	278	253	231
Světlá nad Sázavou	3881	3959	3994	4330	4674	4505	4379	3758	4468	4363	6116	7147	7188
Šlapanov	687	711	736	729	750	788	857	801	855	897	830	811	797
Štoky	2652	2719	2450	2331	2244	2286	2129	1668	1803	1638	1542	1492	1475
Tis	749	793	738	776	843	813	737	590	581	520	478	401	362
Trpišovice	467	499	480	499	476	421	432	335	344	328	223	171	158
Uhelná Příbram	1411	1405	1304	1165	1260	1200	1078	874	860	784	692	613	519
Úhořilka	167	170	167	149	143	159	161	94	79	73	46	45	47
Úsobí	1445	1543	1509	1462	1572	1577	1390	957	1043	901	840	709	706
Vepřívov	641	675	581	562	602	633	579	515	491	444	416	391	375
Veselý Žďár	582	570	555	521	594	656	640	572	564	526	510	457	470
Věž	1387	1374	1365	1288	1224	1184	1076	861	936	905	823	738	746
Věžnice	566	559	551	599	596	595	599	414	413	403	421	421	402
Vilémov	2753	2765	2437	2253	2296	2296	2227	1654	1682	1498	1384	1138	1076
Vilémovice	363	391	327	303	274	274	253	178	204	185	204	204	205
Viska	393	415	398	344	400	385	348	270	260	218	182	199	185
Vlkanov	193	195	164	159	141	149	138	107	98	91	87	47	45
Vysoká	289	319	308	302	316	316	303	231	250	171	123	86	86
Zvěstovice	247	348	345	341	365	356	384	217	202	159	127	77	68
Ždírec	139	121	137	145	158	159	142	118	114	113	132	129	139
Ždírec nad Doubravou	2201	2440	2542	2552	2735	2588	2466	2078	2355	2618	2852	2792	2783
Žižkovo Pole	712	783	712	696	720	735	634	569	496	453	405	368	357

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. Díl, ČSÚ, Praha, 2006. Vlastní zpracování.

Příloha 10: Vývoj hrubých měr porodnosti, úmrtnosti a migračního salda, přirozeného přírůstku a celkového přírůstku v obcích okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Název obce	hmp [‰]	hmú [‰]	hmms [‰]	hmmp [‰]	hmcp [‰]
Bačkov	10,7	9,0	-14,3	1,7	-12,9
Bartoušov	11,5	9,8	12,4	1,4	12,4
Bělá	6,4	11,3	14,4	-5,0	9,1
Bezděkov	12,4	5,2	2,1	7,1	8,9
Bojiště	8,5	12,1	-5,7	-3,8	-9,5
Boňkov	11,6	13,4	-9,5	-1,7	-13,4
Borek	6,2	12,6	-4,6	-6,4	-11,4
Břevnice	2,1	75,9	22,8	-76,4	-53,7
Čachotín	7,1	12,0	2,8	-4,9	-2,3
Čečkovice	4,0	13,7	-16,7	-10,5	-28,2
Česká Bělá	10,5	8,9	13,0	1,5	14,3
Číhošť	7,2	14,3	8,3	-7,2	1,0
Dlouhá Ves	11,3	6,0	11,1	5,2	15,8
Dolní Krupá	13,0	10,2	10,0	2,7	12,4
Dolní Město	7,7	9,6	7,9	-1,9	5,8
Dolní Sokolovec	5,6	18,2	16,9	-12,7	3,0
Druhanov	9,9	9,7	25,6	0,3	24,9
Golčův Jeníkov	9,3	10,5	3,8	-1,2	2,6
Habry	9,4	10,5	3,9	-1,1	2,7
Havlíčková Borová	11,0	8,3	-1,5	2,7	1,2
Havlíčkův Brod	10,2	9,7	1,0	0,5	1,4
Herálec	9,3	12,0	2,0	-2,7	-0,8
Heřmanice	6,9	22,8	10,2	-16,2	-6,2
Hněvkovice	7,1	13,2	1,5	-6,1	-4,7
Horní Krupá	7,2	9,1	10,7	-1,9	8,7
Horní Paseka	1,8	25,2	19,8	-23,7	-4,6
Horní Pohled	6,9	4,9	10,0	-4,7	-11,4
Hradec	10,1	10,2	-13,7	-0,2	-14,1
Hurtova Lhota	10,8	11,9	0,0	-1,1	-1,2
Chotěboř	10,0	8,8	-0,7	1,1	0,4
Chrtíně	6,7	18,2	-14,7	-12,2	-27,7
Chřenovice	7,1	17,4	-10,9	-10,5	-21,8
Jedlá	5,7	17,7	31,1	-11,9	18,0
Jeřišno	7,3	9,0	1,6	-1,8	-0,3
Jilem	4,1	11,1	3,1	-7,0	-4,2
Jitkov	10,8	15,3	19,8	-4,4	14,9
Kámen	5,6	7,9	-4,6	-2,4	-7,0
Kamenná Lhota	10,6	14,1	7,0	-3,6	3,3
Klokočov	7,2	14,1	-19,9	-7,0	-27,4
Knyk	8,8	8,8	17,7	0,0	17,4
Kochánov	7,1	16,0	2,7	-8,9	-6,3
Kojetín	2,3	8,6	-0,8	-6,3	-7,1
Kouty	10,0	11,2	-4,0	-1,4	-5,4
Kozlov	7,3	12,7	6,3	-5,5	0,7
Kožlí	6,8	10,0	0,7	-3,2	-2,6
Kraborovice	5,1	16,4	8,9	-11,4	-2,9
Krásná Hora	7,5	16,6	5,2	-9,1	-4,1
Krátká Ves	8,6	12,0	5,1	-3,5	1,5
Krucemburk	9,3	8,9	3,5	0,4	3,8
Kunemil	2,3	13,6	11,3	-11,4	-0,4
Květinov	6,9	11,9	24,6	-5,1	18,6
Kyjov	6,0	5,8	23,5	0,2	23,3
Kynice	10,7	14,7	-2,6	-4,0	-6,9
Lány	9,8	25,3	30,9	-16,0	12,8
Ledeč nad Sázavou	8,0	10,8	-5,2	-2,8	-8,1
Leškovice	4,4	11,9	2,8	-7,9	-5,4
Leština u Světlé	6,3	10,0	-1,8	-3,7	-5,5
Libice nad Doubravou	9,9	9,2	0,0	0,7	0,7
Lípa	10,6	9,3	4,4	1,3	5,5

Lipnice nad Sázavou	7,6	11,8	13,8	-4,1	9,4
Lučice	10,3	9,6	9,8	0,6	10,3
Malčín	6,9	8,1	-8,1	-1,4	-9,7
Maleč	9,9	7,5	-2,4	2,3	0,0
Michalovice	19,4	11,2	-10,1	7,9	-2,4
Modlíkov	5,7	11,3	13,7	-5,6	8,0
Nejepín	2,0	9,9	-2,4	-8,0	-10,9
Nová Ves u Chotěboře	12,1	11,0	7,3	1,1	8,1
Nová Ves u Leštiny	15,3	11,4	-2,1	3,5	0,1
Nová Ves u Světlé	8,1	8,0	1,1	0,0	0,9
Okrouhlice	8,6	9,4	3,1	-0,8	2,2
Okrouhlička	8,8	8,8	10,6	0,1	10,3
Olešenka	9,7	9,7	-7,6	0,0	-7,7
Olešná	12,4	11,1	1,6	1,2	2,7
Ostrov	9,8	5,9	15,5	3,9	18,4
Oudoleň	8,1	12,1	2,6	-4,1	-1,5
Ovesná Lhota	9,7	12,6	-9,9	-2,9	-13,4
Pavlov	6,1	12,3	-0,6	-6,1	-7,5
Podmoklany	6,4	21,0	-18,6	-15,2	-34,5
Podmoky	7,0	15,4	-0,5	-8,6	-10,0
Pohled	10,5	10,2	6,7	0,3	6,9
Prosíčka	9,7	14,0	-6,5	1,7	11,4
Přibyslav	10,7	10,0	0,7	0,6	1,3
Příseka	4,5	7,8	21,8	-3,4	18,0
Radostín	8,4	10,9	8,2	-2,3	4,7
Rozsochatec	11,3	5,9	0,3	5,4	5,6
Rušínov	9,7	11,2	-3,0	-1,5	-4,7
Rybníček	0,0	11,4	-7,7	-11,8	-20,6
Sázavka	8,0	14,7	2,2	-6,8	-4,6
Sedletín	7,7	6,5	-6,4	1,3	-5,2
Skorkov	7,9	17,3	0,1	-9,5	-9,8
Skryje	7,3	10,0	-4,0	-2,8	-6,7
Skuhrov	10,9	7,4	-5,5	3,5	-2,1
Slavětín	11,0	23,4	24,8	-12,9	8,4
Slavíkov	8,3	12,6	13,7	-4,2	8,9
Slavníč	24,3	9,0	5,9	15,2	18,7
Sloupno	5,5	8,3	5,6	-2,8	2,6
Služátky	13,0	7,3	6,6	5,6	12,1
Sobíňov	10,7	12,3	19,3	-1,7	17,1
Stříbrné Hory	11,0	12,0	-5,6	-1,2	-7,6
Světlá nad Sázavou	9,1	9,6	-3,4	-0,5	-3,9
Šlapanov	9,7	8,4	-3,5	1,2	-2,3
Štoky	12,4	10,5	13,0	1,8	14,7
Tis	9,2	14,5	3,9	-5,3	-1,6
Trpišovice	13,3	9,4	-4,7	3,9	-1,3
Uhelná Příbram	7,7	13,9	9,6	-6,2	3,3
Úhořilka	8,1	8,3	-10,5	-0,4	-12,0
Úsobí	7,8	9,8	2,5	-2,0	0,5
Vepříkov	8,8	11,9	-4,4	-3,1	-7,7
Veselý Žďár	10,9	10,9	18,4	-0,1	17,6
Věž	9,0	26,1	30,0	-17,0	12,6
Věžnice	10,3	8,0	-2,3	2,2	-0,1
Vilémov	8,2	15,8	-4,3	-7,7	-12,0
Vilémovice	9,1	9,1	2,5	-0,1	2,3
Víska	5,0	10,5	-3,5	-5,7	-9,5
Vlkanov	5,6	18,7	18,0	-13,2	4,1
Vysoká	14,3	16,2	89,7	-2,1	80,2
Zvěstovice	5,8	23,3	11,8	-17,7	-6,0
Ždírec	12,2	14,3	-25,2	-2,0	-28,5
Ždírec nad Doubravou	11,9	8,8	13,6	3,0	16,3
Žižkovo Pole	8,0	10,3	0,2	-2,3	-2,4

Pramen: Databáze demografických údajů za obce ČR. ČSÚ, Praha, 2009. Vlastní zpracování.

Pozn.:hmp = hrubá míra porodnosti, hmú = hrubá míra úmrtnosti, hmms = hrubá míra migračního salda,hmp = hrubá míra přirozeného přírůstku, hmp = hrubá míra celkového přírůstku

Příloha 11: Struktura obyvatelstva v obcích okresu Havlíčkův Brod podle trhu práce v březnu v roce 2010

Název obce	Dosažitelní uchazeči	EAO	Míra registrované nezaměstnanosti [%]	Volná místa
Bačkov	7	64	10,9	0
Bartoušov	7	65	10,8	0
Bělá	5	89	5,6	0
Bezděkov	8	118	6,8	0
Bojiště	19	118	16,1	0
Boňkov	3	30	10,0	0
Borek	2	52	3,8	0
Břevnice	11	60	18,3	0
Čachotín	7	79	8,9	0
Čečkovice	6	42	14,3	0
Česká Bělá	55	459	12,0	0
Číhošť	30	158	19,0	0
Dlouhá Ves	28	166	16,9	0
Dolní Krupá	21	172	12,2	0
Dolní Město	50	394	12,7	1
Dolní Sokolovec	3	36	8,3	0
Druhanov	7	58	12,1	0
Golčův Jeníkov	182	1271	14,3	9
Habry	59	582	10,1	3
Havlíčková Borová	54	457	11,8	0
Havlíčkův Brod	985	12647	7,8	58
Herálec	52	536	9,7	0
Heřmanice	4	26	15,4	0
Hněvkovice	29	258	11,2	0
Horní Krupá	29	194	14,9	0
Horní Paseka	5	32	15,6	0
Horní Pohled	7	28	25,0	0
Hradec	8	110	7,3	0
Hurtova Lhota	6	102	5,9	0
Chotěboř	461	4883	9,4	11
Chrtín	8	66	12,1	0
Chřenovice	14	82	17,1	0
Jedlá	3	31	9,7	0
Jeřišno	20	127	15,7	0
Jilem	9	62	14,5	0
Jitkov	12	85	14,1	4
Kámen	15	188	8,0	2
Kamenná Lhota	14	106	13,2	0
Klokočov	10	62	16,1	0
Knyk	18	158	11,4	1
Kochánov	2	74	2,7	0
Kojetín	8	77	10,4	0
Kouty	7	88	8,0	1
Kozlov	10	57	17,5	0
Kožlí	47	358	13,1	2
Kraborovice	8	38	21,1	0
Krásná Hora	44	238	18,5	0
Krátká Ves	11	65	16,9	0
Krucemburk	77	726	10,6	0
Kunemil	11	40	27,5	0
Květinov	10	91	11,0	0
Kyjov	3	58	5,2	0
Kynice	7	48	14,6	0
Lány	3	22	13,6	0
Ledeč nad Sázavou	309	3056	10,1	6
Leškovice	7	30	23,3	0
Leština u Světlé	45	274	16,4	0
Libice nad Doubravou	43	425	10,1	0
Lípa	47	516	9,1	0
Lípnice nad Sázavou	44	301	14,6	0

Lučice	36	293	12,3	0
Malčín	13	111	11,7	0
Maleč	46	359	12,8	0
Michalovice	5	65	7,7	0
Modlíkov	6	61	9,8	0
Nejepín	5	28	17,9	0
Nová Ves u Chotěboře	28	274	10,2	0
Nová Ves u Leštiny	8	58	13,8	0
Nová Ves u Světlé	28	217	12,9	0
Okrouhlice	66	586	11,3	1
Okrouhlička	14	112	12,5	0
Olešenka	12	93	12,9	0
Olešná	13	142	9,2	0
Ostrov	8	52	15,4	0
Oudoleň	12	170	7,1	0
Ovesná Lhota	17	112	15,2	0
Pavlov	10	53	18,9	0
Podmoklany	16	72	22,2	0
Podmoky	14	40	35,0	0
Pohled	35	357	9,8	0
Prosíčka	13	56	23,2	0
Přibyslav	174	1912	9,1	3
Příseka	32	167	19,2	0
Radostín	6	79	7,6	0
Rozsochatec	23	230	10,0	0
Rušínov	16	81	19,8	0
Rybníček	2	32	6,3	0
Sázavka	12	147	8,2	0
Sedletín	10	146	6,8	0
Skorkov	5	40	12,5	0
Skryje	8	96	8,3	0
Skuhrov	6	119	5,0	0
Slavětín	5	32	15,6	0
Slavíkov	13	150	8,7	1
Slavníč	2	13	15,4	0
Sloupno	1	21	4,8	0
Služátky	15	69	21,7	0
Sobíňov	38	280	13,6	0
Stříbrné Hory	13	108	12,0	0
Světlá nad Sázavou	561	3859	14,5	24
Šlapanov	41	385	10,6	0
Štoky	110	765	14,4	7
Tis	19	177	10,7	0
Trpišovice	18	68	26,5	0
Uhelná Příbram	29	221	13,1	0
Úhořilka	2	22	9,1	0
Úsobí	51	363	14,0	1
Vepřínov	18	179	10,1	0
Veselý Žďár	36	220	16,4	0
Věž	30	318	9,4	1
Věžnice	17	192	8,9	0
Vilémov	63	477	13,2	0
Vilémovice	15	107	14,0	0
Víska	17	89	19,1	0
Vlkanov	8	20	40,0	0
Vysoká	8	45	17,8	0
Zvěstovice	1	31	3,2	0
Ždírec	5	75	6,7	0
Ždírec nad Doubravou	153	1380	11,1	3
Žižkovo Pole	2	154	1,3	0

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2010. Vlastní zpracování.

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Příloha 12: Věková struktura v obcích okresu Havlíčkův Brod v letech 2001 - 2008

Název obce	věková skupina			index stáří [%]	průměrný věk
	0 - 14 [%]	15 - 64 [%]	65 + [%]		
Bačkov	18,0	60,2	21,8	108,3	40,5
Bartoušov	17,0	70,2	12,9	68,3	39,6
Bělá	10,1	69,2	20,7	152,4	42,5
Bezděkov	14,2	66,1	19,7	125,0	41,9
Bojiště	15,3	66,9	17,8	99,4	40,1
Boňkov	12,5	69,6	17,9	111,5	42,4
Borek	9,3	63,6	27,1	203,0	43,0
Břevnice	8,5	83,0	8,5	144,5	43,8
Čachotín	11,9	74,6	13,6	94,0	38,5
Čečkovice	11,5	65,4	23,1	162,5	42,5
Česká Bělá	16,6	70,5	12,9	77,4	38,1
Číhošť	13,1	69,4	17,5	124,1	41,3
Dlouhá Ves	17,3	68,0	14,7	76,4	37,3
Dolní Krupá	19,0	69,4	11,7	64,9	37,1
Dolní Město	14,5	66,1	19,4	124,2	41,4
Dolní Sokolovec	12,6	69,5	17,9	123,7	42,5
Druhanov	19,2	70,5	10,3	57,4	36,8
Golčův Jeníkov	14,4	70,6	15,0	98,8	39,8
Habry	14,7	68,1	17,3	108,3	40,7
Havlíčková Borová	15,9	71,8	12,3	73,7	37,7
Havlíčkův Brod	14,0	70,8	15,2	95,4	39,7
Herálec	13,1	71,5	15,4	117,6	40,7
Heřmanice	9,1	60,6	30,3	316,7	49,6
Hněvkovice	13,0	69,7	17,2	124,1	41,4
Horní Krupá	15,2	71,3	13,5	72,7	36,8
Horní Paseka	2,9	73,9	23,2	591,7	48,1
Horní Pohled	10,0	60,0	30,0	278,6	46,6
Hradec	11,2	69,3	19,5	138,3	45,7
Hurtova Lhota	17,6	65,6	16,7	86,5	38,4
Chotěboř	15,1	70,2	14,7	85,0	38,9
Chrtín	11,9	73,0	15,1	113,4	41,2
Chřenovice	14,5	66,2	19,3	146,3	43,0
Jedlá	9,9	70,4	19,7	225,0	43,7
Jeřišno	14,4	66,0	19,6	118,2	40,3
Jilem	8,9	74,0	17,1	155,5	41,1
Jitkov	12,6	75,4	12,1	98,0	39,3
Kámen	13,4	72,2	14,4	85,5	39,3
Kamenná Lhota	17,6	72,7	9,8	61,2	35,9
Klokočov	16,8	60,2	23,0	120,4	43,1
Knyk	18,0	70,8	11,3	59,2	37,2
Kochánov	17,4	73,2	9,4	63,1	36,0
Kojetín	9,6	71,2	19,2	155,8	42,9
Kouty	13,9	67,4	18,7	123,6	42,2
Kozlov	10,8	66,2	23,0	188,3	43,8
Kožlív	12,1	68,8	19,1	125,1	41,3
Kraborovice	8,0	60,0	32,0	360,0	49,4
Krásná Hora	11,4	69,8	18,8	149,2	42,0
Krátká Ves	12,3	73,3	14,4	102,1	40,6
Krucemburk	15,3	68,3	16,4	92,3	39,5
Kunemil	9,0	67,6	23,4	176,3	42,9
Květinov	12,1	66,8	21,1	171,5	42,7
Kyjov	15,2	68,8	15,9	80,4	39,8
Kynice	12,6	71,6	15,8	141,7	43,4
Lány	7,9	63,5	28,6	467,5	50,6
Ledeč nad Sázavou	11,6	70,6	17,8	123,0	41,3
Leškovice	5,1	76,9	17,9	262,5	43,4
Leština u Světlé	13,8	67,9	18,2	106,1	39,7
Libice n. D.	13,6	70,2	16,2	99,6	39,8
Lípa	15,6	70,9	13,5	79,0	38,0
Lipnice nad Sázavou	14,8	69,2	16,0	111,3	40,8
Lučice	15,0	69,3	15,7	109,2	40,8
Malčín	13,1	71,7	15,2	90,0	40,5
Maleč	14,1	72,3	13,6	86,5	39,1
Michalovice	18,3	58,7	23,0	105,2	39,3
Modlíkov	13,3	67,1	19,6	116,9	40,1

Nejepín	3,4	61,0	35,6	685,0	50,6
Nová Ves u CH.	17,8	67,0	15,2	91,8	39,2
Nová Ves u Leštiny	15,1	65,1	19,8	155,7	43,4
Nová Ves u Světlé	13,8	68,5	17,7	108,3	39,9
Okrouhlice	14,8	68,3	16,9	98,9	39,9
Okrouhlička	9,5	69,7	20,9	224,7	44,2
Olešenka	17,2	71,1	11,7	70,0	37,4
Olešná	18,6	69,7	11,7	61,3	37,6
Ostrov	16,4	67,2	16,4	93,5	38,5
Oudoleň	15,7	70,3	14,0	88,4	38,3
Ovesná Lhota	12,4	73,1	14,5	108,4	39,4
Pavlov	11,8	73,1	15,1	99,5	41,3
Podmoklany	5,6	77,0	17,5	224,7	41,9
Podmoky	7,5	60,2	32,3	332,5	50,1
Pohled	13,3	69,5	17,2	120,7	41,0
Prosíčka	17,1	65,8	17,1	81,3	38,9
Přibyslav	15,5	69,4	15,1	86,6	38,9
Příseka	11,5	74,5	14,0	100,5	38,9
Radostín	17,6	66,7	15,7	92,6	39,6
Rozsochatec	17,6	70,2	12,2	56,6	36,3
Rušínov	12,3	66,3	21,5	153,5	43,7
Rybníček	5,2	56,9	37,9	466,7	51,1
Sázavka	15,0	64,7	20,3	118,9	42,0
Sedletín	12,5	73,2	14,3	87,1	38,8
Skorkov	14,1	60,3	25,6	190,9	44,8
Skryje	13,6	68,5	17,9	128,5	40,9
Skuhrov	14,6	67,5	17,9	115,1	39,9
Slavětín	18,3	58,7	23,1	159,8	46,1
Slavíkov	16,1	60,9	23,0	131,7	43,1
Slavníč	27,7	57,4	14,9	76,9	37,9
Sloupno	13,3	60,0	26,7	266,7	48,1
Služátky	17,7	65,2	17,1	100,3	41,0
Sobíňov	16,9	68,0	15,1	102,0	40,7
Stříbrné Hory	15,2	67,7	17,0	89,6	39,0
Světlá nad Sázavou	13,3	74,8	11,9	76,8	38,5
Šlapanov	15,8	67,4	16,8	93,6	39,3
Štoky	16,9	70,7	12,4	79,1	38,3
Tis	13,9	68,4	17,7	134,0	42,4
Trpišovice	14,6	61,8	23,6	128,7	41,7
Uhelná Příbram	14,2	62,5	23,2	144,4	42,2
Úhořilka	15,9	59,1	25,0	123,6	41,1
Úsobí	13,0	71,6	15,4	98,4	40,1
Vepřívky	13,9	70,0	16,1	104,5	39,8
Veselý Žďár	17,5	67,1	15,4	100,3	40,3
Věž	13,4	69,0	17,6	150,4	41,3
Věžnice	14,7	69,2	16,2	95,3	39,7
Vilémov	13,3	64,5	22,2	159,4	43,3
Vilémovice	11,4	72,4	16,2	145,9	41,5
Víska	9,8	75,3	14,9	117,9	40,0
Vlkanov	12,2	65,3	22,4	191,7	42,5
Vysoká	19,9	67,3	12,9	137,4	39,2
Zvěstovice	18,5	60,0	21,5	183,4	46,4
Ždírec	22,9	67,9	9,2	37,7	32,8
Ždírec n. D.	16,0	69,3	14,7	82,6	39,1
Žižkovo Pole	17,2	63,8	18,9	90,2	39,5

Pramen: Počet obyvatel v obcích. ČSÚ, Praha, 2009.

Věkové složení obyvatel podle obcí kraje Vysočina. ČSÚ, Praha, 2009.

Vlastní zpracování.